

METSÄKONEENKULJETTAJAKOULUTUKSEN SOVELTUVUUSKOKEEN VALMISTELU JA PILOTOINTI 2025

TTS Työtehoseuran julkaisu 486
Eila Lautanen, Niko Karhu, Vesa Tantt

METSÄKONEENKULJETTAJAKOULUTUKSEN SO- VELTUVUUSKOKEEN VALMISTELU JA PILOTOINTI 2025

Julkaisija: Työtehoseura ry
Kiljavantie 6, 05200 Rajamäki
www.tts.fi 09 2904 1200

TTS: n julkaisuja 486

ISBN:978-951-788-505-8-486
ISSN:2489-8341(verkkojulkaisu)
Nurmijärvi 2026
Julkaisija: Työtehoseura ry
Kiljavantie 6, 05200 Rajamäki
www.tts.fi 09 2904 1200

METSÄKONEENKULJETTAJAKOULUTUKSEN SOVELTUVUUSKOKEEN VALMISTELU JA PILOTOINTI 2025

Tiivistelmä.....	6
Alkusanat	8
1 JOHDANTO	9
1.1 Työpajatyöskentely.....	10
2 METSÄKONEENKULJETTAJAKOULUTUKSEN SOVELTUVUUSKOKEEN RAKENNE 2025	10
2.1 Esitietolomake	11
2.2 Haastattelu	11
2.3 Päätelykykytesti	11
2.4 Havaintomotoriikan testi	12
2.5 Hienomotoriikan testi	12
2.6 Pilottisoveltuvuuskokeen valintakoepisteytys	13
3 VALINTAPERUSTEET KOULUTUKSEEN METSÄKONEENKULJETUKSEN OSAAMISALALLA 2025	14
3.1 Pilottisoveltuvuuskokeen vaikuttavuus metsäkoneenkuljetuksen osaamisalalla yhteisvalinnassa	14
4 AINEISTOT JA MENETELMÄT	15
4.1 Yhteisvalinta 2025	16
4.1.1 Yhteisvalinnassa ilman soveltuvuuskoea valitut, opintojen alkaessa kokeen suorittaneet	16
4.2 Jatkuva haku 2025.....	17
4.3 Ammattikuljettajien testaukset.....	17
4.4 Yhteisvalinnassa soveltuvuuskokeeseen osallistuneiden palautekysely 2025	17
5 TULOKSET JA TARKASTELU	18
5.1 Yhteisvalinnan 2025 soveltuvuuskoetulokset.....	18
5.1.1 Esitietolomake	18
5.1.2 Haastattelu	19
5.1.3 Päätelykyky.....	19
5.1.4 Havaintomotoriikka.....	20
5.1.5 Hienomotoriikka	21
5.1.6 Yhteisvalinnan 2025 tulosten tarkastelu.....	22
5.1.7 Soveltuvuuskokeen vaikutus yhteisvalinnassa 2025	24
5.1.8 Soveltuvuuskokeen vaikutus oppilaitoksien hakijamäärissä 2023-2025.....	26

5.1.9 Soveltuvuuskokeen käyttö ja opiskelijavalinnat vuosien 2023–2025 yhteisvalinnoissa.....	27
5.2 Ilman soveltuvuuskoetta opintoihin 2025 valitut, opintojen alkaessa kokeen suorittaneet.....	28
5.2.1 Päättelykyky.....	28
5.2.2 Havaintomotorikka.....	29
5.2.3 Hienomotoriikka.....	30
5.2.4 Tarkastelu.....	31
5.3 Yhteisvalinnassa soveltuvuuskokeeseen osallistuneiden palautekysely 2025	32
5.3.1 Soveltuvuuskokeen vaikutus hakijalle kulutukseen hakeutuessa.....	33
5.3.2 Palaute esitietolomakkeesta.....	34
5.3.3 Kokemukset koetilaisuudesta ja järjestelyistä.....	34
5.3.4 Soveltuvuuskokeen vaikutukset kokeen suorittaneisiin, metsäkoneenkuljettajaopinnot aloittaneisiin 1.opintovuoden opiskelijoihin.....	35
5.4 Jatkuvan haun 2025 pilotointi.....	37
5.4.1 Esitietolomake.....	37
5.4.2 Jatkuvan haun haastattelut.....	37
5.4.3 Jatkuvan haun päättelykyvyn testaus.....	37
5.4.4 Jatkuvan haun havaintomotoriikan testaus.....	38
5.4.5 Jatkuvan haun hienomotoriikan testaus.....	39
5.4.6.Tarkastelu.....	40
5.5.Jatkuvan haun pilotoinnit 2023–2025.....	41
5.5.1 Jatkuvan haun 2023–2025 tulosten tarkastelu.....	42
5.6 Ammattikuljettajien testaus.....	43
5.6.1 Ammattikuljettajien päättelykyky.....	43
5.6.2 Ammattikuljettajien havaintomotoriikka.....	44
5.6.3 Ammattikuljettajien hienomotoriikka.....	45
5.6.4 Ammattikuljettajien testaustulosten tarkastelu.....	46
6 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	48
6.1 Soveltuvuuskokeelle asetetut vaatimukset.....	48
6.2 Metsäkoneenkuljettajan soveltuvuuskokeen pilotoinnissa 2023–2025 saavutetut tulokset.....	49
6.3 Jatkotoimenpiteet soveltuvuuskokeen käyttöönoton edistämiseksi.....	52

Lähteet.....

Liitteet.....

Liite 1. Esitietolomake 2025

Liite 2. Haastattelulomake 2025

Liite 3. Päättelykykytesti 2025

Liite 4. Havaintomotoriikkatesti

Liite 5. Grooved Pegboard hienomotoriikkatestin viitearvot

Liite 6. Tutkimuslupalomake 2025

Liite 7. Soveltuvuuskokeeseen osallistuneiden palautekyselylomake 2025

Liite 8. Palautekyselyn vapaat vastaukset 2025

Liite 9. Soveltuuskokeen valmisteluun ja pilotointiin 2025 osallistuneet metsäkonekoulut

Liite 10. OPO-työkalu”Metsäkoneenkuljettajan taitotesti”

Tiivistelmä

Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeen valmistelu ja pilotointi-hankkeessa vuonna 2025 toteutettiin sekä yhteisvalinnan että jatkuvan haun pilotoinnit tavoitteina lisätä koulujen kokemuksia soveltuvuuskokeesta ja kartuttaa tutkimusaineistoa tilastollisen merkitsevyyden todistamiseksi. Vuonna 2024 aloitettua ammattikuljettajien testausta vertailuaineistoksi jatkettiin soveltuvuuskokeen sisällöllisen oikeellisuuden varmistamiseksi.

Vuosina 2023–2025 toteutetussa pilotoinnissa käytettiin kaikissa testauksissa rakenteeltaan samaa soveltuvuuskoea, mutta vuoden 2024 alussa koetta päivitettiin muuttamalla karsivammaksi haastattelujen tehtävälomaketta ja pisteytystä sekä hienomotoriikkaosion pisteytystä hakijoiden välisen erojen saamiseksi paremmin esille. Tehdyissä uudistuksissa säilytettiin vuoden 2023 pilotointiaineistojen vertailtavuus uudistuksen jälkeisiin soveltuvuuskokeen testaustuloksiin.

Työpajatoiminta oli vuoden 2025 aikana vilkasta; tapaamisia pidettiin yhteensä viisi. Työpajatyöskentelyjen tavoitteina oli pitää koulujen menettelytavat soveltuvuuskokeen toteuttamisessa yhtenäisinä, vaihtaa kokemuksia toteutuksista ja eteen tulleista ongelmien ratkaisusta sekä madaltaa ei vielä mukana olevien koulujen kynnystä lähteä mukaan. Työpajatoimintaan osallistuivat metsäkonekoulutuksen edustajat 13 toimipisteestä: Esedun Pieksämäen yksiköstä, Sakkyn Toivalan yksiköstä, Kainuun ammattiopistosta Kajaanista, Gradiasta, Osaon Taivalkosken yksiköstä ja Osaon Muhoksen yksiköstä, Tredusta, Yrkesakademista, Winnovasta, Edusammosta, Sedusta, Kpedusta ja TTS Työtehoseurasta sekä lisäksi edustajat Livian metsäenergian tuottajakoulutuksesta (kartta, liite 9).

Yhteisvalinnassa 2025 metsäkoneenkuljettajakoulutuksen vapaaehtoista soveltuvuuskoea opiskelijavalinnassa käyttivät Osao Taivalkoski ja Osao Muhos, Esedu Pieksämäki, Kpedu, Sedu, Tredu ja TTS Työtehoseura. Vuonna 2025 yhteisvalinnassa soveltuvuuskokeen piirissä oli 675 hakijaa, mikä on 48 henkilöä enemmän kuin vuonna 2024. Hakijoista ensisijaisia oli 213. Kokeeseen hakeneista kutsuttiin 496 ja heistä osallistui 422. Pilottikoulujen 165 metsäkoneenkuljettajakoulutuksen aloituspaikalle opintoihin soveltuvuuskokeen kautta valituksi tuli 165 hakijaa, jotka saavuttivat keskiarvolukuna 7,4 valintapistettä kymmenestä perusyhteisvalinnan pisteiden päälle valintaansa edistämään. Valituiksi tulleista 98,8 % (163) otti paikan vastaan sekä aloitti opinnot. Soveltuvuuskoe lisäsi hakupainetta sen järjestäneisiin oppilaitoksiin.

Yhteisvalinnoissa 2023–2025 soveltuvuuskokeen pilotoinnin piirissä oli yhteensä 1962 hakijaa. Heistä 1202 osallistui kutsun saatuaan kokeeseen ja osallistuneista 752 antoi luvan käyttää henkilökohtaisia koesuorituksiaan tutkimusaineistona. Niiden 450 kokeeseen osallistuneen, jotka eivät lupaa antaneet, tulokset ovat koulujen ja osa myös tutkijoiden tiedossa. Tutkimuseettisistä syistä niistä todetaan ainoastaan se, että ne eivät vaikuta poikkeavan luvan antaneiden tuloksista. Soveltuvuuskokeella yhteisvalinnoissa 2023–2025 tuli valituksi yhteensä 500 metsäkoneenkuljettajaopiskelijaa, joista 495 ilmoitti ottavansa opiskelupaikan vastaan (99 %) ja 494 aloitti opinnot (98,8 %). Alan opintoihin kiinnittyneiden osuus soveltuvuuskokeella yhteisvalinnassa valituksi tulleilla oli 9,7 prosenttiyksikköä korkeampi kuin ilman koetta valituilla (Vipunen 20.10. 2025). Lisäksi vuonna 2025 testattiin kahden oppilaitoksen 23 pelkillä yhteisvalinnan ja jatkuvan haun kriteereillä ilman soveltuvuuskoea valittua opiskelijaa teettämällä heille opiskelujen alettua soveltuvuuskokeen päättelykykyä, havaintomotoriikkaa sekä hienomotoriikkaa mittavat soveltuvuuskokeen osiot (s.28–32).

Pilotointivuosina 2023–2025 jatkuvassa haussa pilottioppilaitoksiin tuli valituksi 158 hakijaa, joista 104 antoi luvan käyttää tuloksiaan tutkimuksessa (TTS 473.2024 ja TTS 480.2025). Soveltuvuus-kokeen tulee mitata työelämässä metsäkoneenkuljettajan ammatissa vaadittavaa kyvykkyyttä. Tämän toteutumisen varmistamiseksi testattiin vertailuryhmänä vuosina 2024 ja 2025 yhdeksässä eri yrityksessä yhteensä 31 ammattikuljettajaa. Kaikille heille toteutettiin soveltuvuuskokeen ammatissa vaadittavaa kyvykkyyttä mittavat testiosat: päättelykykytesti sekä havainto- ja hienomotoriikan testit.

Valmisteltu metsäkoneenkuljettajan soveltuvuuskoe on kolmen vuoden pilotointiaineistojen valossa osoittautunut metsäkoneenkuljettajan työssä menestymisen kannalta oikeat vaatimukset tunnistavaksi sekä niitä luotettavasti mittavaksi. Kaikissa testatuissa ryhmissä korrelaatio päättelykyky- ja havaintomotoriikkatestien välillä on kiistaton: päättelykykytestissä korkeimmat pisteet saavuttaneet hakijat ja kuljettajat menestyivät parhaiten myös havaintomotoriikan testissä. Samoin kaikilla ryhmillä ilmenee korrelaatio havaintomotoriikan ja hienomotoriikan mittaustuloksien välillä. Hakijat ja ammattikuljettajat, jotka menestyivät hyvin päättelykykytestissä, pärjäsivät myös havaintomotoriikan testissä ja hyvät hienomotoriset taidot näkyivät menestymisenä päättelykyky- sekä havaintomotoriikkatesteissä. Kaikkien aineistojen valossa hyvät päättelykykytaidot näyttävät olevan positiivisesti yhteydessä sekä hyviin havainto- että hienomotorisiin taitoihin.

Soveltuvuuskokeen toimivuus ja luotettavuus on pilotoinneissa 2023–2025 todennettu jatkuvan haun ja yhteisvalinnan opiskelijavalinnoissa. Soveltuvuuskokeen sisällöllinen oikeellisuus on varmennettu ammattikuljettajien testauksilla. Tulosten mukaan hankkeessa kehitetyllä soveltuvuus -kokeella on osoitettu voitavan testata metsäkoneenkuljettajakoulutukseen hakeutuvien edellytyksiä menestyä opinnoissa ja ammatissa sekä ohjata metsäkonealan koulutukseen paremmin alalle soveltuvia hakijoita. Kokeeseen osallistuneet opintoihin valitut ottivat varmemmin opiskelupaikan vastaan ja myös aloittivat opinnot.

Opiskelijamääriin soveltuvuuskokeella sen pilotoineissa kouluissa ei yhteisvalinnassa ole ollut alentavaa vaikutusta (TTS 473.2024 ja TTS 480.2025). Vuoden 2025 tulokset vahvistavat jo vuoden 2024 tuloksissa havaitun soveltuvuuskoetta käyttäneiden oppilaitosten hakupaineen ja ensisijaisten hakijoiden osuuden kasvun. Tätä positiivista kehitystä on pilottiaineistojen mukaan edistänyt soveltuvuuskokeen tuleminen tunnetuksi hakijoiden ja opinto-johjauksen piirissä. Ne hakijat, jotka olivat päämäärätietoisia haluamastaan opiskelupaikasta metsäkonekoulussa, vaikuttavat hakijoille kolmena pilottivuonna tehtyjen palautekyselyjen mukaan varmistaneen valintaansa valitsemalla sellaisen oppilaitoksen, missä soveltuvuuskoe oli käytössä ja harjoittelivat kokeeseen. Tietoisuus soveltuvuuskokeen tarjoamista lisäpisteistä on tiedostettu ja niitä hyödynnetään edistämään omaa valintaa metsäkoneenkuljettajaopintoihin.

Tutkimusperusteisesti kehitetty soveltuvuuskoe on osoitettu hyvin toimivaksi ja osaamisalan vaatimaa kyvykkyyttä luotettavasti mittaavaksi. Koe soveltuu käytettäväksi sekä jatkuvan haun että yhteisvalinnan opiskelijavalinnoissa ja se pystytään järjestämään resurssien puolesta kaikissa metsäkoneoppilaitoksissa. Soveltuvuuskokeen eri osioissa käytetyt menetelmät ovat testattuja, luotettavia ja kustannustehokkaita. Koe varmistaa tasapuolisen ja läpinäkyvän kohtelun kaikille, myös eri reittejä hakeville hakijoille. Pilotoinnissa soveltuvuuskokeen järjestäneissä oppilaitoksissa opintoihin on valikoitunut alasta motivoituneita, metsäkoneenkuljettajan työhön hyvin soveltuvia opiskelijoita. Pilotissa 2023–2025 valmisteltu soveltuvuuskoe on valmis käyttöön otettavaksi valtakunnallisesti kaikissa metsäkoneenkuljettajakoulutusta toteuttavissa oppilaitoksissa.

Alkusanat

Tämä julkaisu on maa- ja metsätalousministeriön rahoittaman ”Metsäkoneen kuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeen valmistelu ja pilotointi 2025” – hankkeen vuosiraportti tammi- ja joulukuun väliseltä ajalta 2025 sekä tulosityhteenvedo kolmesta pilottivuodesta 2023–2025. Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskoe-hankkeessa TTS Työtehoseuran metsäkoulutuksen tutkimus on yhteistyössä pilottioppilaitoksen kanssa toteuttanut Kansallisen metsästrategian 2035 kärkihanketta 3. ”Metsäalan uudistumista ja kilpailukykyä edistävät toimenpiteet: otetaan käyttöön metsäkoneenkuljettajakoulutuksen valtakunnalliset soveltuvuuskokeet.”

Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeen valmistelu ja pilotointi -hankkeen ohjausryhmän puheenjohtajana on toiminut neuvotteleva virkamies Satu Rantala maa- ja metsätalousministeriöstä, varapuheenjohtajana varatoimitusjohtaja Simo Jaakkola Koneyrittäjät ry:stä ja jäsenenä toiminnanjohtaja Ville Manner Metsäkoulutus ry:stä, toimipiste- ja koulutuspäällikkö Mari Nieminen Tampereen seudun ammattiopisto Tredusta, koulutusasiantuntijat Venla Kaplas (30. 11.2024 saakka ja 1.1.2026 alkaen) ja Albert Häme (1.12.2024 -31.12.2025) Metsäteollisuus ry:stä, ammattiaineiden lehtori Janne Ruokonen Tampereen seudun ammattiopisto Tredusta, sopimusasiantuntija Jari Sirviö Teollisuusliitosta, toimitusjohtaja Teemu Tolppa Metsäkonepalvelusta ja metsäalan koulutusvas-
taava Antti Virkkunen Seinäjoen ammatillisesta koulutuskuntayhtymä Sedusta. Tutkijana ja asian-
tuntijana hankkeessa ovat työskennelleet 2023–2025 Niko Karhu ja 2025 Vesa Tanntu TTS Työteho-
seuran tutkimus- ja kehittämissyksikön metsäkoulutuksen tutkimuksesta.

Esitän parhaimmat kiitokset TTS Työtehoseuran puolesta jouhevasta yhteistyöstä kaikille edellä mai-
nituille. Erityisesti haluan osoittaa isot kiitokset 2023–2025 työpajoihin ja pilotointiin osallistuneille
metsäkonekouluille, niiden opetushenkilöstölle ja johdolle sekä ammattikuljettajien testaustilai-
suuksia järjestäneille metsäkoneyrityksille hyvähenkisestä ja tuloksekkaasta yhteistyöstä. Teidän
kaikkien kanssa on ollut mutkatonta ja hedelmällistä työskennellä. Vain tavoitteeseen sitoutuneiden
yhteistyöllä yhteisen päämäärän saavuttaminen oli mahdollista.

Kolmen vuoden pilotointitulokset osoittavat, että soveltuvuuskoe on valmis otettavaksi käyttöön val-
takunnallisesti metsäkoneenkuljetuksen osaamisalalla. Tämä käyttöönotto tulisi tapahtua ensisijai-
sesti käyttämällä pilotissa valmisteltua, lisäpisteitä antavaa vapaaehtoista soveltuvuuskoea kaikkien
metsäkonekoulutuksen järjestäjien yhtenevillä päätöksillä ohjaamaan alalle parhaiten soveltuvia ha-
kijoita metsäkoneenkuljettajaopintoihin. Tällöin kokeen edelleen kehittäminen ja uudistaminen säi-
lyisivät alan ja metsäkoneenkuljettajan ammatin tuntevien käsissä. Mikäli metsäkonealalla tarvitta-
van soveltuvuuskokeen käyttöönoton edistämisessä ilmenisi ongelmia, olisi syytä OKM:n asetuksen
699.2017 muutokseen opiskelijavalinnan perusteista. Silloin kyseessä olisi karsiva koe, jonka jatko-
hittämisestä vastaisi opetus- ja kulttuuriministeriö. Karsiva koe myös estäisi hakijan valinnan, mikäli
hän jossakin tehtäväosassa jäisi pisteittä. Vapaaehtoisessa soveltuvuuskokeessa näin ei tapahdu, vaan
hakijan on osallistuttava kokeeseen tullakseen valituksi, mutta hän saa kaikista onnistuneista tehtä-
vistä lisäpisteitä valintapisteinä (1–10 p).

Pilotoinnissa saavutettujen tulosten valossa vapaaehtoisen soveltuvuuskokeen laajalla käyttöönotolla
on vain voitettavaa, mikä realisoituu vain yhteistyöllä metsäalan, metsäkonealan oppilaitosten ja yri-
tysten sekä alasta motivoituneiden hakijoiden yhteisen edun parhaaksi.

Rajamäellä tammikuussa 2026

Eila Lautanen
Hankkeen johtaja
Kehityspäällikkö, metsäkoulutuksen tutkimus
TTS Työtehoseura

1 JOHDANTO

Vuonna 2023 käynnistetyn metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskoekehityksen tavoitteena oli valmistella ja pilotoida vuosina 2023–2025 metsäkoneenkuljettajakoulutuksen opiskelijavalintaa soveltuvuuskoe, jolla pystyttäisiin todentamaan, omaavatko hakijat riittävät kyvyt ja ominaisuudet menestyäkseen sekä opinnoissa että tulevassa ammatissa. Erityisesti ammattityöskentelyssä tarvittavat päättely-, havainto- ja hienomotoriset kyvyt tulisi pystyä valmisteltavalla kokeella tunnistamaan, sillä opetuksessa tapahtuvalla harjoituksella niitä ei ole mahdollista kehittää tuottavan metsäkonetyöskentelyn vaatimalle tasolle.

Metsäalan ammatillisen koulutuksen laatumittausten tulokset osoittavat soveltuvuuskokeen tarpeellisuuden, sillä metsäalan perustutkintokoulutuksen metsäkoneenkuljettajakoulutus tuottaa määrällisesti riittävästi uusia kuljettajia, mutta vuosina 2011–2021 valmistuneista metsäkoneenkuljettajista vain 48 % työskentelee ammatissa, johon on valmistunut (TTS Työtehoseura 2011–2025). Noin 20 % koulutetuista on siirtynyt muille aloille ja näistä alaa vaihtaneista kaksi kolmesta ei ole työskennellyt metsäkoneyrityksissä lainkaan; ei edes työelämässä oppimisen jaksolla. Yksi kolmasosa muualle siirtyneistä on heti valmistuttuaan työllistynyt metsäkoneenkuljettajaksi, mutta työsuhte on useimmiten päättynyt koeajalla työn tuottamattomuuteen. (TTS 464.2023, TTS 451.2020, TTS 464. 2023)

Metsäkonekouluilta saadut tutkimustiedot osoittavat metsäkoneenkuljettajien heikon koulutusta vastaavaan työhön työllistyvyyden johtuvan suurelta osin ammattiin soveltumattomista, työhön riittämättömät kyvyt omaavista opiskelijoista. Metsäkonekouluilta saatujen tietojen mukaan tällaisia kykyjensä puolesta ammattiin soveltumattomia opiskelijoita koulutuksessa on 10–40 % oppilaitoksesta ja vuodesta riippuen. Jos hakijalla on puutteita loogisessa päättelykyvyssä tai hieno- ja havaintomotorisissa kyvyissä, ei kolmevuotisella koulutuksella ole mahdollista saavuttaa sellaista osaamista, mikä metsäkoneenkuljettajan tuottavassa työskentelyssä vaaditaan (TTS 450.2020).

Vuosina 2023, 2024 ja 2025 pilotoitu soveltuvuuskoe valmisteltiin vuonna 2023 kuuden metsäkonekoulutuksen järjestäjän ja kahdeksan toimipisteen voimin. Valmistelutyöhön osallistuivat Esedun Pieksämäen, Riverian Valtimon ja Joensuun, Sakkyn Toivalan ja Kajaanin, Sedun Ähtärin, Tredun Kurun ja TTS:n Rajamäen toimipisteet. Suunnittelun lähtökohtana olivat metsäkoneenkuljettajan työn sisältö ja sen vaatimat kyvyt ja ominaisuudet. Hakijoilta tulisi testata työn tekemisen edellyttämiä keskeisiä kykyjä, jotta heillä olisi edellytykset menestyä opinnoissa ja ammatissa (TTS 473.2024). Kokeessa ei tule arvioida opinnoissa opetettavia asioita, kuten simulaattorityöskentelyä tai hydrauliletkuliitoksia (OMK, Sora 2021).

Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskoe muodostuu viidestä osasta. Esitietolomakkeella kartoitetaan hakijan kykyä noudattaa ohjeita. Haastattelussa mitataan hakijan motivaatiota ja taustoitetaan hänen alan tuntemustaan sekä edellytyksiä menestyä opinnoissa ja ammatissa. Päättelykykytestissä arvioidaan metsäkoneenkuljettajan työssä tärkeää kykyä loogiseen päättelyyn ja ennakkointiin. Havaintomotoriikkatehtävillä selvitetään havainnointikykyä sekä työmuistia ja tarkkaavaisuutta. Hienomotoriikkatestissä mitataan hakijan silmän ja käden koordinaatiota.

1.1 Työpajatyöskentely

Vuonna 2025 työpajat kokoontuivat viisi kertaa. Niihin osallistuivat metsäkonekoulutuksen edustajat 13 toimipisteestä; Esedu-Pieksämäen yksiköstä, Sakkyyn Toivalan yksiköstä, Kajaanin ammattiotopistosta, Gradiasta, Osaon Taivalkosken yksiköstä ja Osaon Muhoksen yksiköstä, Tredusta, Yrkesakademista, Winnovasta, EduSamposta, Sedusta, Kpedusta ja TTS Työtehoseurasta sekä Livian metsäenergiantuottajakoulutuksesta.

Työpajatyöskentelyssä sovittiin yhteisiä menettelytapoja ja viimeisteltiin soveltuvuuskoemateriaalit yhtenäisiksi, saatiin hyviä esimerkkejä kumppaneiden onnistuneista toteutuksista ja ongelmien ratkaisuksista sekä pyrittiin madaltamaan ei vielä mukana olevien koulujen kynnystä lähteä mukaan toteuttamaan soveltuvuuskoetta omissa yksiköissään ns. matalan kynnyksen taktiikalla.

Työpajojen aiheina olivat

- soveltuvuuskokeen valmistelu kevään 2025 yhteisvalintaan
- kouluilta Opintopolkuun toimitettavat tiedot soveltuvuuskokeesta sekä aikataulut
- yhteisvalintakokeen järjestäminen, koetehtävien päivitykset ja soveltuvuuskoetulosten ilmoittaminen tutkimusta varten
- yhteisvalinnan alustavat tulokset
- soveltuvuuskokeeseen osallistuneiden palautekyselyn alustavat tulokset sekä aineistojen ja kokeen päivitystarve

Vuoden 2026 ensimmäinen työpaja on sovittu pidettäväksi 13. tammikuuta 2026 aiheena yhteisvalinnan 2026 soveltuvuuskoetyön aloittaminen.

2 METSÄKONEENKULJETTAJAKOULUTUKSEN SOVELTUVUUSKOEEN RAKENNE 2025

Vuoden 2025 pilotoinnissa käytettiin rakenteeltaan ja pisteytykseltään täsmälleen samaa soveltuvuuskoetta kuin vuoden 2024 pilotoinnissa. Se muodostuu viidestä osasta

1. esitietolomake
2. haastattelu
3. päättelykykytesti
4. havaintomotoriikkatesti
5. hienomotoriikkatesti

Ennen varsinaista koetilaisuutta hakijat täyttävät esitietolomakkeen itsenäisesti verkossa ja toimittavat sen ohjeiden mukaan oppilaitokselle. Tämän jälkeen he saavat oppilaitokselta kutsun koetilaisuuteen, jossa testataan päättelykykyä sekä havainto- ja hienomotoriikkaa ja suoritetaan haastattelut.

Hakija voi saada soveltuvuuskokeesta onnistumisensa mukaisesti 0–10 pistettä lisää opiskelupaikan saamiseksi yhteisvalinnassa. Pisteet koeosioittain muodostuvat seuraavasti

1. esitietolomake 0–1 pistettä
2. haastattelu 0–2 pistettä
3. päättelykykytesti 0–2 pistettä
4. havaintomotoriikkatesti 0–3 pistettä
5. hienomotoriikkatesti (Grooved Pegboard) 0–2 pistettä

Yhteensä 0–10 pistettä

Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskoe ei ole karsiva eli hakija voi tulla valituksi metsäkoneenkuljettajakoulutukseen, vaikka ei saavuttaisi soveltuvuuskokeessa yhtään pistettä, mikäli hänen opintotodistuspisteensä riittävät valintaan. Mutta hän ei voi tulla valituksi, mikäli ei osallistu kokeeseen. Soveltuvuuskokeen ja siitä saatavan palautteen merkitys tällä hetkellä on sen hakijalle tuottamissa tiedoissa hänen edellytyksistään menestyä metsäkoneenkuljettajaopinnoissa ja ammatissa sekä lisäpisteissä (0–10 p.), mitkä hän saa peruskoulutodistuksen antamien valintapisteiden päälle.

2.1 Esitietolomake

Esitietolomakkeella selvitetään hakijan kykyä ymmärtää annettuja ohjeita sekä noudattaa niitä. Esitietolomakkeella hakija voi lisäksi esittää oppilaitokselle itseään askarruttavia alaan liittyviä kysymyksiä, joihin hänelle vastataan haastattelussa. Palauttamalla esitietolomakkeen ohjeiden mukaisesti oppilaitokselle saa hakija siitä yhden tehtävä- ja valintapisteen (liite 1).

2.2 Haastattelu

Haastattelussa selvitetään hakijan motivoituneisuutta ja tietämystä metsäalasta sekä metsäkoneenkuljettajan ammatista. Myös edellytykset menestyä opinnoissa ovat tarkastelussa. Haastattelu suoritetaan strukturoidulla lomakkeella, jossa on esitetty tarkat rajat arvioinnin pisteytykselle (liite 2). Haastattelijoina tulisi mielellään olla kaksi henkilöä, joista vähintään toinen on metsäkoneen työn ammatillinen opettaja. Haastattelussa kerrotaan hakijalle oppilaitoksesta ja opiskelusta sekä alan tarjoamista mahdollisuuksista ja työn asettamista vaatimuksista. Lopuksi vastataan hakijan mahdollisiin kysymyksiin. Haastattelusta hakija voi saada 0–2 valintapistettä. Tehtäväpisteiden 1–10 muodostuminen sekä niiden tarkat raja-arvot muutettaessa tulos valintapisteiksi 0–2 on esitetty liitteessä 2.

2.3 Päättelykykytesti

Päättelykykytestissä selvitetään hakijan loogista päättelykykyä ja ennakointia. Tehtävät on rakennettu niin, että ratkaisut on mahdollista tehdä vain pääättelemällä. Testi sisältää mm. eri käsitteiden ymmärtämistä ja metsäalalle tärkeää pinta-alalaskentaa. Hakija voi tehdä testin koetilaisuudessa oppilaitoksella joko koulun tietokoneella tai omalla puhelimellaan QR-koodin kautta (liite 3). Tästä testistä hakija voi saada 0–9 tehtäväpistettä, mitkä muunnetaan 0–2 valintapisteeksi seuraavasti:

- 0–3 tehtäväpistettä: 0 valintapistettä
- 4–6 tehtäväpistettä: 1 valintapistettä
- 7–9 tehtäväpistettä: 2 valintapistettä

2.4 Havaintomotoriikkatesti

Havaintomotoriikkatehtävät mittaavat hakijan havaintomotorisia kykyjä, kuten avaruudellista hahmottamista, kokonaiskoordinaatiota sekä työmuistia ja tarkkaavaisuutta (liite 4). Soveltuvuuskokeessa hakija suorittaa tehtävät joko koulun tietokoneelta tai omalta puhelimeltaan QR-koodin kautta. Havaintomotorisista tehtävistä hakija voi saada 0–8 tehtäväpistettä, mikä muunnetaan 0–3 valintapisteksi seuraavilla raja-arvoilla:

- 0–2 tehtäväpistettä: 0 valintapistettä
- 3–4 tehtäväpistettä: 1 valintapistettä
- 5–6 tehtäväpistettä: 2 valintapistettä
- 7–8 tehtäväpistettä: 3 valintapistettä

2.5 Hienomotoriikkatesti

Hakijan hienomotorisia kykyjä (silmä-käsikoordinaatio, reaktionopeus, lihasten hallintatarkkuus) mitataan Kanadassa 1970-luvulla kehitetyllä Grooved Pegboard- testillä (kuva 1, s.12 ja liite 5). Testissä on 25 ulokkeellista tappia, jotka hakijan on laitettava ennalta määrättyssä järjestyksessä testilaudan reikiin mahdollisimman nopeasti ensin dominoivalla kädellä ja sitten heikommalla. Jokaisessa reiässä ulokkeen suunta vaihtelee.

Testi pohjautuu laajoissa neuropsykologisissa testeissä tutkittuihin viitearvoaikoihin, joiden puitteissa hakijan on testi suoritettava (liite 5). Soveltuvuuskokeen hienomotoristen taitojen testauksen valmistelussa on asiantuntijana konsultoitu Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan apulaisprofessori Timo Jaakkolaa.

Vuoden 2024 pilotoinnissa otettiin käyttöön vaativampi pisteytys, jonka mukaan hakijan on suoritettava molemmilla käsillä viitearvojen sisään saadakseen kaksi pistettä. Jos työskentely onnistuu viiteajassa vain toisella kädellä, tulee tulokseksi nolla pistettä. Muutos tehtiin, koska metsäkoneenkuljettajan työ vaatii molempien käsien tasavertaista toimintakykyä samanaikaisesti.

Pistetaulukko (piste jos aika viitearvossa tai sen alle)		
Ika	dominoiva käsi	ei dominoiva käsi
15	80s=1p	82s=1p
16	81s=1p	82s=1p
17	82s=1p	82s=1p
18	82s=1p	82s=1p
19	83s=1p	83s=1p
20	83s=1p	85s=1p
21	84s=1p	86s=1p
22	84s=1p	87s=1p
23	85s=1p	87s=1p
24	85s=1p	89s=1p
25	86s=1p	90s=1p
26	87s=1p	92s=1p
27	87s=1p	93s=1p
28	87s=1p	94s=1p
29	88s=1p	95s=1p
30	88s=1p	96s=1p
31	89s=1p	98s=1p
32	90s=1p	99s=1p
33	90s=1p	100s=1p
34	91s=1p	101s=1p
35	91s=1p	102s=1p
36	91s=1p	103s=1p
37	92s=1p	105s=1p
38	92s=1p	105s=1p
39	93s=1p	106s=1p
40	94s=1p	108s=1p
41	95s=1p	108s=1p
42	95s=1p	108s=1p
43	95s=1p	109s=1p
44	96s=1p	109s=1p
45	97s=1p	109s=1p
46	97s=1p	109s=1p
47	97s=1p	110s=1p
48	98s=1p	110s=1p
49	98s=1p	110s=1p
50	99s=1p	110s=1p

Kuva 1. Grooved Pegboard- hienomotoriikan testilauta ja osa viitearvotaulukkoa. Liitetiedostona 5 koko viitearvotaulukko.

2.6 Soveltuvuuskokeen valintakoepisteytys

Hakijan on mahdollista saada yhteisvalinnassa soveltuvuuskokeen kautta metsäkoneenkuljetuksen osaamisalalle metsäkoneenkuljettajakoulutukseen hakeutuessaan 10 lisävalintapistettä. Nämä lisäpisteet voivat auttaa opintojen alkuun sellaisia alalle soveltuvia hakijoita, joiden valintaan pelkkä yhteisvalinnan peruskoulun päättötodistuksen arvosanojen valintapisteytys ei riittäisi. Soveltuvuuskokeen osien tehtäväpisteiden ja yhteisvalinnan valintajärjestelmän valintapisteiden muodostuminen pilottikokeessa on esitetty kuvassa 2. Lisäksi kokeen osien ja tehtävien yksityiskohtainen pisteytys on tarkasteltavissa tämän julkaisun liitteinä 1–5 olevista tehtävälomakkeista.

	Esitietolomake <i>tehtäväpisteet: 0–1 p</i> valintapisteet: 0–1 p		
	Haastattelu <i>tehtäväpisteet: 0–10 p</i> valintapisteet: 0–2p		Päättelykykytesti <i>tehtäväpisteet: 0–9p</i> valintapisteet: 0–2p
	Havaintomotoriikan testi <i>tehtäväpisteet: 0–8p</i> valintapisteet: 0–3p		Hienomotoriikkatesti <i>tehtäväpisteet: 0p ja 2p</i> valintapisteet: 0p ja 2p

Kuva 2. Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen pilottisoveltuvuuskokeen osien tehtävä- ja valintapisteytykset; maksimi yhteensä 10 valintapistettä ja 30 tehtäväpistettä.

3 VALINTA METSÄKONEENKULJETUKSEN OSAAMISALAN KOULUTUKSEEN VUONNA 2025

Peruskoulun jälkeiseen koulutukseen tulee hakeutua yhteisvalinnassa Opetushallituksen Opintopolku.fi -järjestelmän kautta helmi-maaliskuussa. Yhteisvalinnassa opiskelijaksi ottamisen perusteista ja valintapisteiden laskemisesta säädetään Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksessa opiskelijaksi ottamisen perusteista ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa (OKM.699.2017). Asetuksen uusimmat muutokset tulivat voimaan 1.1.2024.

Yhteisvalinnassa on mahdollista voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti käyttää koulutuksen järjestäjän vapaaehtoisia soveltuvuuskokeita. Tiedot kokeiden järjestämisestä, toteutustavasta, sisällöstä ja pisteytyksestä on oltava Opintopolku.fi- järjestelmässä hakijoiden nähtävissä tammi-kuussa, ja kokeet toteutetaan toukokuussa.

Jos oppilaitoksella on käytössä soveltuvuuskoe, siihen osallistumatta hakija ei voi saada opiskelupaikkaa hakemassaan koulutuksessa. Soveltuvuuskokeeseen osallistunut hakija kuitenkin tulee valituksi, vaikka ei saisi kokeesta yhtään pistettä, jos valintapisteet muutoin riittävät. Hakijat saavat valintatulokset kesäkuun puolivälissä ja opiskelupaikka tulee ottaa vastaan kesäkuun loppuun mennessä (OPH. Opintopolku.2024).

Yhteisvalinnan kautta metsäalan ammatilliseen perustutkintoon haettaessa opiskelijavalinnan pisteet 2024 jakautuvat seuraavasti

- 1–16 pistettä yleisestä koulumenestyksestä
- 1–8 pistettä painotettavista arvosanoista
- 0–10 pistettä pääsy- ja soveltuvuuskokeesta (jos oppilaitoksella käytössä)
 - Huomioitavaa on, että hakija ei voi tulla valituksi koulutukseen, jos oppilaitoksella on pääsy- tai soveltuvuuskoe ja ei ole osallistunut kokeeseen. Koulutukseen voi tulla valituksi, vaikka soveltuvuuskokeesta saisi nolla pistettä.
- 2 pistettä ammatillista koulutusta koskevasta ensimmäisestä hakutoiveesta
- 6 pistettä haku- tai sitä edeltävänä vuonna suoritetusta perusopetuksesta tai tietyistä valmentavista koulutuksista (www.opintopolku.fi).

Jatkuvassa haussa koulutuksenjärjestäjä päättää hakumenettelyn eli soveltuvuuskokeen järjestämisen lisäksi myös hakuajoista sekä opiskelijaksi valinnasta.

3.1 Pilottisoveltuvuuskokeen vaikuttavuus metsäkoneenkuljetuksen osaamisalalla yhteisvalinnassa

Pilotoidun metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeen yhteisvalinnassa tehneillä hakijoilla on mahdollisuus saavuttaa maksimissaan kymmenen valintapistettä lisää valintaansa edistämään. Soveltuvuuskoeosittain pisteet jakaantuvat vuonna 2025 seuraavasti:

1. esitietolomake: 1 piste
2. haastattelu: 2 pistettä
3. päättelykykytesti: 2 pistettä
4. havaintomotoriikkatesti: 3 pistettä
5. hienomotoriikkatesti (Grooved Pegboard): 3 pistettä

Yhteensä 10 pistettä

Yhteisvalinnassa valintapisteytyksen perustuminen ainoastaan peruskoulun päättötodistukseen voi metsäkoneenkuljettajakoulutukseen opiskelijoita valittaessa olla ongelmallista, koska pisteytys ilman ammattiin soveltuvuuden testausta suosii 15-vuotiaina teoreettisista peruskouluopinnoista kiinnostuneita hakijoita. Metsäkoneenkuljetuksen osaamisalalle tarvitaan käsillään tekemään oppineita, hieno- ja havaintomotorisesti lahjakkaita peruskoulun päättäneitä, jotka ovat motivoituneet metsäalasta ja metsäkonetyöstä sekä omaavat hyvät kyvyt ammattiin. Pelkästään opintotodistuksen arvosanoihin perustuvalla valintapisteytyksellä tällaisella hakijalla voi olla vaikeuksia saada opiskelupaikkaa, sillä teoreettiset opinnot ja lukeminen eivät heitä ole välttämättä yläasteella kiinnostaneet, mikä näkyy peruskoulun päättötodistuksen arvosanoissa.

Koulutodistukseen pohjautuva opiskelijavalinta on hyvä mittari, mutta sitä tulee täydentää (Rantanen, 2004). Kun ammatissa tarvittavat keskeiset kyvyt testataan soveltuvuuskokeella ja hakija saa niistä lisäpisteitä valintaan, on hänellä paremmat edellytykset tulla hyväksytyksi koulutukseen ja pärjätä ammatissa.

Soveltuvuuskokeella saavutettavien lisäpisteiden merkitys yhteisvalinnan minimivalintapisteissä (10 p) on peräti 100 % ja maksimivalintapisteissä (32) 31,3 % suuremmat valintapisteet kuin ilman koetta. Soveltuvuuskokeella on siis mahdollista yhteisvalinnassa ohjata metsäkoneenkuljettajakoulutukseen enemmän ammatista motivoituneita ja alalle soveltuvia hakijoita.

Soveltuvuuskokeen merkitys metsäkoneenkuljettajakoulutuksessa on myös hakijalle itselleen suuri, tuottaahan se tiedon hänen edellytyksistään menestyä opinnoissa ja suunnittelemassaan ammatissa, sillä koesuorituksista annetaan hakijalle palaute koetilaisuudessa. Tämän toivotaan myös autavan lopullisessa alanvalintapäätöksessä oikeaan suuntaan niitä hakijoita, joilla ei ole riittävät kyvyt ja edellytykset metsäkoneenkuljettajan ammattiin.

Jatkuvassa haussa hakijat valitaan koulutukseen viisiosaisen, täysimittaisen pilottisoveltuvuuskokeen perusteella, kuten yhteisvalinnassakin.

4 AINEISTOT JA MENETELMÄT

Vuonna 2025 metsäkoneenkuljettajan soveltuvuuskoe pilotoitiin kevään yhteisvalinnassa sekä oppilaitosten jatkuvan haun ryhmillä pitkin vuotta, aivan kuten vuosina 2023 ja 2024. Nämä molemmat pilotointiaineistot toteutettiin täysimittaisesti, kaikilta osin luvussa kaksi esitetyn viisiosaisen soveltuvuuskokeen mukaisesti. Lisäksi testattiin soveltuvuuskokeen järjestämisestä yhteisvalinnassa myöhästyneiden kahden uuden oppilaitoksen yleisellä valintapisteytyksellä valituiksi tulleita opiskelijoita 23 henkilöä heti opintojen alettua syyskesällä. Vuonna 2025 jatkettiin sekä hakkuukoneilla että ajokoneilla työskenteleviä ammattikuljettajien testausta yrityksissä, jotta saataisiin vertailutuloksia ja laajempaa, tilastollisesti merkitsevää näyttöä siitä, että koe mittaa oikeita, metsäkoneenkuljettajan työssä menestymisen edellytyksenä olevia kykyjä. Ammattikuljettajat tekivät soveltuvuuskokeesta vain ammatissa tarvittavaa kyvykkyyttä mittavat kolme testiosaa: päättelykyky- sekä havainto- ja hienomotoriikkatestit.

4.1 Yhteisvalinta 2025

Vuoden 2025 yhteishaussa metsäkoneenkuljettajakoulutuksen vapaaehtoista soveltuvuuskoetta käytti seitsemän metsäkonekoulutuksen toimipistettä (kuva 3). Kokeet oppilaitoksilla toteutettiin yhdessä laadituilla aineistoilla ja pisteytysohjeilla.

Kevään 2025 yhteisvalinnassa metsäkoneenkuljettajan soveltuvuuskokeen piirissä oli 675 hakijaa, mikä on 48 henkilöä enemmän kuin vuonna 2024. Soveltuvuuskoe ei vähentänyt hakeutumista sen järjestäneisiin oppilaitoksiin pilotointiaikana 2023–2025. Vuonna 2025 koe selkeästi lisäsi hakupainetta sen järjeistäneisiin pilottioppilaitoksiin. Hakijoista ensisijaisia oli 213. Kokeeseen hakeneista kutsuttiin 496 ja siihen osallistui 422 (kuva 3.) Metsäkoneenkuljettajaopintoihin valituksi tuli 165, jotka saavuttivat keskiarvona 7,4 valintapistettä lisää kymmenestä valintaansa edistämään.

Opintoihin vuonna 2025 valituiksi tulleista 98,8 % (163) otti koulutuspaikan vastaan sekä aloitti opinnot (vastaavat luvut olivat 99,4 % vuonna 2024 ja 98,8 % vuonna 2023). Kaikilta kokeeseen osallistuneilta pyydettiin kirjallinen tutkimuslupa käyttää heidän pilottikokeensa tuloksia tässä tutkimuksessa. Luvan antoi 257 soveltuvuuskokeeseen osallistunutta.

Yhteisvalinta 2025	Tredu	OSAO Tai- valkoski	OSAO Muhos	Esedu Pieksä- mäki	TTS	Kpedu	Sedu	Yh- teensä
Ensijaiset hakijat	42	45	36	36	9	21	24	213
Hakijat yhteensä	119	100	110	90	43	103	110	675
Kokeeseen kutsu- tut	119	91	70	60	25	76	55	496
Kok. osallistuneet	71	74	70	58	24	73	52	422
Valitut	32	32	26	24	9	16	24	165
Opinnot aloitti	31	32	26	24	9	16	23	163

Kuva 3. Keväällä 2025 metsäkonekoulutuksen soveltuvuuskokeen pilotoineiden metsäkonekoulujen haku- ja valintatilasto. Lähde: Opetushallitus_Vipunen_hakijatilastot 20.10.2025.

4.1.1 Ilman soveltuvuuskoetta yhteisvalinnassa 2025 valitut, opintojen alkaessa soveltuvuuskokeen suorittaneet

Kaksi uutena pilotissa vuonna 2025 aloittanutta metsäkoneoppilaitosta kuljettajakoulutukset koulutuksenjärjestäjien päätöksentekoprosessien vuoksi valitsivat aloittaneet opiskelijat metsäkoneenkuljettajaopintoihin yleisillä valintapisteytyksillä. Toisessa oppilaitoksessa opiskelijat tulivat kevään 2025 yhteisvalinnan kautta ja toisessa jatkuvalla haulla.

Kyseiset oppilaitokset halusivat kuitenkin opiskelijoista soveltuvuuskokeella saatavat tiedot käyttöönsä, niinpä molempien oppilaitosten aloittavat ryhmät tekivät soveltuvuuskokeesta päätöksentekokykyä sekä havainto- ja hienomotoriikkaa mittaavat testit opintojen alkaessa. Testattuja, tutkimusluvan antaneita opiskelijoita näissä kahdessa oppilaitoksessa oli yhteensä 23.

4.2 Jatkuva haku 2025

Pilottikokeen vuonna 2024 parannettua versiota testattiin vuonna 2025 metsäkoneenkuljetuksen osaamisalan jatkuvan haun opiskelijavalinnassa Tredun, Osaon Taivalkosken sekä TTS Rajamäen toimipisteissä. Näiden koulujen jatkuvan haun opiskelijavalinnoissa yhteensä 28 hakijaa tuli valituksi täysimittaisella viisiosaisella soveltuvuuskokeella, joista kaikki antoivat tutkimusluvan.

4.3 Ammattikuljettajien testaus 2024-2025

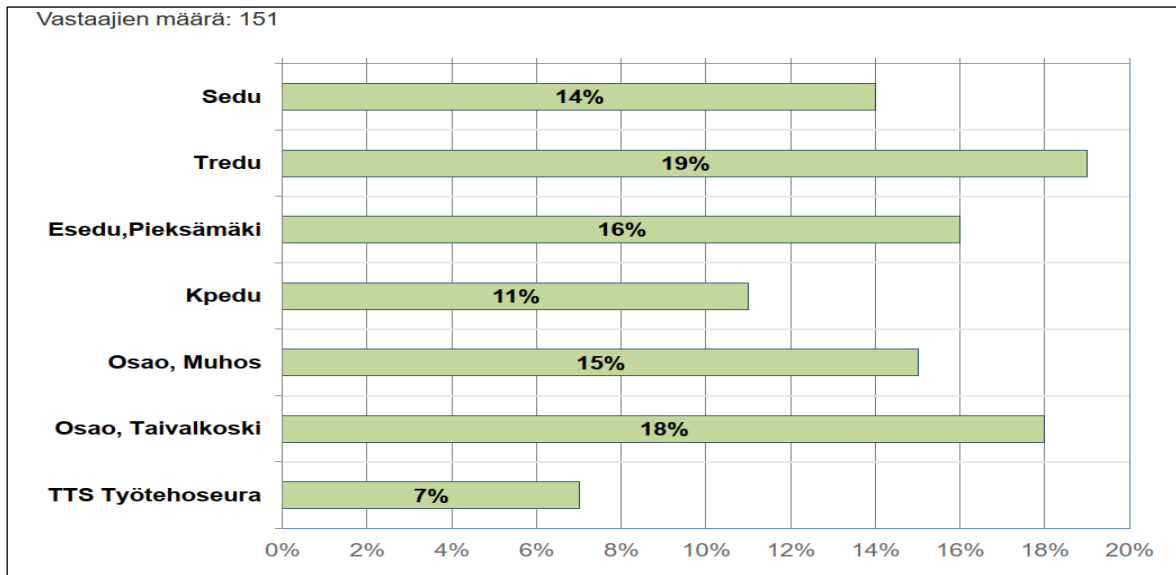
Ammattityössä toimiville metsäkoneenkuljettajille tehtiin kolme soveltuvuuskokeen ammatissa vaadittavia kykyjä mittaavaa testiosiota: päättelykykytesti sekä havainto- ja hienomotoriikan testit. Tässä ryhmässä testattiin yhteensä 31 kuljettajaa yhdeksässä eri yrityksessä.

4.4 Yhteisvalinnassa soveltuvuuskokeeseen osallistuneiden palautekysely 2025

Yhteisvalinnassa soveltuvuuskokeen kautta metsäkoneenkuljettajakoulutukseen valituksi tulleille, opiskelun 2025 syksyllä aloittaneille 163 henkilölle tehtiin kyselytutkimus. Sillä haettiin kokemuksia ja palautetta soveltuvuuskokeesta, sen vaikuttavuudesta sekä kokeen järjestelyistä kokeen edelleen kehittämistä varten; liitteenä 7 kyselytutkimuksen lomake.

Tutkimus toteutettiin sähköisenä weprobol-alustalla. Vastauslinkki lähetettiin 4.8.2025 kaikille yhteisvalinnan pilotoineille seitsemälle metsäkonekoululle heti opintojen alettua elokuussa (Esedu-Pieksämäki, Sedu, Osaon-Taivalkoski, Osaon Muhos, Kpedu, Tredu ja TTS Työtehoseura). Oppilaitokset organisoivat uusien opiskelijoiden kyselyyn vastaamiset toimipisteissä aloitusviikolla, jotta opiskelu ja oppilaitos eivät ehtisi vaikuttaa tuloksiin.

Vastaukset saatiin kaikkien koulun opiskelijoilta (kuva 4, s.17). Vastaajia oli yhteensä 151 kpl ja vastausprosentiksi muodostui 92,6 %, mitä voi pitää kyselytutkimukselle korkeana.

Kuva 4. Soveltuvuuskokeeseen osallistuneet, opinnot syksyllä 2025 aloittaneet, palautekyselyyn vastanneet metsäkoneenkuljettajaopiskelijat oppilaitoksittain, %, n=151

5 TULOKSET JA TARKASTELU

5.1 Yhteisvalinnan 2025 pilotoinnin tulokset

Kevään 2025 yhteisvalinnassa metsäalan perustutkinnon metsäkoneenkuljetuksen osaamisalan soveltuvuuskokeen pilotoinnin piirissä seitsemällä metsäkonekoululla oli yhteensä 675 hakijaa, joista ensisijaisia oli 213 (kuva 3, s.15). Hakeneista soveltuvuuskokeeseen osallistui 394 henkilöä. Metsäkoneenkuljettajaopintoihin valituiksi heistä tuli oppilaitosten 165 aloituspaikalle 165 opiskelijaa. Valituista 163 otti paikan vastaan (98,8 %) ja aloitti opinnot.

Kaikilta soveltuvuuskokeeseen osallistuneilta pyydettiin lupaa käyttää heidän soveltuvuuskokeessa saavuttamia tuloksia tässä tutkimuksessa. Luvan antoi 257 henkilöä. Tässä julkaisussa esitetyissä yhteisvalinnan pilotoinnin tulosaineistoissa ovat mukana ainoastaan tutkimusluvan antaneiden 257 hakijan tulokset. Aineistoissa ne on esitetty valintakoepisteinä soveltuvuuskoeosioittain.

5.1.1 Esitietolomake

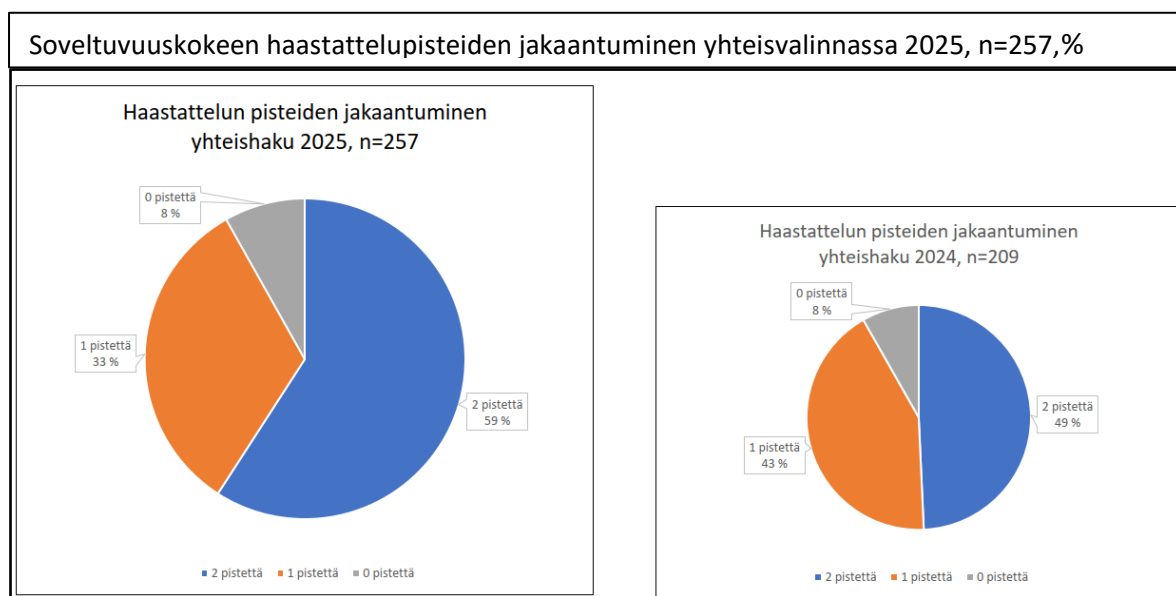
Opetushallituksen yhteisvalintaohjeen mukaisesti esitietolomakkeen palauttamatta jättäminen ei ole este osallistua soveltuvuuskokeeseen, mutta sen palauttamattomilla ei ole mahdollista saada tehtävästä valintakoepistettä (1 p).

Soveltuvuuskokeeseen osallistuneille tehdyn palautekyselyn mukaan esitietolomakkeeseen vastaaminen ja sen toimittaminen oppilaitokselle onnistui 2/3 hakijoista hyvin ja tekninen ratkaisu toimi luotettavasti. Ainoastaan 5 % palautekyselyyn vastanneista 144 hakijasta oli kokenut esitietolomakkeen palauttamisen olleen haastavaa, mikä tarkoittaa seitsemää henkilöä vastaajajoukosta. Kaksi prosenttia – eli kolme henkilöä ei ollut palauttanut lomaketta (kuva 13, s. 29).

5.1.2 Haastattelu

Vuonna 2025, tutkimusluvan antaneista, haastatteluun osallistuneista 257 hakijasta täydet kaksi pistettä tehtävästä saavutti 59 %, yhden pisteen 33 % ja pisteittä jäi 8 % haastatelluista.

Verrattaessa tulosta edellisenä valintavuotena saavutettuihin pisteisiin, tulee esiin, että vuoden 2024 yhteisvalinnassa täydet kaksi pistettä oli saavuttanut 49 % eli kymmenen prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuonna 2025. Yhden pisteen saavuttaneiden joukko oli puolestaan pienetynyt tuon kymmenen prosenttiyksikköä vuodesta 2024 vuoteen 2025 ja nollaan pisteeseen oli jäänyt saman verran verran(8%)hakijoista kuin vuonna 2024 (kuva 5). Haastatteluissa tapahtunut positiivinen tulosmuutos edelliseen vuoteen verrattuna osoittaa hakijoiden parempia, työelämässä tarvittavia viestintätaitoja.

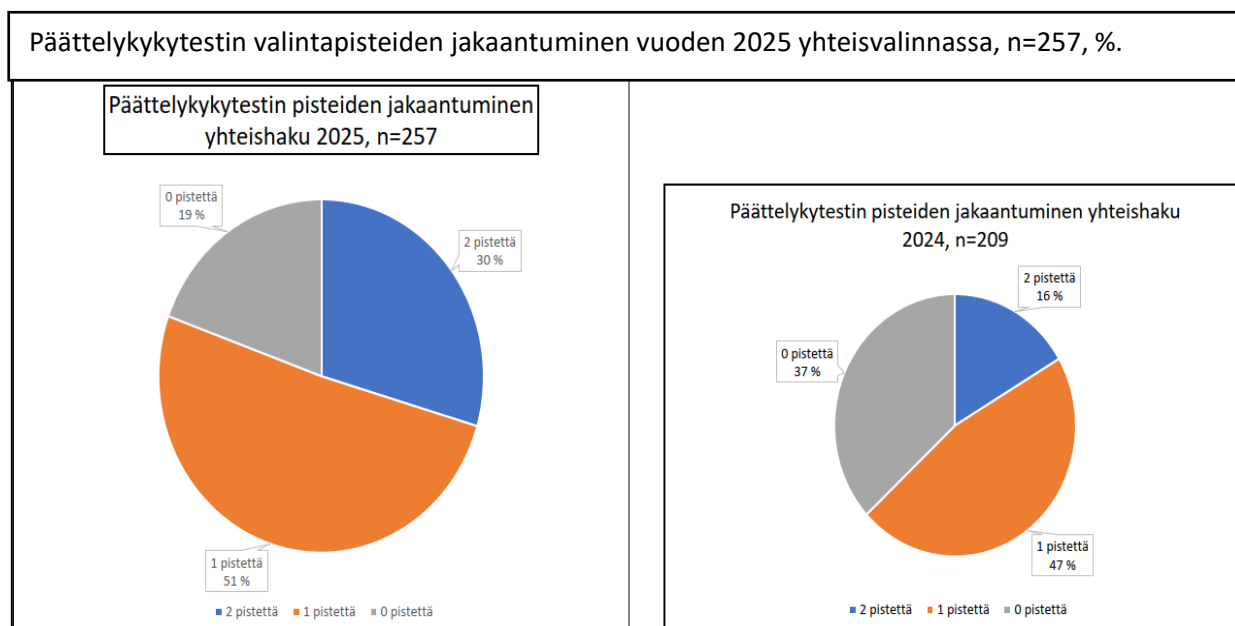
Kuva 5. Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeen haastatteluosion pisteiden jakaantuminen vuoden 2025 yhteisvalinnassa, n=257, %. *Vertailuaineistona vuoden 2024 haastatteluosion pisteiden jakaantuminen, n=209, %

Haastattelun onnistuneen tuloksen ratkaisevat haastattelijat ja heidän metsäkoneenkuljettajan ammatin tuntemuksensa. Kolmessa vuodessa saatujen kokemusten perusteella suositellaankin, että haastattelun suorittaisi kaksi henkilöä, joista vähintään toisen tulisi tuntea hyvin metsäkoneenkuljettajan ammatti ja sen vaatimukset. Lisäksi haastattelujen tasalaatuisuuden lisäämiseksi haastattelulomake on tarkkaan strukturoitu ja pisterajat määritetty jokaiseen kysymykseen niin, että lomake toimi hyvänä apuvälineenä haastattelijalle. Sitä oikein käyttämällä saadaan tasoitettua vastaajista riippumatonta tulostulostusta niin haastattelijoiden kuin koulujen välillä. Näin mahdollistetaan tasapuolisempi haastattelun toteutus, sisältö ja pisteytys kaikille hakijoille eri oppilaitoksissa eripuolella Suomea.

5.1.3 Päättelykyky

Päättelykykytestissä tutkimusluvan antaneista 257 henkilöstä täydet kaksi pistettä sai 30 %, yhden pisteen 51 % ja nolla pistettä 19 % (kuva 6, s.20). Verrattaessa tulosta edellisen vuoden pisteiden jakaantumiseen, on tässä tehtävässä tapahtunut huomattava tulostason nousu: vuosien 2023 ja 2024 huolestuttavan suuri nollaan pisteeseen jääneiden osuus (37 % vuonna 2024) on puolittunut 19 % kokeen tehneistä ja täydet 2 pistettä saavuttaneiden joukko puolestaan on kaksinkertaistunut

vuoden 2024 16 %:sta ollen 30 % vuonna 2025. Muutos on hakijoiden ammattiin soveltuvuuden kannalta merkittävä, sillä päättelykykytesti mittaa hakijan ammatissa erittäin tärkeää loogista päättelykykyä ja ennakkointia. Kokonaistuloksista on myös nähtävissä, että hakijat, jotka menestyivät hyvin tässä päättelykykytestissä, menestyivät hyvin myös havaintomotoriikan ja hienomotoriikan testeissä (kuvat 7, s.21 ja 8, s.22).

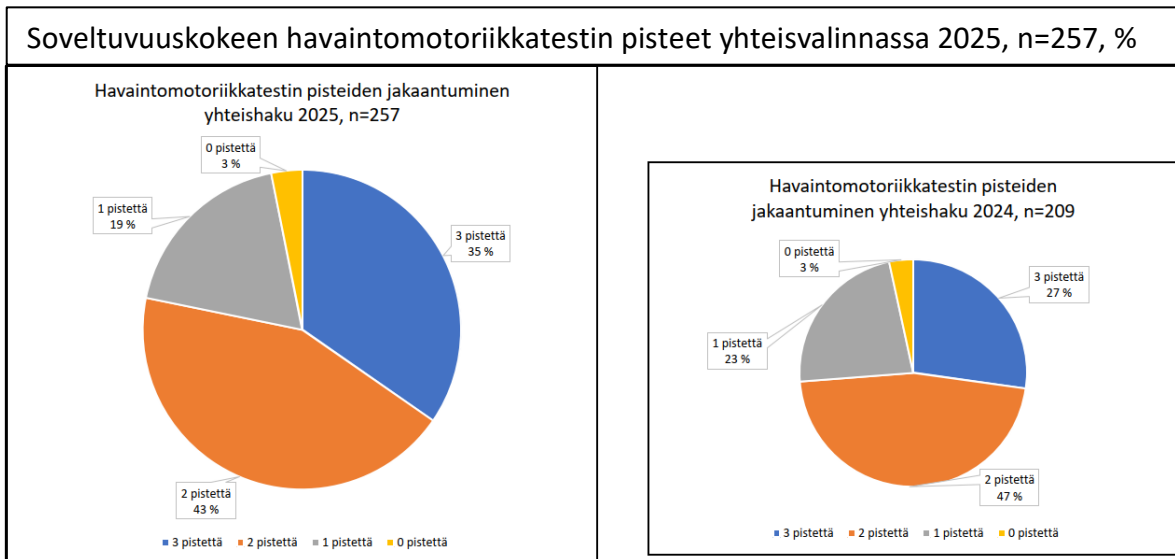
Kuva 6. Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeen päättelykykytestin valintapisteiden jakaantuminen vuoden 2025 yhteisvalinnassa, n=257, %. *Vertailuaineistona vuoden 2024 päättelykykytestin pisteiden jakaantuminen, n=209, %

5.1.4 Havaintomotoriikka

Metsäkoneenkuljettajan tarkkaavaisuutta työn aikana ohjaa havaintomotoriikka ja työskentelyn aikana tapahtuvat hienomotoriset suoritukset perustuvat havainnointitaitoihin (Lahdelma 2011, s.5). Riittävät havaintomotoriset kyvyt ovat edellytys metsäkoneenkuljettajan työssä suoriutumiseen.

Havaintomotoriikkatestiin osallistuneesta ja tutkimusluvan antaneesta, kokeen tehneestä 257 henkilöstä täydet kolme pistettä sai 35 %, kaksi pistettä 43 %, yhden pisteen 19 % ja nolla pistettä 3 % (kuva 7, s.21). Verrattessa 2025 saavutettuja tuloksia vuoden 2024 yhteisvalinnan tuloksiin, on huomattava täysien kolmen pisteen saavuttaneiden joukon kasvaminen vuoden 2023 27 %:sta kahdeksan prosenttiyksikköä 35 %:iin vuonna 2025. Tehtäväpisteistä on myös nähtävissä, että ne hakijat, jotka olivat menestyneet hyvin päättelykykytestissä, menestyivät myös näissä havaintomotoriikan tehtävissä (kuva 9, s.22).

Tuottavaan työskentelyyn kykenevillä metsäkoneenkuljettajilla on kyky havainnoida ja hahmottaa monia asioita samanaikaisesti työskennellessään. Prosessoidessaan runkoa hakkuukoneenkuljettaja tarkkailee samanaikaisesti sekä koneen mittalaitetta että hahmottaa seuraavia poistettavia puita. Suoritusympäristö, jossa kuljettaja työskentelee, on muuttuva. Koneenkäsittelytaito ei ainoastaan riitä, vaan kuljettajan tulee osata havainnoida, miten koneella työskennellään työpisteellä muuttujat huomioiden. Hyvä havaintomotorinen hahmottaminen sekä havaintomotoriseen kykyyn sisältyvä tarkkaavaisuus tulevat esiin hienomotorisissa suorituksissa sujuvina ja tarkkoina liikertoina.

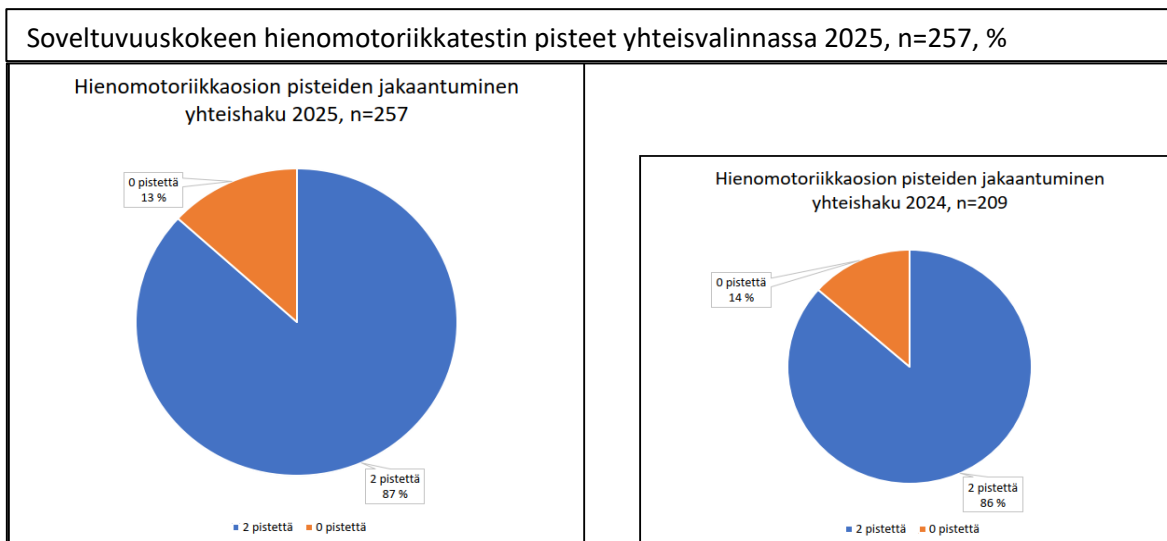
Kuva 7. Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeen havaintomotoriikkatestin pisteiden jakaantuminen vuoden 2025 yhteisvalinnassa, n=257, %. *Vertailuaineistona vuoden 2024 päättelykykytestin pisteiden jakaantuminen, n=209, %

5.1.5 Hienomotoriikka

Hakijoiden hienomotorisia taitoja testataan Grooved Pegboard -testillä, missä tulosten tulkintaa varten on laajojen neuropsykologisten testien pohjalta laaditut viitearvot. Niiden mukaan alle 15-vuotiaan hakijan tulee suorittaa testi dominoivalla kädellä 80 sekunnin sisällä ja ei-dominoivalla 82 sekunnin sisällä. Suoritusajat pitenevät ikävuosien mukaan (liite 5). Metsäkoneenkuljettajan soveltuvuuskokeessa hakijan on molemmilla käsillä pystyttävä suoriutumaan tehtävästä annetuissa viitearvoissa saadakseen kaksi pistettä, muutoin tulos testistä on nolla pistettä. Tämä siksi, että metsäkoneenkuljettajan työ vaatii molempien käsien samantasoisista toimivuutta; yhdellä kädellä ei ammatissa pärjää. Tulostavaihtoehtoiksi jää siis joko kaksi pistettä, jolloin työskentely pitää saada molemmilla käsillä annettuihin viitearvoihin tai nolla pistettä, jos työskentely viitearvoihin onnistuu vain toisella kädellä tai ei kummallakaan.

Hienomotoriikkatestin tehneistä, tietonsa tutkimuksen käyttöön antaneista 257 henkilöstä täydet kaksi pistettä sai 87 %, ja pisteittä jäi 13 % hakijoista (kuva 8, s.21). Vuoden 2024 tulospisteet olivat yhden prosenttiyksikön erolla yhteneviä vuoden 2025 tuloksen kanssa (TTS.480.2025, s.24).

Vuoden 2025 tuloksista on vuosien 2023 ja 2024 tuloksien tapaan havaittavissa, että pisteittä hienomotoriikkatestissä jääneet hakijat jäivät heikolle tasolle myös muissa soveltuvuuskokeen kykyjä mittaavissa testeissä.

Kuva 8. Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeen hienomotoriikkatestin pisteiden jakaantuminen vuoden 2025 yhteisvalinnassa, n=257, %. *Vertailuaineistona vuoden 2024 päättelykykytestin pisteiden jakaantuminen, n=209, %

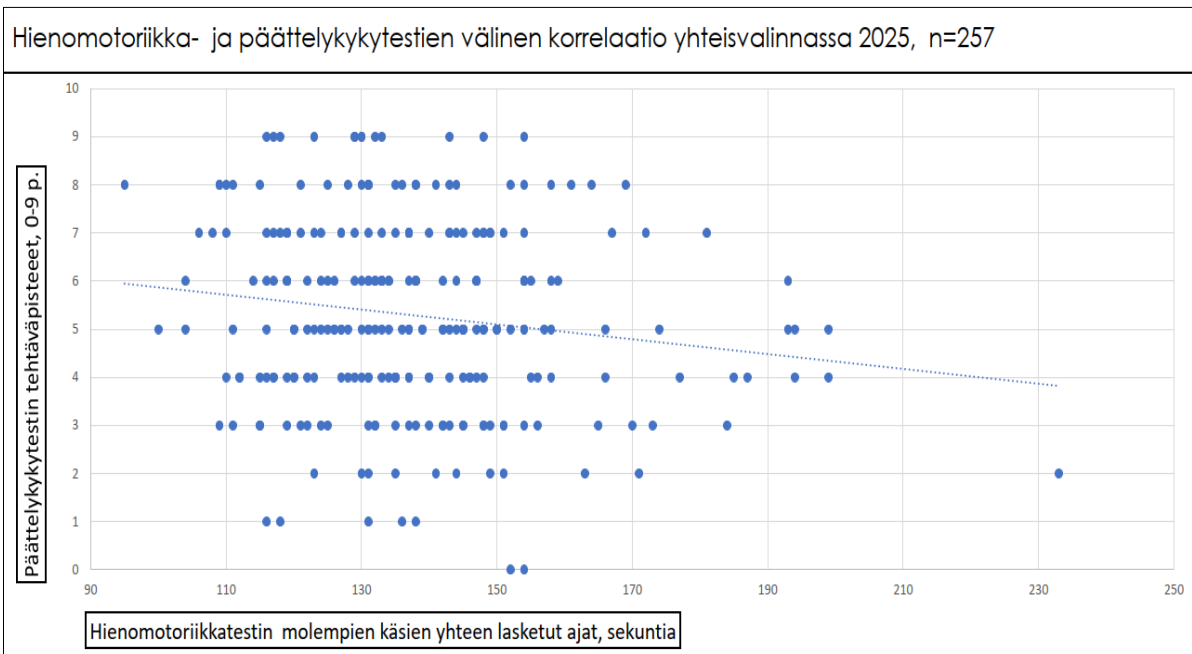
5.1.6 Yhteisvalinnan 2025 tulosten tarkastelu

Vuoden 2025, kuten myös vuosien 2023 ja 2024, yhteisvalinnan pilotointiaineiston tulosten valossa hyvä päättelykyky osoittautuu olevan positiivisesti yhteydessä sekä hienomotorisiin että havaintomotorisiin kykyihin. Tuloksista on nähtävissä, että hakijat, jotka saivat vuoden 2025 yhteisvalinnassa metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeessa korkeat tehtäväpisteet päättelykykytestissä, menestyivät hyvin myös havaintomotoriikkatestin ja hienomotoriikkatestin tehtävissä (kuvat 9a ja 9b, s.22).

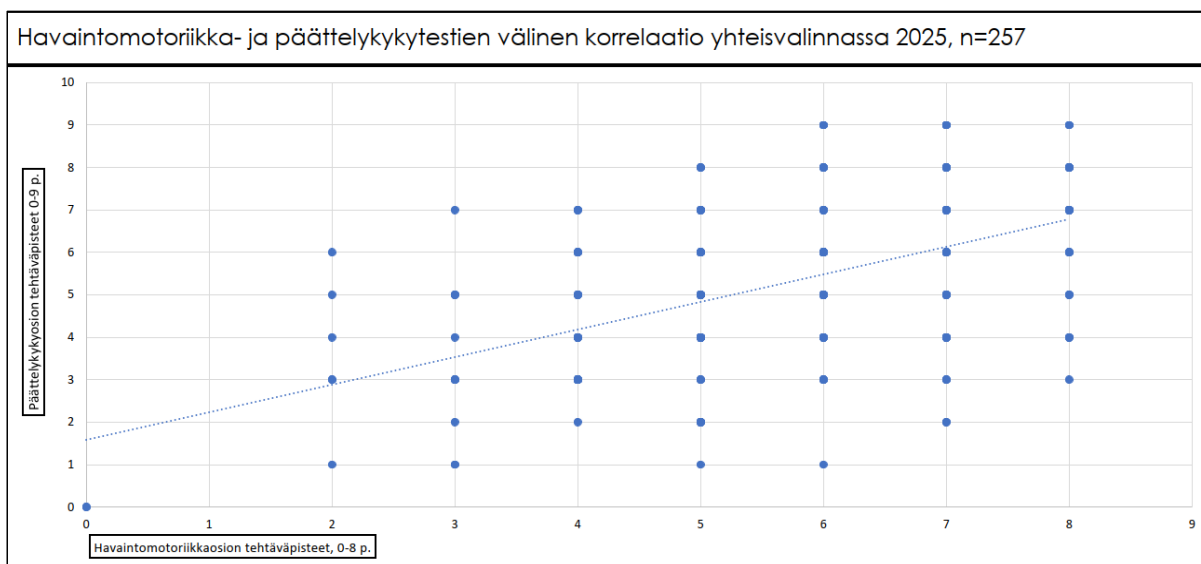
Tarkasteltaessa havaintomotoriikan ja hienomotoriikan testien välisiä yhteneväisyyksiä koe-suorituksissa on havaittavissa, että havaintomotoriikan tehtävistä korkeimmat tehtäväpisteet saaneet suoriutuivat myös hienomotoriikan tehtävistä nopeimmin molempien käsien yhteenlaskettuina suoritusaikoina (kuva 10, s.23).

Hienomotorinen kyvykyys on perinnöllinen ominaisuus, mikä vaikuttaa edellyksiin, mitkä hakija omaa oppia tekemään hienomotoriikkaa vaativia liikkeitä (Magill 2011, s. 48–61). Liikunnalla lapsuudesta alkaen edistetään hienomotoristen taitojen kehittymistä. Jos hakijalla on puutteita hienomotorisissa kyvyissä, ei kolmevuotisella koulutuksella saavuteta metsäkoneenkuljettajan työssä tarvittavaa motorista osaamista. Jyväskylän yliopiston liikunta-tieteellisen tiedekunnan apulaisprofessori Timo Jaakkolan mukaan on myös erittäin haastavaa saavuttaa metsäkoneenkuljettajan työssä vaadittavaa suoritustasoa, jos hakijalla on motorisen oppimisen vaikeuksia. Seikka, minkä soveltuvuuskokeen tulee tunnistaa (Jaakkola. 15.10.2023)

Metsäkoneenkuljettajan tarkkaa ja sujuvaa työskentelyä ohjaa havaintomotoriikka ja työskentelyn aikana tapahtuvat hienomotoriset suoritukset perustuvat havainnointitaitoihin, siksi riittävät havaintomotoriset kyvyt ovat edellytys metsäkoneenkuljettajan työssä suoriutumiseen. (Lahdelma 2011, s.5).

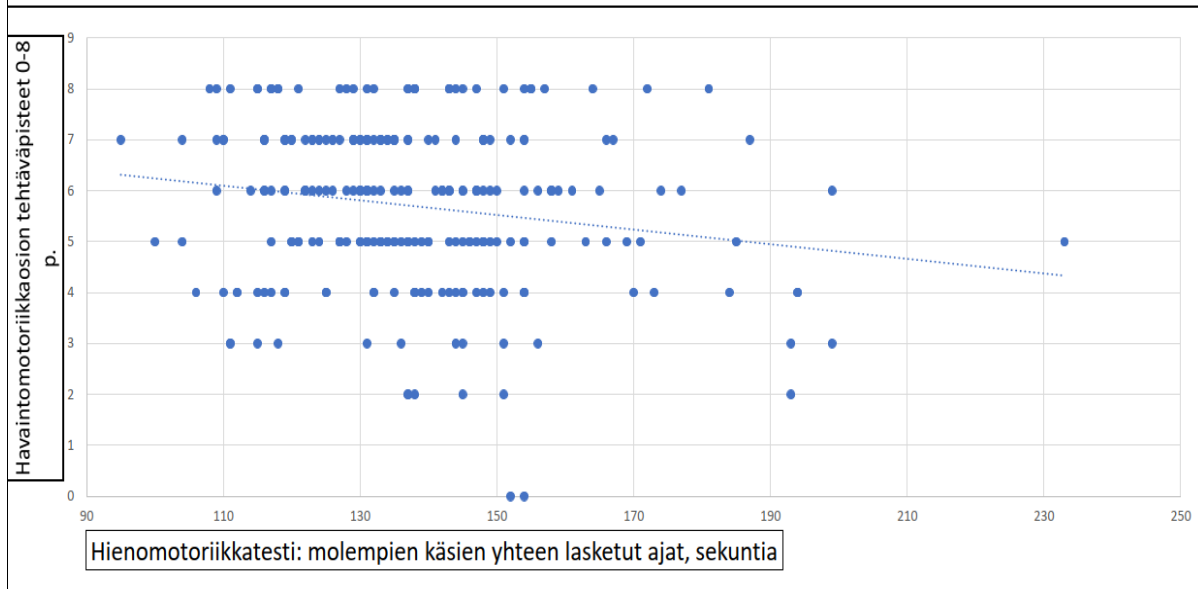

Kuva 9a. Hienomotoriikka- ja päättelykykytestien välinen korrelaatio yhteisvalinnan metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeessa 2025, n=257. *Havaintomotoriikkatestin molempien käsien yhteenlaskettu aika ,sekuntia; päättelykykytestin maksimitehtäväpisteet= 9.

Kuva 9b. Havaintomotoriikka- ja päättelykykytestien välinen korrelaatio yhteisvalinnan 2025 metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeessa, n=257. *Havaintomotoriikkatestin maksimitehtäväpisteet = 8, päättelykykytestin maksimitehtäväpisteet= 9.

Hienomotoriikka- ja havaintomotoriikkatestien välinen korrelaatio yhteisvalinnassa 2025, n=257

Kuva 10. Havaintomotoriikka- ja hienomotoriikkatestien korrelaatio yhteisvalinnan 2025 metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeessa, n=257. *Havaintomotoriikkatestin maksimitehtäväpisteet = 8, hienomotoriikkatestin suoritusajat molemmilla käsillä mitattuina ja yhteenlaskettuina, sekuntia.

5.1.7 Soveltuvuuskokeen vaikutus opiskelijoidenvalintaan yhteisvalinnassa 2025

Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeen yhteisvalinnassa 2025 teki yhteensä 429 hakijaa seitsemässä pilotoineessa toimipisteessä. Heistä 257 antoi luvan käyttää tutkimusaineistossa koesuorituksiaan. Nämä luvan antaneet hakijat saavuttivat keskiarvona 7,4 valintapistettä lisää kymmenestä valintaansa edistämään. Niiden kokeeseen osallistuneiden, jotka eivät lupaa antaneet, tulokset ovat koulujen ja osa myös tutkijoiden tiedossa. Tutkimuseettisistä syistä niistä todetaan ainoastaan se, että ne eivät vaikuta poikkeavan luvan antaneiden tuloksista. Soveltuvuuskoeosittain saavutetut tehtäväpisteet sekä kokonaisvalintapistet on esitetty kuvassa 11 sivulla 25.

Vuoden 2025 valintapisteen keskiarvo 7,4 pistettä oli 0,5 pistettä korkeampi kuin vuonna 2024. Merkittävin kehitys tuloksissa on tapahtunut päättelykyvyssä, missä tehtäväpisteiden keskiarvo nousi 2024 vuoden 4,3 pisteestä 5,3 pisteeseen. Lisäksi pilottivuosien 2023 ja 2024 yhteisvalinnan tulosten huolestuttavan suuri päättelykyvyssä nollaan pisteeseen jääneiden osuus (37 % vuonna 2024) on puolittunut 19 % kokeen tehneistä ja täydet 2 pistettä saavuttaneiden joukko puolestaan on kaksinkertaistunut vuoden 2024 luvusta ollen 30 % vuonna 2025. Muutos on hakijoiden ammatin soveltuvuuden kannalta merkittävä, sillä päättelykykytesti mittaa metsäkoneenkuljettajan ammatissa erittäin tärkeää kykyä loogiseen päättelyyn ja ennakkointiin. Kokonaistuloksista on myös nähtävissä, että hakijat, jotka menestyivät hyvin päättelykykytestissä, menestyivät hyvin myös havaintomotoriikan ja hienomotoriikan testeissä (kuvat 7, s.21 ja 8, s.22).

Positiivista kehitystä oli tapahtunut myös haastattelujen sekä havaintomotoriikan testituloksissa, mitkä molemmat muutokset edistävät hakijan edellytyksiä työskennellä metsäkoneenkuljettajana. Haastatteluosion tulos kertoo hakijan edellytyksistä viestiä ja havaintomotoriikka on edellytys tuo-

ttavaan työskentelyyn ammatissa: metsäkoneenkuljettajalla on oltava kyky havainnoida ja hahmottaa monia asioita samanaikaisesti työskennellessään. Hyvä havaintomotorinen hahmottaminen sekä havaintomotoriseen kyvykkyyteen sisältyvä tarkkaavaisuus ohjaavat hienomotorisia suorituksia, mikä näkyy työn sujuvuutena ja tarkkoina liikeratoina.

Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeen tehtävä- ja valintapistet yhteisvalinnoissa 2025 ja 2024, ka	
 Esitietolomake 2025 Tehtävä- ja valintapistet: =0,9 p/1p Esitietolomake 2024 Tehtävä- ja valintapistet: =0,9 p/1p	 Päättelykyky 2025 Tehtäväpisteet: 5,3 p/9p Valintapistet: 1,1p/2p Päättelykyky 2024 Tehtäväpisteet: 4,3p/9p Valintapistet: 0,9 p/2p
 Haastattelu 2025 Tehtäväpisteet: 8,4p/10p Valintapistet: 1,5p /2p Haastattelu 2024 Tehtäväpisteet: 8,1p/10p Valintapistet: 1,4p/2p	 Hienomotoriikka 2025 Tehtävä- ja valintapistet: 1,8 p/2p Hienomotoriikka 2024 Tehtävä- ja valintapistet: 1,7p/2p
 Havaintomotoriikka 2025 Tehtäväpisteet: 5,7/8p Valintapistet: 2,1p/3p Havaintomotoriikka 2024 Tehtäväpisteet: 5,5p/8p Valintapistet: 2p/3p	Yhteensä pisteitä 2025, ka Tehtäväpisteet: 22,1 p/30 p Valintapistet: 7,4 p /10 p Yhteensä pisteitä 2024, ka Tehtäväpisteet: 20,6 p/30 p Valintapistet: 6,9 p/10 p

Kuva 11. Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeen tehtäväpisteiden keskiarvot koeosioittain ja kokonaisvalintapistekeskiarvo vuonna 2025, n=257* Vertailuna vuoden 2024 yhteisvalinnan soveltuvuuskoepisteiden keskiarvot tehtävä- ja valintapisteissä, n=209.

Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskoetta on pilotoinnissa vuosina 2023–2025 toteutettu Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen opiskelijaksi ottamisen perusteiden mukaisesti ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa koulutuksen järjestäjäkohtaisilla päätöksillä järjestää vapaaehtoinen soveltuvuuskoee metsäkoneenkuljetuksen osaamisalalla (OKM.699.2017). Pilotoinneet koulut ovat yhdessä rakentaneet ja testanneet nyt pilotoinnissa käytettävän soveltuvuuskokeen. Koeaineiston päivitykset ja koetilaisuuksien toteutus suunnitelmat tehdään yhdessä, niin että testattavilla on yhdenvertaiset olosuhteet ja edellytykset kokeen suorittamiseen eri oppilaitoksissa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen opiskelijaksi ottamisen perusteista mukaan vapaaehtoinen valintakoe ei voi olla karsiva, mikä tarkoittaa sitä, että hakija voi tulla valituksi, vaikka saisi kokeesta nolla pistettä, mikäli hänen muut hakupisteensä ovat riittävän korkeat. Hakija ei sen sijaan voi tulla valituksi ao. oppilaitoksen metsäkoneenkuljettajakoulutukseen, mikäli ei osallistu kokeeseen.

Kolmena vuonna valtakunnallisesti pilotoidun, ei karsivan soveltuvuuskokeen merkitys metsäkoneenkuljettajakoulutuksessa perustuu sen hakijalle tuottamaan tietoon hänen edellytyksistään menestyä opinnoissa ja tulevassa ammatissa, sillä koesuorituksista annetaan palaute kokeessa. Tämän toivotaan osaltaan ohjaavan lopullisessa alanvalintapäätöksessä oikeaan suuntaan niitä hakijoita, jotka vuonna 2025 saivat nollapistettä hienomotoriikka- (13 %) tai havaintomotoriikkatesteissä (3 %). Myös päättelykykytestissä saavutettu heikko tulos olisi hyvä huomioida tehtäessä päätöstä tulevasta ammatista.

5.1.8 Soveltuvuuskokeen vaikutus oppilaitoksien hakijamäärissä 2023–2025

Aiemmissa tutkimuksissa on käynyt ilmi, että metsäkoneekuljettajakoulutukseen ei hakeudu riittävästi edellytykset täyttäviä, alalle soveltuvia koulutettavia. Oppilaspaikkoja täyttääkseen oppilaitokset joutuvat ottamaan henkilöitä, joilla ei ole valmiuksia koneenkuljettajan ammattiin (Juntunen.1996, TTS 451.2020).

Soveltuvuuskoepilotoinnin alkaessa yleinen skenaario oppilaitosmaailmassa varsinkin oli, että soveltuvuuskoe romahduttaisi metsäkonekoulutuksen opiskelijamäärät. Pilotoinneissa 2023-2025 onsaatu kokemuspohjaista tietoa, mikä kumoo tämän pelon. Metsäkoneenkuljetuksen osaamisalan yhtenäisen soveltuvuuskokeen vuonna 2025 toteuttaneiden toimipisteiden yhteisvalinnan hakijatiedot, kuten myös ensisijaiset hakijamäärät sekä opiskelupaikan saaneiden ja vastaanottaneiden tiedot vuosilta 2023-2025 Opetushallituksen Vipusesta on esitetty taulukossa 1 sivulla 27. Niistä selviää, että hakupaine soveltuvuuskokeen pilotoineisiin oppilaitoksiin on kasvanut vuosina 2024 ja 2025. Tämä selittyy soveltuvuuskokeen tehneille, opinnot aloittaneille hakijoille tehdyssä kyselyssä esille nousseeseen haluun hakeuttua soveltuvuuskoetta järjestäviin toimipisteisiin, koska kokeessa voi osoittamalla osaamisensa tekemällä saada 10 pistettä lisää edistämään halutun opiskelupaikan saamista. Varsinkin peruskoulun päättävät pojat, jotka ovat käsillä tekemisestä motivoituneita, mutta eivät teoriaopinnoista, kokevat epävarmuutta valituksi tulemisesta pelkällä peruskoulun päästötodistuksella. He ovat motivoituneita näyttämään osaamisensa kokeella saadakseen lisäpisteitä. Samasta syystä kokeeseen myös harjoitellaan.

Vertailuluvut kolmelta viime vuodelta osoittavat, että soveltuvuuskoe ei ole vaikuttanut alentavasti metsäkoneenkuljettajakoulutuksen hakija- tai opiskelijamääriin pilotoineissa toimipisteissä. Tämä selviää verrattaessa pilotoineiden oppilaitosten kevään 2025 hakijoiden sekä valituksi tulleiden ja opiskelupaikan vastaanottaneiden määriä ao.oppilaitosten vuosien 2023 ja 2024 vastaaviin lukuihin. Samanlainen vertailu tehtiin vuoden 2023 pilotoinnissa vuosista 2021-2023 tilastolukujen näyttäessä lopputulosta: soveltuvuuskoe ei ole vaikuttanut vaikuta alentavasti hakija- ja opiskelijamääriin (TTS.480.2025).

Opetushallituksen hakijatilasto osoittaa selkeästi kaikkina kolmena pilotointivuonna samaa lopputulosta. Se, että oppilaitos ei pysty valitsemaan yhteisvalinnassa Opintopolku.fi -järjestelmään ilmoittamiensa aloituspaikkoja enempää hakijoita, ei johdu soveltuvuuskokeesta, vaan yhteisvalintajärjestelmästä. Toisaalta on syytä tarkastella, onko metsäkonealalle eduksi valita varalta ylimääräisiä opiskelijoita ja vuoden opiskelun jälkeen kertoa heille, etteivät he sovellu metsäkoneenkuljetuksen osaamisalalle. Ikäluokkien pienetyessä ja koulutusalojen välisen kilpailun kiristyessä asian eettinen kestävyys tulee korostumaan. Oppilaitoskohtaisia hakijamääriä kolmen vuoden ajanjaksolla tarkasteltaessa on yksittäisten oppilaitosten kohdalla havaittavissa yhteisvalinnan normaalia vuosien välistä vaihtelua.

Soveltuvuuskokeen kautta valituksi tulleet opiskelijat vaikuttavat olevan sitoutuneempia opiskelemaan metsäkoneenkuljettajan ammattiin, sillä 98,8 % kokeen kautta valituksi tulleista hakijoista vahvasti ottavansa opiskelupaikan vastaan ja aloitti opinnot vuonna 2025. Ainostaan kaksi soveltuvuuskokeen kautta opintoihin valituista 165 hakijasta ei ole ottanut metsäkoneenkuljetuksen osaamisalan metsäkoneenkuljettajan opiskelupaikkaa vastaan; valituista 163 on aloittanut opinnot metsäkonealan ammattilaisiksi.

2025	Ensisijaiset hakijat	Kaikki hakijat	Valitut	Paikan vastaanottaneet
Esedu Pieksämäki	36	90	24	24
Kpedu, Kannus	21	103	16	16
Sedu Ähtäri	24	110	24	23
Tredu	42	119	32	31
Osao, Muhos**aloitti 2025	36	110	26	26
Osao, Taivalkoski	45	100	32	32
TTS, Työtehoseura	9	43	9	9
YHT *	213(-36=177*)	675(-110=565*)	165(-26=139*)	163(-26=137*)
2024	Ensisijaiset hakijat	Kaikki hakijat	Valitut	Paikan vastaanottaneet
Esedu Pieksämäki	27	66	23	23
Kpedu,Kannus	36	114	16	16
Sedu Ähtäri	18	69	19	18
Tredu	21	90	14	14
Osao, Taivalkoski	30	81	32	32
TTS, Työtehoseura	9	42	10	10
YHT	141	462	114	113
2023	Ensisijaiset hakijat	Kaikki hakijat	Valitut	Paikan vastaanottaneet
Esedu Pieksämäki	18	63	18	16
Kpedu,Kannus	21	102	21	15
Sedu Ähtäri	24	78	24	27
Tredu	24	108	24	24
Osao, Taivalkoski	21	90	36	30
TTS, Työtehoseura	12	33	15	9
YHT	120	474	138	121
Valintavuosi		2023	2024	2025
Ensisijaisten % osuus haki-joista		26,90 %	29,70 %	31,6 %
Vastaanottaneiden % vali-tuista		89,60 %	99,37 %	98,8 %

Taulukko 1. Soveltuvuuskokeen pilotoineiden metsäkonekoulujen toimipisteiden yhteisvalinnan hakija- ja valintatilastot 2023–2025. Lähde: OPH. Vipunen 20.10.2025. *Muhos aloitti pilotoinnin 2025, * 2025 vertailuluku esitettyä ilman Muhosta

5.1.9 Soveltuvuuskokeen käyttö ja opiskelijavalinnat 2023–2025 yhteisvalinnoissa

Pilotoinnissa vuosina 2023–2025 soveltuvuuskokeen piirissä yhteisvalinnoissa oli yhteensä 1962 hakijaa. Heistä 1202 osallistui kutsun saatuaan kokeeseen ja osallistuneista 752 antoi tutkimuslupan käyttää henkilökohtaisia koesuorituksiaan tämän julkaisun tutkimusaineistona. Niiden 450 kokeeseen osallistuneen, jotka eivät lupaa antaneet, tulokset ovat koulujen ja osa myös tutkijoiden

tiedossa, mutta tutkimuseettisistä syistä niistä todetaan ainoastaan se, että ne eivät vaikuta poikkeavan luvan antaneiden tuloksista. Soveltuvuuskokeella yhteisvalinnoissa 2023–2025 tuli valituksi yhteensä 500 metsäkoneenkuljettajaopiskelijaa, joista 495 ilmoitti ottavansa opiskelupaikan vastaan (99 %) ja 494 aloitti opinnot (98,8 %). Alan opintoihin kiinnittyneiden osuus on soveltuvuuskokeella yhteisvalinnassa valituksi tulleilla noin 10 prosenttiyksikköä korkeampi kuin ilman koetta valituilla (Vipunen 20.10. 2025). Lisäksi vuonna 2025 testattiin kahden oppilaitoksen 23 pelkillä yhteisvalinnan kriteereillä valittua opiskelijaa teettämällä heille soveltuvuuskokeen päättelykykyä, havaintomotoriikkaa sekä hienomotoriikkaa mittavat soveltuvuuskokeen osiot (s. 28–32).

5.2 Ilman soveltuvuuskoetta opintoihin valittujen, opintojen alkaessa kokeen suorittaneiden tulokset

Kahden uuden soveltuvuuskokeen vuonna 2025 käyttöönotettaneen metsäkonekoulun syksyllä aloittaneet opiskelijat tulivat vielä valituksi metsäkoneenkuljettajaopintoihin yleisillä yhteisvalinnan tai jatkuvan haun kriteereillä ilman soveltuvuuskoetta johtuen koulutuksenjärjestäjien päätöksentekoprosesseista.

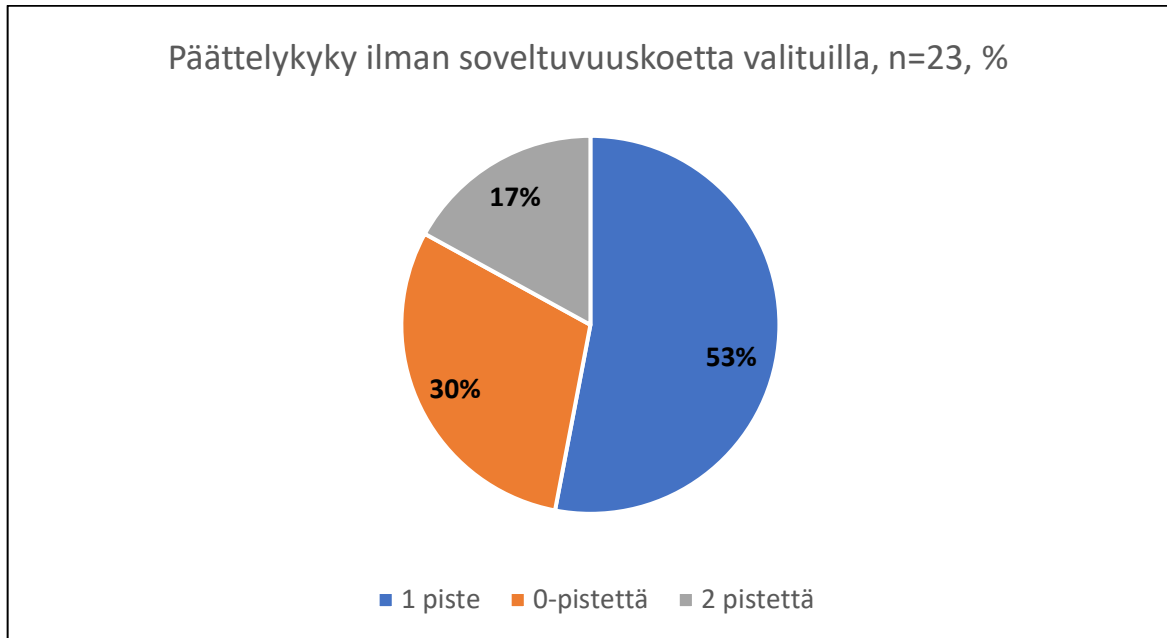
Molemmat oppilaitokset halusivat opinnot aloittavista opiskelijoista soveltuvuuskokeella saatavat tiedot käyttöönsä, joten syksyllä 2025 aloittaneet metsäkonekoulutuksen ryhmät tekivät soveltuvuuskokeesta päättelykykyä sekä havainto- ja hienomotoriikkaa mittavat testit opintojen alkaessa. Testattuja, tutkimusluvan antaneita opiskelijoita näissä kahdessa oppilaitoksessa oli yhteensä 23.

5.2.1 Päättelykyky

Päättelykykytestissä opintojen alussa 23 soveltuvuuskokeella testatuista, tutkimusluvan antaneista opiskelijasta täydet kaksi pistettä sai 17 %, yhden pisteen 53 % ja nolla pistettä 30 % (kuva 12, s.29).

Verrattaessa tulosta soveltuvuuskokeella yhteisvalinnassa 2025 valittujen 257 hakijan tuloksiin (kuva 6, s.19) huolestuttavaa opinnoissa menestymisen kannalta on suuri ero pisteittä jääneissä: 30 % ilman koetta valituilla ja 19 % soveltuvuuskokeen kautta opiskelupaikan saaneilla. Merkittävä ero on myös täydet 2 pistettä saavuttaneiden joukoilla: soveltuvuuskokeella valituista 30 % ja lähes puolta vähemmän - 17 % - ilman soveltuvuuskoetta valituista.

Molemmat eroavaisuudet ovat hakijoiden ammattiin soveltuvuuden kannalta merkittäviä, sillä päättelykykytesti mittaa metsäkoneenkuljettajan ammatissa tärkeää kykyä loogiseen päättelyyn ja ennakkointiin.

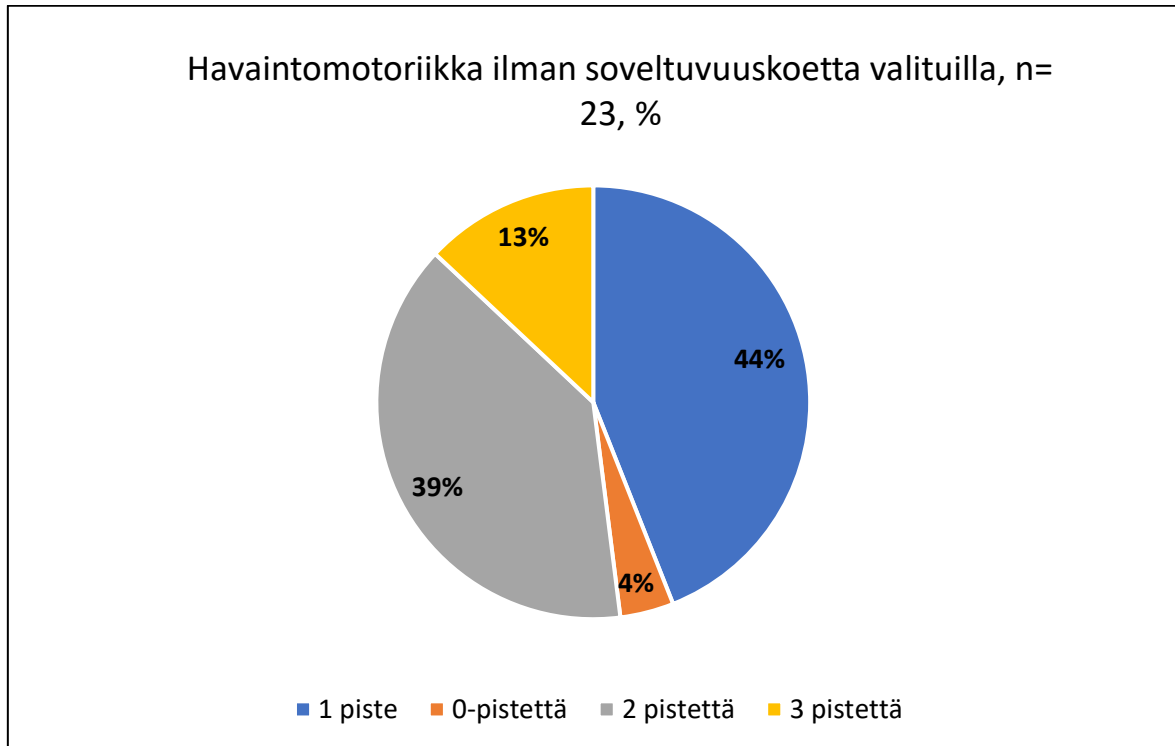
Kuva 12. Päätelykyky ilman soveltuvuuskoetta valituilla, kokeen opintojen alkaessa tehneillä, n=23, %

5.2.2 Havaintomotoriikka

Yhteisvalinnassa 2025 soveltuvuuskokeen havaintomotoriikkatestiin osallistuneesta ja tutkimusluvan antaneesta 257 henkilöstä täydet kolme pistettä sai 35 %, kaksi pistettä 43 %, yhden pisteen 19 % ja nolla pistettä 3 % kokeen tehneistä, tutkimusluvan antaneista hakijoista (kuva 7, s. 21).

Ilman soveltuvuuskoetta valituksi tulleista, täydet kolme pistettä saavutti 13 % opinnot aloittaneista metsäkoneenkuljettajaopiskelijoista, mikä on vain noin kolmannes soveltuvuuskokeen kautta valittujen tuloksesta (kuva 13, s.30). Kaksi pistettä yhteisvalinnan pisteytyksellä valituista havaintomotoriikassa saavutti 39 % opinnot jo aloittaneista ja yhden pisteen 44 %. Nollaan pisteeseen jääneiden osuus on molemmissa joukoissa samankaltainen: 4 % ilman koetta valituilla ja 3 % soveltuvuuskokeella valituilla.

Huolestuttavaa ilman koetta valittujen kohdalla on havaintomotoriikassa täysiin pisteisiin yltäneiden alhainen osuus, mikä kertoo osan opinnot aloittaneista omaavan jossakin määrin puutteelliset havaintomotoriset kyvyt opiskella metsäkoneenkuljettajan ammattiin. Tuottavaan työskentelyyn kykenevillä metsäkoneenkuljettajilla tulee olla kyky havainnoida ja hahmottaa monia asioita samanaikaisesti työskennellessään. Huomattavaa on myös se, että havaintomotoriikka ohjaa hienomotorisia toimintoja.

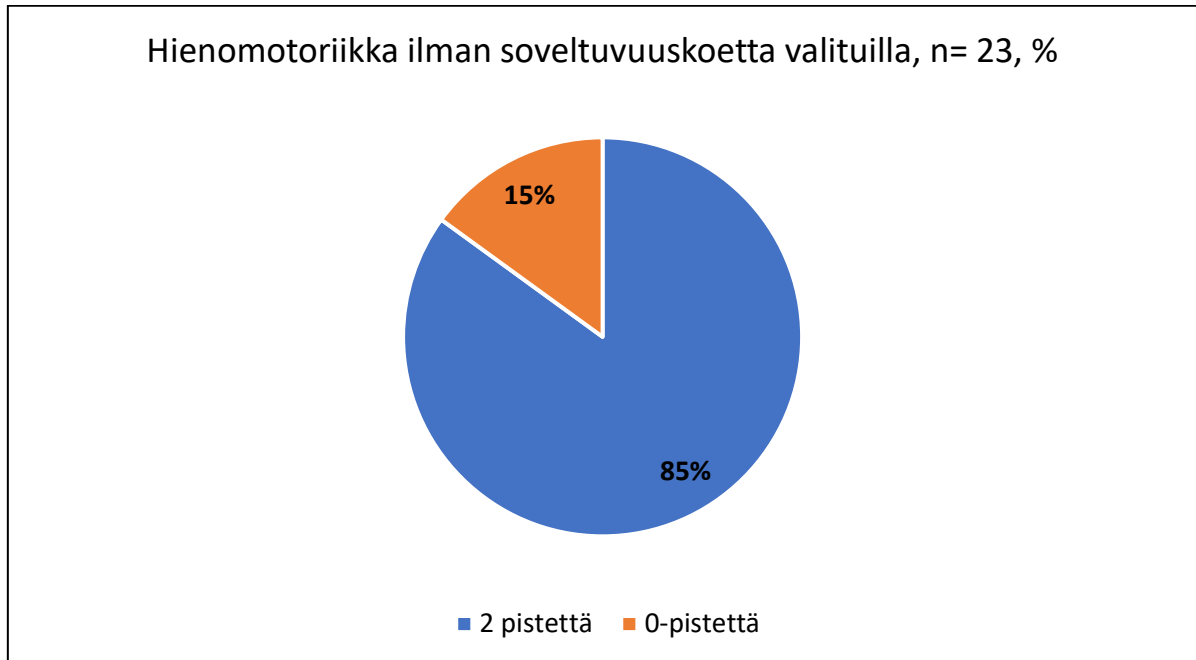

Kuva 13. Havaintomotoriikka ilman soveltuvuuskoetta valituilla, kokeen opintojen alkaessa tehneillä, n= 23, %

5.2.3 Hienomotoriikka

Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeen hienomotoriikkatestin yhteisvalinnassa 2025 tehneistä, tietonsa tutkimuksen käyttöön antaneista 257 hakijasta täydet kaksi pistettä sai 87 %, ja pisteittä jäi 13 % hakijoista (kuva 8, s.22).

Vuonna 2025 ilman soveltuvuuskoetta opintoihin valittujen tuloksista havaittavissa, että nolla valintapistettä saavuttaneiden joukko on lähes saman suuruinen (15%) kuin kokeella valituissa (13%; kuva 14, s.31). Myös täydet kaksi pistettä saavuttaneiden osuudet ovat samankaltainen molemmilla ryhmillä; 87 % kokeen tehneillä ja hieman alhaisempi 85 % ilman koetta valituilla. Eroja valittujen joukkojen välillä hienomotorisissa kyvyissä ei näiden tulosten perusteella voi pitää merkittävänä.

Kuva 14. Hienomotoriikka ilman soveltuvuuskoetta valituilla, kokeen opintojen alkaessa tehneillä, n= 23, %

5.2.4 Tarkastelu

Tarkasteltaessa yhteisvalinnassa soveltuvuuskokeella valittujen ja ilman soveltuvuuskoetta valittujen koesuorituksia, ensiksi huomio kiinnittyy eroihin metsäkoneenkuljettajan työn kannalta keskeisimmässä vaatimuksessa eli päättelykyvyssä. Ilman koetta valituista ilman pisteitä päättelykykytestissä jäi kolmannes (30 %) testatuissa, mikä on kaksi kertaa enemmän kuin soveltuvuuskokeen kautta opintoihin valituissa. Vastaavasti taas täydet pisteet saaneiden osuus oli lähes puolta pienempi kuin soveltuvuuskokeella valituissa. Molemmat eroavaisuudet ovat hakijoiden ammattiin soveltuvuuden kannalta huolestuttavia, sillä päättelykykytesti mittaa metsäkoneenkuljettajan ammatissa olennaista kykyä loogiseen päättelyyn ja ennakointiin. Yhden työvuoron aikana metsäkoneenkuljettaja tekee tuhansia päätöksiä. Menestyäkseen työssä kuljettajan tulee osata tehdä sujuvasti samanaikaisesti monia toimintoja, kuten omantönsuunnittelua, käsitellä metsää hyvän metsänhoidon suositusten mukaisesti erilaiset käsittelymallit ja harvennusvoimakkuuden määritykset tuntiin. Lisäksi on hallittava niin koneen käsittely, tekniikka kuin tietotekniikka sekä raaka-aineen laatuvaatimukset.

Toinen merkittävä ero soveltuvuuskokeen kautta ja ilman koetta valittujen ryhmien välillä on havaintomotoriikassa. Yksi metsäkoneenkuljettajan työssä menestymisen edellytyksistä on hyvä havaintomotoriikka. Sillä tarkoitetaan pelkistetyksi kykyä hahmottaa metsäkone ja työpiste sekä ympäröivä käsiteltävä metsä ennen ja jälkeen työskentelyn.

Nykypäivän metsäkoneenkuljettaja on suuressa määrin informaation käsittelijä. Hän vastaanottaa työn tekemiseen liittyvää tietoa omalta koneelta, ympäristöstä, työantajalta, urakan antajalta sekä metsänomistajalta ja korjuuketjusta, jossa työskentelee. Hänen tulee pystyä käsittelemään eri puolilta tuleva informaatio nopeasti ja oikein, sekä havainnoida ympäristöään ja muuttaa havaitsemansa tiedot sujuviksi, tarkoiksi hienomotorisiksi toimenpiteiksi (Kariniemi 2006, s.24).

Ilman soveltuvuuskoetta valittujen täydet kolme pistettä saaneiden osuus oli 22 prosenttiyksikköä alhaisempi (13 %) kuin soveltuvuuskokeella valituissa. Täysiin pisteisiin yltäneiden huomattavan alhainen osuus ilman soveltuvuuskoetta valituissa voi indikoida sitä, että suurempi osa opinnot aloittaneista omaa jossakin määrin puutteellisemmat havaintomotoriset kyvyt opiskella metsäkoneenkuljettajan ammattiin kuin soveltuvuuskokeella valitut.

Yhtenä tekijänä soveltuvuuskokeella valittujen ja ilman koetta opintonsa aloittaneiden kohdalla havaittuihin merkittäviin eroihin voi olla lisääntynyt tietoisuus ammatissa vaadittavista, soveltuvuuskokeella mitattavista kyvyistä sekä opinto-ohjauksessa käyttöönotetussa metsäkoneenkuljettajan taitotestissä. Hakijat testataan jo ohjauksen yhteydessä hakuvaiheessa ja metsäkonealalle vaaditut kyvyt olleessa heikkoja, hakija ohjataan muille aloille.

5.3 Yhteisvalinnassa soveltuvuuskokeeseen osallistuneiden palautekysely 2025

Yhteisvalinnassa keväällä 2025 soveltuvuuskokeeseen osallistuneille, metsäkoneenkuljettajakoulutukseen valituksi tulleille ja opiskelun aloittaneille 163 henkilölle tehtiin kyselytutkimus heti heidän aloitettuaan opinnot elokuussa, jotta opiskelun vaikutus ei näkyisi vastauksissa. Palautekyselyllä haettiin kokeeseen osallistuneiden näkemyksiä kokeesta ja sen tehtävistä sekä koejärjestelyistä (liite 7).

Tutkimus toteutettiin sähköisenä niin, että vastauslinkki lähetettiin elokuun alussa kaikille setsemälle yhteisvalinnan pilotoineelle metsäkonekoulutuksen toimipisteelle (Esedu-Pieksämäki, Sedu, Osao-Taivalkoski ja Muhos, Kpedu, Tredu ja TTS Työtehoseura). Nämä puolestaan toteuttivat omien opiskelijoidensa kyselyyn vastaamisen oppilaitoksella.

Vastaukset saatiin kaikkien pilotoineiden koulujen 1. vuosikurssin soveltuvuuskokeeseen osallistuneilta metsäkoneopiskelijoilta. Vastaajia oli yhteensä 151 ja vastausprosentti muodostui huomattavan korkeaksi 92,6 % (taulukko 2).

Oppilaitos	Yv-valitut/aloittaneet, n	Vastanneet, n	Prosenttia vastaajista
Sedu	24/23	21	13,9 %
Tredu	32/31	29	19,2 %
Esedu, Pieksämäki	24/24	24	15,9 %
Kpedu	16/16	16	10,6 %
Osao, Muhos	26/26	23	15,2 %
Osao, Taivalkoski	32/32	27	17,9 %
TTS Työtehoseura	11/11	11	7,3 %
Yhteensä	165/163	151	100 %

Taulukko 2. Soveltuvuuskokeeseen 2024 osallistuneet, opinnot aloittaneet ja kyselytutkimukseen vastanneet ensimmäisen vuoden metsäkoneenkuljettajaopiskelijat oppilaitoksittain, n=151, hlöä, %

Huomattavaa vastaajien taustatiedoissa on, että heistä 45,7 % oli tehnyt helmikuussa 2025 opinto-ohjaajien työkaluksi valmistuneen ja opinto-ohjaajapäivillä 7.2. 2025 julkistetun metsäkoneen -

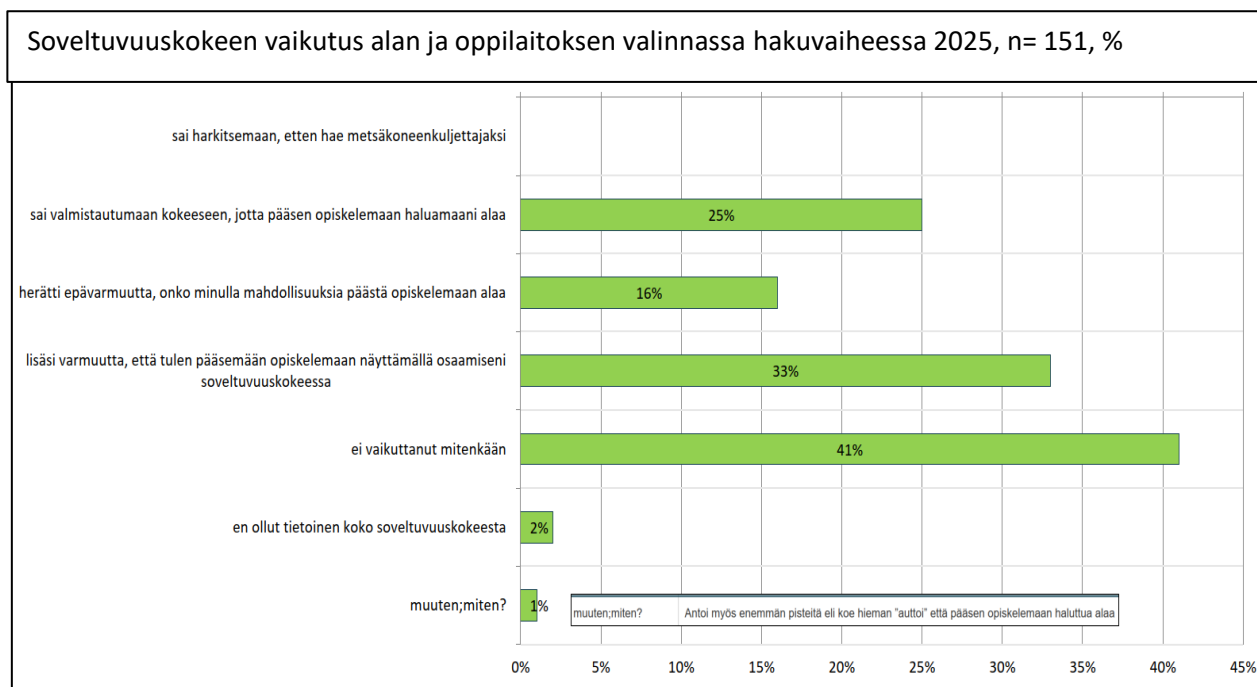
kuljettajan taitotestin ennen hakemistaan metsäkoneenkuljettajakoulutukseen (liite 10). Taitotesti on kevytversio soveltuvuuskokeesta ja sen tekemällä hakija saa käsityksen, onko hänellä edellytyksiä metsäkoneenkuljettajan työhön (taulukko 3).

Yhteisvalinnassa 2025 valituista metsäkoneenkuljettajan taitotestin hakuvaiheessa tehneet, n=151, hlö, %		
Vastaajien määrä: 151		
	n	Prosentti
Kyllä olen tehnyt	69	45,7%
En ole tehnyt	36	23,8%
En muista	46	30,5%

Taulukko 3. Metsäkoneenkuljettajan taitotestin hakuvaiheessa 2025 tehneiden osuus soveltuvuuskokeella valituista, opinnot aloittaneista metsäkoneenkuljettajakoulutettavista, n=151, %

5.3.1 Soveltuvuuskokeen vaikutus hakijalle koulutukseen hakeutuessa

Vastaajilta kysyttiin, miten tieto metsäkonekoululla yhteisvalinnassa käytössä olevasta soveltuvuuskokeesta vaikutti heidän tekemäänsä koulutusalan ja oppilaitoksen valintaan. Kysymykseen vastasivat kaikki 151 opiskelijaa, ja heillä oli mahdollisuus valita hakuvaiheen tuntemuksia vastaava useampi vaihtoehto. Vastauksia annettiin 162, mistä syystä vastausprosentit eivät summaudu 100 %:iin (kuva 15).

Kuva 15. Soveltuvuuskokeen vaikutus alan ja oppilaitoksen valinnassa yhteisvalinnan hakuvaiheessa 2025, n= 151, %* mahdollisuus valita useampia vaihtoehtoja, vastauksia 178 kpl

Lähes puoleen hakijoista soveltuvuuskoe ei vaikuttanut mitenkään (41 % vastauksista). Vastaajista neljänneksen (25 %) tieto soveltuvuuskokeesta oli saanut valmistautumaan siihen niin, että pääsee

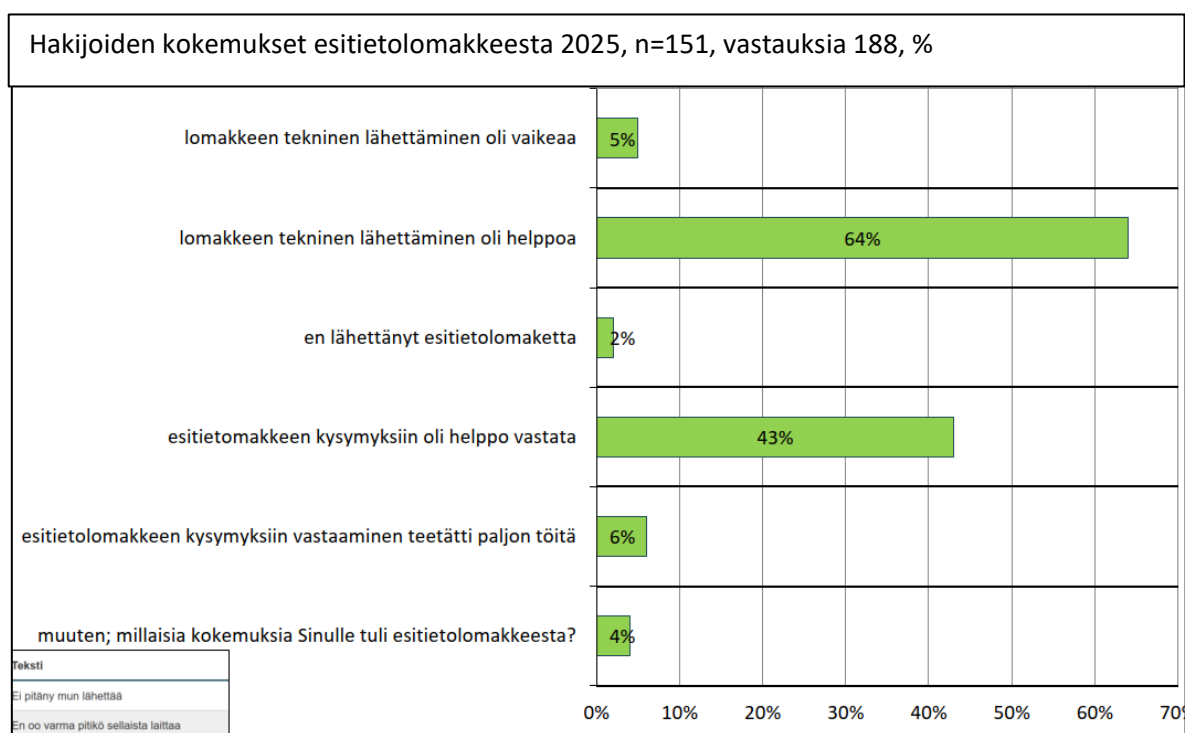
opiskelemaan haluamaansa alaa. Kolmannekselle hakijoista (33 %) soveltuvuuskoe lisäsi varmuutta päästä opiskelemaan näyttämällä osaamisensa ja 16 % se herätti epävarmuutta, omasiko edellytyksiä päästä opiskelemaan alaa.

Yhtäkään vastanneista koe ei ollut saanut harkitsemaan, että ei hakisi metsäkoneenkuljettajakoulutukseen, mutta 16 % ilmaisi kokeen herättäneen epävarmuutta omista mahdollisuuksista päästä opiskelemaan alalle. Yksi prosentti vastaajista koki, että soveltuvuuskoe antoi enemmän valintapisteitä ja näin auttoi pääsemään opiskelemaan haluttua alaa.

5.3.2 Palaute esitietolomakkeesta

Vastaajilta kysyttiin heidän kokemuksiaan esitietolomakkeesta, sen täyttämisestä ja lähettämisestä sähköisesti ohjeiden mukaan etukäteen. Kysymykseen vastasi 151 opiskelijaa ja heillä oli mahdollisuus valita useampi vaihtoehto kokemuksiansa mukaisesti. Vastauksia annettiin 188 (kuva 16).

Yli puolet vastaajista koki esitietolomakkeen täyttämisen ja lähettämisen helpoksi. Vastauksista käy ilmi, että 2 % ei ollut lähettänyt lomaketta ja samalle määrälle lomakkeeseen vastaaminen oli teettänyt paljon töitä sekä sen lähettäminen oli koettu vaikeaksi. Vastanneista 4 % ei muistanut esitietolomakkeen lähettämistä.

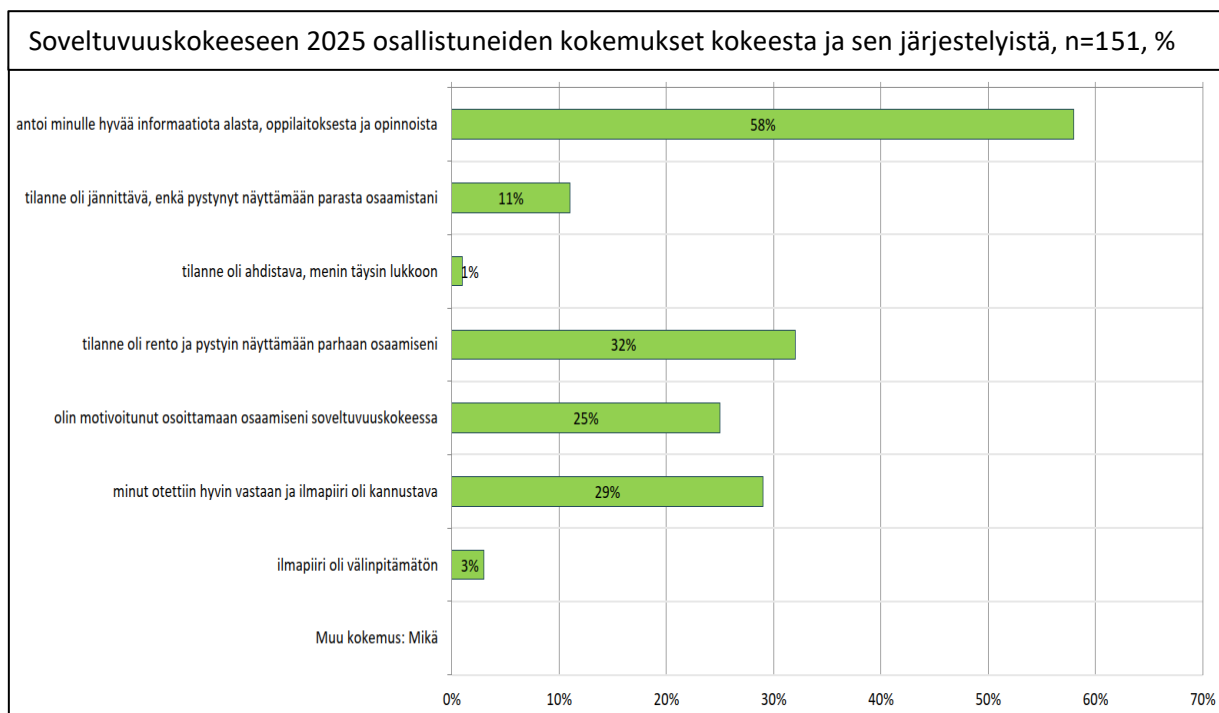

Kuva 16. Hakijoiden kokemukset hakuvaiheessa toimitettavasta esitietolomakkeesta 2025, n=151, %* mahdollisuus valita useampia vaihtoehtoja, vastauksia 188 kpl

5.3.3 Soveltuvuuskokeeseen osallistuneiden kokemukset koetilaisuudesta ja järjestelyistä

Vastaajilta kysyttiin heidän kokemuksiaan eri oppilaitoksilla toteutetuista soveltuvuuskokeista ja niiden järjestelyistä. Kysymykseen vastasi 151 opiskelijaa ja heillä oli mahdollisuus valita useampi kokemukseen vastaava vaihtoehto. Vastauksia annettiin 241 (kuva 17, s.34).

Kuusi kymmenestä vastaajasta koki saaneensa koetilaisuudessa hyvää informaatiota metsäalasta, metsäkoneenkuljettajan ammatista sekä opinnoista oppilaitoksella. Saaduissa vastauksissa lähes kolmanneksessa ilmaistiin motivoituneisuutta päästä näyttämään kokeessa osaamisensa ja koettiin ilmapiiri oppilaitoksella kannustavaksi. Vastanneista 32 % oli kokenut koetilanteen rennoksi ja pysynyt näyttämään testeissä parasta osaamistaan. Koetilanteessa jännitystä ilmaisi kokeneensa 11 % ja vain 1 % oli kokenut tilanteen ahdistavana.

Kuva 17. Soveltuvuuskokeeseen 2025 osallistuneiden kokemukset kokeesta ja sen järjestelyistä, n= 151, %, *vastauksia 241 kpl

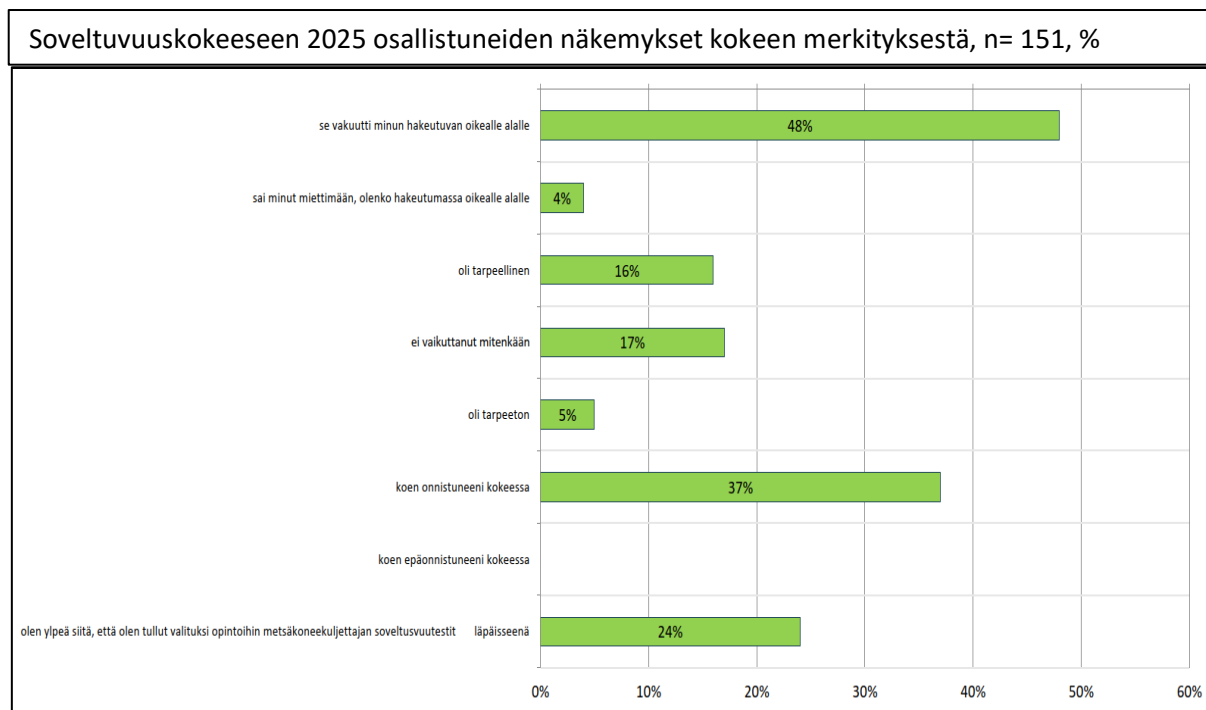
5.3.4 Soveltuvuuskokeen vaikutukset kokeen suorittaneisiin, metsäkoneenkuljettajaopinnot aloittaneisiin 1.opintovuoden opiskelijoihin

Vastaajilta kysyttiin heidän näkemyksiään suorittamistaan soveltuvuuskokeista ja niihin osallistumisen merkityksestä. Kysymykseen vastasi 151 opiskelijaa ja heillä oli mahdollisuus valita useampi kokemukseen vastaava vaihtoehto. Vastauksia annettiin 226 (kuva 18, s.36).

Yli puolet vastaajista koki (58 %) soveltuvuuskokeen vahvistaneen heidän hakeutuneen oikealle alalle. Lisäksi 4 % vastaajista oli joutunut miettimään kokeessa saamansa palautteen perusteella, oliko hakeutumassa oikealle alalle, mutta päättynyt aloittamaan opinnot metsäkoneenkuljettajaksi.

Vastaajista peräti 37 % koki onnistuneensa kokeessa. Lähes viidenneksen mielestä koe ei ollut vaikuttanut heihin tai alan valintaan mitenkään. 16 % piti suorittamaansa koetta tarpeellisenä ja ainoastaan 4 % koki sen tarpeettomana.

Huomattavaa on, että neljännes vastanneista koki ylpeyttä siitä, että oli tullut valituksi metsäkoneenkuljettajaopintoihin soveltuvuustestien kautta. Soveltuvuuskokeeseen osallistuminen ja sitä kautta opintoihin valituksi tuleminen vaikuttaisi olevan merkittävää myös metsäkoneenkuljettajaksi opiskelevan ammatti-identiteetin kehittymisen kannalta.

Kuva 18. Soveltuvuuskokeeseen 2025 osallistuneiden näkemykset kokeen merkityksestä, n= 151, %, *vastauksia 226 kpl

Vapaassa kommentoinnissa annettiin 100 vastausta (liite 8). Niissä kokeen nähtiin pääsääntöisesti olevan tarpeellinen, selkeä ja hyvin toteutettu sekä alalle soveltuvuuden testaamisen kannalta toimiva Koetilaisuudessa opettajien ja ilmapiiirin koettiin olleen rentoja ja päivän oppilaitoksilla sujuneen hyvin. Parannettavaa nähtiin joidenkin toimipisteiden koepäivien ohjeistuksessa ja aikataulu- tuksessa, niin että suorituspaikkaohjeet olisivat selkeät ja tehtäviin odottaminen saataisiin vähem- mäksi.

”Soveltuvuuskokeessa oli matemaattisia tehtäviä, mitkä minun mielestäni olivat to- della hyvin laadittu ja eivät olleet liian vaikeita, minun mielestäni sorminäppäryys- testi onnistui todella hyvin ja nautin tämän suorittamisesta”

”Oli tarpeeksi vaativa ja hyvä että soveltuvuuskoe on.”

”Hyvää on se että jos tilanne on, ettei opintopisteet riitä. niin koe helpottaa hie- man, että saat pisteitä.”

”Soveltuvuuskoe auttoi minua ainakin ja sain varmuuden, että olen oikealla alalla.”

5.4 Jatkuvan haun 2025 pilotointi

Jatkuvan haun opiskelijavalinnassa soveltuvuuskoetta vuonna 2025 pilotoivat Tredun, Osaon Taivalkosken sekä TTS Rajamäen metsäkonekoulutuksen toimipisteet (kuva 19). Syynä pieneen jatkuvan haun valintamäärään lienee se, että yhteisvalinnassa oppilaitokset saivat aloituspaikkansa (165) täytettyä, eikä keskeytyksiä ole syksyn 2025 aikana tullut, joten oppilaitoksilla ei ole ollut täydennyshauille tarvetta. Jatkuvan haun opiskelijavalinnoissa vuonna 2025 yhteensä 28 hakijaa tuli valituksi täysimittaisella viisiosaisella soveltuvuuskokeella, heistä kaikki antoivat tutkimusluvan.

Jatkuva haku 2025		
Oppilaitos	Koulutukseen valitut, hlöä	%
Tredu	16	57
TTS, Rajamäki	6	21,5
Osao, Taivalkoski	6	21,5
Yhteensä	28	100

Kuva 19. Jatkuvan haun koesuoritukset oppilaitoksittain 2025, henkilöä, %

5.4.2 Esitietolomake jatkuvassa haussa 2025

Esitietolomakkeen palautti 24 hakijaa 28:sta, ja valintapistettä jatkuvan haun ryhmä sai keskiarvona 0,9/1 pistettä vuonna 2025.

5.4.2 Jatkuvan haun haastattelut 2025

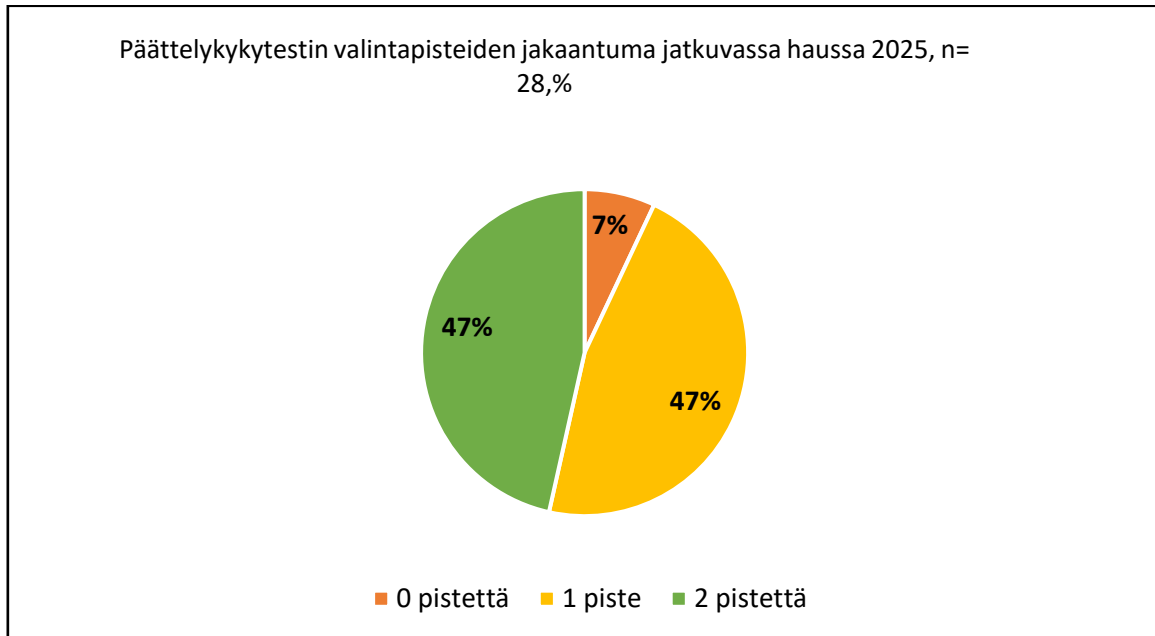
Jatkuvan haun hakijoista 16/28 (57 %) sai haastattelussa täydet 2 pistettä, 11 saavutti yhden pisteen (39 %) ja yksi (4 %) jäi pisteittä. Keskiarvoksi ryhmälle muodostui haastatteluosiosta 1,5 valintapistettä.

Verrattaessa jatkuvan haun tuloksia yhteisvalinnan 2025 tuloksiin havaitaan, että yhteisvalinnassa haastatteluun osallistuneiden pistekeskiarvo oli sama 1,5 ja täydet kaksi pistettä saavutti 59 %, yhden pisteen 33 % ja pisteittä jäi 8 % haastatelluista (kuva 5.s.18). Tulokset poikkeavat toisistaan pisteittä jääneiden osalta, jota jatkuvassa haussa oli 4 % eli kaksinkertainen määrä yhteisvalintaan verrattuna.

Yhteisvalinnassa opintoihin hakevat pääasassa nuoret, peruskoulun päättävät. Heillä ei ole vielä kokemuksia työelämästä, metsäalasta tai metsäkonetyön tuntemusta. Jatkuvassa haussa hakijat ovat yleensä aikuisia, ammattia vaihtavia, joilla on työelämäntuntemusta. Joukossa on myös alalla jo työskenteviä, jotka suorittavat työssään tarvitsemansa tutkinnon osat, kuten koneellinen puutavaran valmistus tai lähikuljetus; heillä on paremmat mahdollisuudet menestyä haastatteluissa myös alan ja ammatin tuntemuksessa.

5.4.3 Jatkuvan haun päättelykyvyn testaus 2025

Jatkuvan haun päättelykykytestissä 28 testatusta hakijasta täydet kaksi valintapistettä saavutti 47 %, yhden pisteen sai 47 % ja nollatulokseen jäi 7 % hakijoista (kuva 20). Valintapistettä jatkuvan haun ryhmä saavutti tästä testistä keskiarvona 1,2/2 pistettä.

Kuva 20. Päätelykykytestin valintapisteiden jakaantuma jatkuvassa haussa 2025, n= 28, %

Yhteisvalintaryhmässä vuonna 2025 testatuista 257 henkilöstä täydet kaksi pistettä sai 30 %, yhden pisteen 51 % ja nolla pistettä 19 % (kuva 6, s.20). Vaikka yhteisvalintaryhmällä 2025 on tässä tehtävässä tapahtunut huomattava tulostason nousu: nollaan pisteeseen jääneiden osuus on puolittunut vuodesta 2024 ollen nyt 19 % kokeen tehneistä ja täydet 2 pistettä saavuttaneiden joukko puolestaan on kaksinkertaistunut vuoden 2024 ollen 30 % vuonna 2025, on jatkuvan haun ryhmän tulos kuitenkin huomattavasti parempi kuin yhteisvalinnassa kokeeseen osallistuneilla. Tulos täydet kaksi pistettä saaneiden kohdalla on jatkuvassa haussa 17 prosenttiyksikköä korkeampi, ja pisteittä jääneiden osuus 12 prosenttiyksikköä alhaisempi.

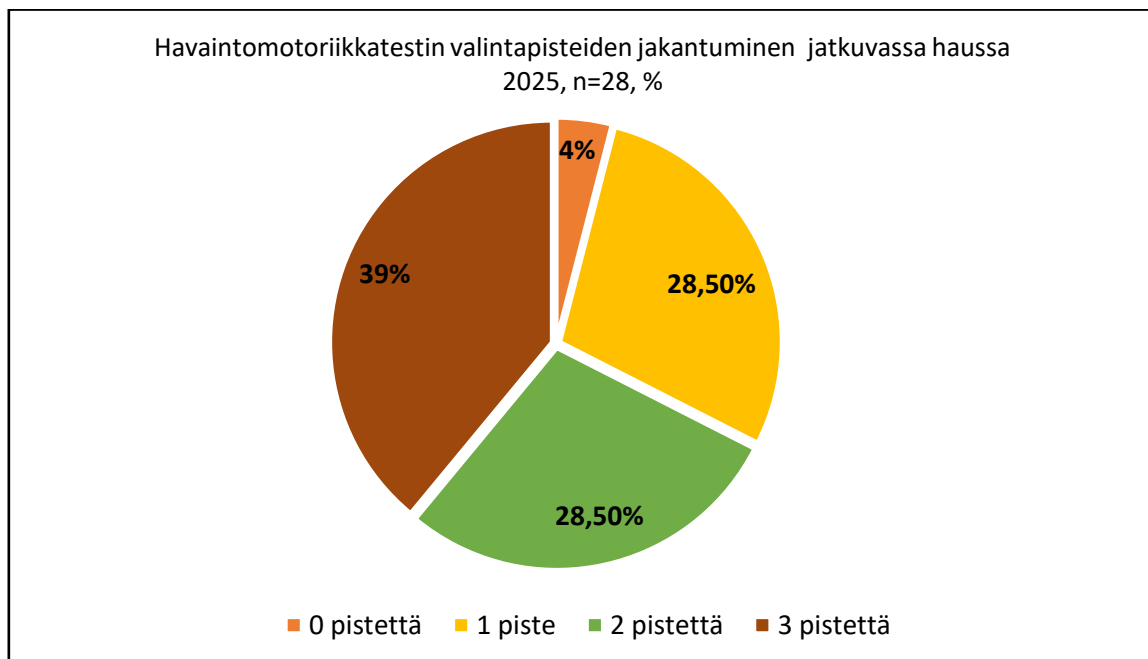
Nämä tulokset ovat hakijoiden ammattiin soveltuvuuden kannalta merkittäviä, sillä päätelykykytesti mittaa hakijan ammatissa tärkeää loogista päätelykykyä ja ennakointia. Jatkuvan haun 2025 kokonaistuloksista on myös nähtävissä, että hakijat, jotka menestyivät hyvin tässä päätelykykytestissä, menestyivät hyvin myös havaintomotoriikan ja hienomotoriikan testeissä (kuvat 23, s.44 ja 24, s. 45).

5.4.4 Jatkuvan haun havaintomotoriikan testaus 2025

Havaintomotoriikassa jatkuvan haun ryhmä saavutti keskiarvona 2,1 /3 valintapistettä, mistä täydet kolme pistettä oli saavuttanut 39 % osallistuneista, kaksi pistettä 28,5 %, yhden pisteen 28,5 % ja nollatulokseen oli jäänyt 4 % (kuva 21, s.39). Hakijat, jotka menestyivät hyvin päätelykykytestissä, menestyivät hyvin myös havaintomotoriikan testissä, sillä hyvä havaintomotorinen hahmottaminen ja tarkkaavaisuus näkyvät myös hienomotorisissa suorituksissa sujuvina ja tarkkoina liikeratoina.

Yhteisvalinnassa 2025 soveltuvuuskokeen havaintomotoriikkatestiin osallistuneesta ja tutkimusluvan antaneesta 257 henkilöstä täydet kolme pistettä sai 35 %, kaksi pistettä 43 %, yhden pisteen 19 % ja nolla pistettä 3 % kokeen tehneistä, tutkimusluvan antaneista hakijoista (kuva 7, s. 21). Verrattaessa yhteisvalinnan ja jatkuvan haun ryhmien tuloksia korkeimpien kolmen ja kahden pisteen yhteenlaskettu osuus hakijoista on yhteisvalintaryhmällä 78 % ja jatkuvan haun ryhmällä 67,5 % eli

10,5 prosenttiyksikköä pienempi. Yhden pisteen osuus jatkuvassa haussa oli 9,5 prosenttiyksikköä suurempi kuin yhteisvalinnassa 2025. Pisteittä jääneiden osuudet olivat lähes yhtenevät: neljä prosenttia jatkuvassa haussa ja kolme yhteisvalinnassa.

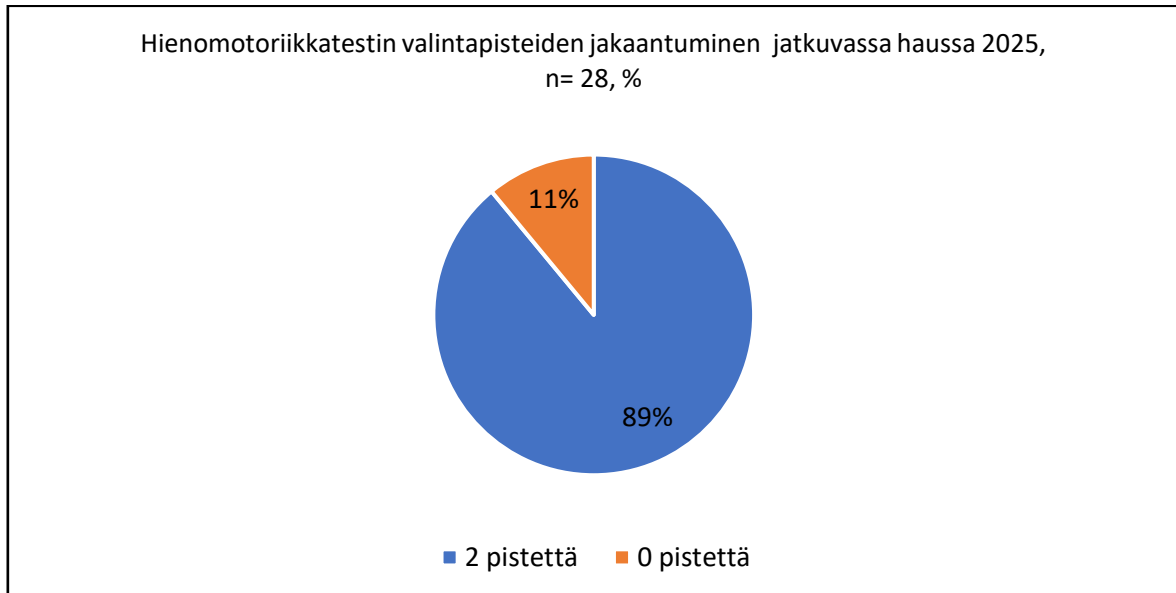
Kuva 21. Havaintomotoriikkatestin valintapisteyden jakaantuminen jatkuvassa haussa 2025, n= 28, %

5.4.5 Jatkuvan haun hienomotoriikan testaus 2025

Hienomotoriikan tulos jatkuvan haun 2025 ryhmällä oli keskiarvona 1,8 / 2 valintapistettä. Molemmilla käsillä hakijoista 89 % suoritti tehtävän viiteajoissa saaden täydet kaksi pistettä (kuva 22, s.40). Vain toisella kädellä tai ei kummallakaan tehtävän suoritti 11 % testatuista jääden nolnaan pisteeseen.

Yhteisvalinnassa metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeen hienomotoriikkatestin vuonna 2025 tehneistä, tietonsa tutkimuksen käyttöön antaneista 257 hakijasta täydet kaksi pistettä sai 87 %, ja pisteittä jäi 13 % hakijoista (kuva 8, s.22) eli molempien ryhmien tulokset ovat lähes identtiset.

Hienomotorinen kyky on suhteellisen pysyvä perinnöllinen ominaisuus (Magill 2011). Myös metsäkoneenkuljettajan soveltuvuuskokeen pilotoinnin yhteisvalinnan 2025 tuloksissa tämä on nähtävissä: vaikka valintapisteyden tulostaso nousi merkittävästi kokonaispisteiden keskiarvona sekä haastattelujen että päättelykyky- ja havaintomotoriikkatestien osalta merkittävästi kokeen tunnettuuden ja siihen harjoittelun kasvaessa, hienomotoriikan tulokset ovat pysyneet melko samalla tasolla kuin pilotointivuosina 2023 ja 2024. Hienomotorinen kyky näyttäytyy myös näissä tuloksissa melko pysyvänä perinnöllisenä ominaisuutena, johon ei juurikaan voi vaikuttaa.

Kuva 22. Hienomotoriikkatestin valintapisteiden jakaantuminen jatkuvassa haussa 2025, n= 28, %

5.4.6 Jatkuvan haun 2025 tulosten tarkastelu

Jatkuvassa haussa vuonna 2025 saavutettiin keskiarvona yhteensä 7,4 / 10 valintapistettä ja kokonaistulos on identtinen vuoden 2025 yhteisvalintaryhmän tuloksen kanssa. Pilotoitu soveltuvuuskoee näyttäisi siis tuottavan yhdenvertaisen kohtelun ja tulokset eri valintareittejä opintoihin hakeville (OKM. Sora. 2021)

Jatkuvan haun 2025 päättelykykytestin tulos osoittaa varttuneempien hakijoiden tulostason olevan hieman korkeampi kuin peruskoulusta tulevien yhteisvalintaryhmällä. Havaintomotoriikassa jatkuvan haun ryhmä saavutti keskiarvona 2,1 / 3 valintapistettä, mistä täydet kolme pistettä oli saavuttanut 39 % osallistuneista, kaksi pistettä 21,5 %, yhden pisteen 21,5 % ja nollatulokseen oli jäänyt 4 % (kuva 21, s.39). Vaikka yhteisvalintaryhmällä 2025 on päättelykykytehtävässä tapahtunut huomattava tulostason nousu, sillä 0-pisteeseen jääneiden osuus on puolittunut vuodesta 2024 ollen nyt 19 % kokeen tehneistä ja täydet 2 pistettä saavuttaneiden joukko puolestaan on kaksinkertaistunut vuoden 2024 ollen 30 % vuonna 2025, on jatkuvan haun ryhmän tulos kokonaisuutena parempi kuin yhteisvalinnassa kokeeseen osallistuneilla.

Jatkuvan haun 2025 ryhmän saavuttamien soveltuvuuskokeen tulosten valossa hyvät päättelykykytulokset ovat myös positiivisesti yhteydessä sekä hyviin havaintomotorisiin että hienomotorisiin tuloksiin.

Havaintomotoriikassa jatkuvan haun ryhmä saavutti keskiarvona 2,1 / 3 valintapistettä, mistä täydet kolme pistettä oli saavuttanut 39 % osallistuneista, kaksi pistettä 28,5 %, yhden pisteen 28,5 % ja nollatulokseen oli jäänyt 4 % (kuva 21, s.39).

Yksi keskeinen metsäkoneenkuljettajan työssä menestymisen edellytyksistä on hyvä havaintomotoriikka. Metsäkoneenkuljettaja on suuressa määrin informaation käsittelijä. Hän vastaanottaa työn tekemiseen liittyvää tietoa omalta koneelta, ympäristöstä, työantajalta, urakan antajalta sekä metsänomistajalta ja korjuuketjusta, jossa työskentelee. Hänen tulee pystyä käsittelemään tuleva

informaatio nopeasti ja oikein, ja muuttaa havaitsemansa tiedot sujuviksi, tarkoiksi hienomotori-
siksi toimenpiteiksi (Kariniemi 2006, s.24).

Hienomotoriikan tulos jatkuvan haun 2025 ryhmällä oli keskiarvona 1,8 / 2 valintapistettä. Molem-
milla käsillä hakijoista 89 % suoritti tehtävän viiteajoissa saaden täydet kaksi pistettä (kuva 22, s.40).
Vain toisella kädellä tai ei kummallakaan tehtävän suoritti 11 % testatuista jääden nollaan pistee-
seen. Tulos on lähes identtinen yhteisvalintaryhmän 2025 tuloksen kanssa (s.20–21).

Hienomotorinen kyky on suhteellisen pysyvä perinnöllinen ominaisuus (Magill 2011). Myös
yhteisvalinnan 2025 metsäkoneenkuljettajan soveltuvuuskokeen pilotoinnin tuloksissa tämä on
nähtävissä, sillä vaikka valintapisteyden tulostaso nousi merkittävästi yhteisvalinnassa 2025
harjoittelun ja kokeen tunnettuuden myötä, hienomotoriikan testitulokset ovat pysyneet samoilla
tasoilla kuin vuosina 2023 ja 2024: noin 13-15 % jää nollatulokseen hienomotoriikassa. Hienomoto-
rinen kyky näyttäytyy myös näissä tuloksissa pysyvänä perinnöllisenä ominaisuutena, johon ei
juurikaan harjoittelulla voi vaikuttaa.

5.5 Jatkuvan haun pilotoinnit 2023–2025

Jatkuvan haun hakijoita testattiin vuosina 2023–2025 yhteensä 158 henkilöä. Heistä opintoihin tuli
valituksi 158 ja 104 antoi luvan käyttää tuloksiaan tässä julkaisussa (kuva 23).

Jatkuva haku 2023		
Pilotoineet oppilaitokset	Koulutukseen valitut, hlöä	Tutkimusluvan antaneet
Riveria -Valtimo ja Joensuu, Tredu, TTS -Rajamäki, Sakky -Toivala	48	18
Jatkuva haku 2024		
Pilotoineet oppilaitokset	Koulutukseen valitut, hlöä	Tutkimusluvan antaneet
Osao- Muhos ja Osao- Taivalkoski, Tredu, Edusampo, Ruokolahti, TTS- Rajamäki ja Sakky- Toivala	82	58
Jatkuva haku 2025		
Pilotoineet oppilaitokset,	Koulutukseen valitut, hlöä	Tutkimusluvan antaneet
Tredu, TTS-Rajamäki, Osao, Taival- koski	28	28
Yhteensä	158	104

Kuva 23. Jatkuvan haun pilotoinnit vuosina 2023–2025, henkilöä.

Vuonna 2023 soveltuvuuskokeen suoritti 48 jatkuvan haun hakijaa, joiden testaukseen osallistuivat
Riveria (Valtimo, Joensuu), Tredu (Kuru), TTS (Rajamäki) ja Sakky (Toivala). Valintatestien mittaus-
tulokset 2023 saatiin kolmelta metsäkonekoulutuksen järjestäjältä neljästä eri toimipisteestä: Rive-
rian Joensuun ja Valtimon yksiköistä, Tredusta, TTS Työteho- ja -koulusta. Heistä 18 antoi luvan käyttää
koetuloksiaan tutkimuksessa.

Vuoden 2023 tulokset eivät ole täysin vertailukelpoisia vuosien 2024 ja 2025 tulosten kanssa joh-
tuen pisteytyksen tiukennuksista haastattelussa ja hienomotoriikkatestissä. Edellä mainitusta
syystä vuoden 2023 tulokset eivät ole mukana luvun 5.5.1 jatkuvan haun tulosten tarkastelussa. Ne
on esitetty TTS 473. 2024-julkaisussa.

Vuonna 2024 testattavana oli suurin jatkuvan haun joukko: 82 hakijaa, joista 58 antoi luvan käyttää tuloksiaan tässä julkaisussa. Jatkuvan haun testaukseen osallistui vuonna 2024 kuusi (6) metsäkonkoulutuksen toimipistettä: Osao- Taivalkoski, Tredun, Edusampo, Ruokolahti, TTS-Rajamäki ja Sakky- Toivala. Näiden koulujen jatkuvan haun opiskelijavalinnoissa yhteensä 82 hakijaa tuli valituksi täysimittaisella viisiosaisella soveltuvuuskokeella.

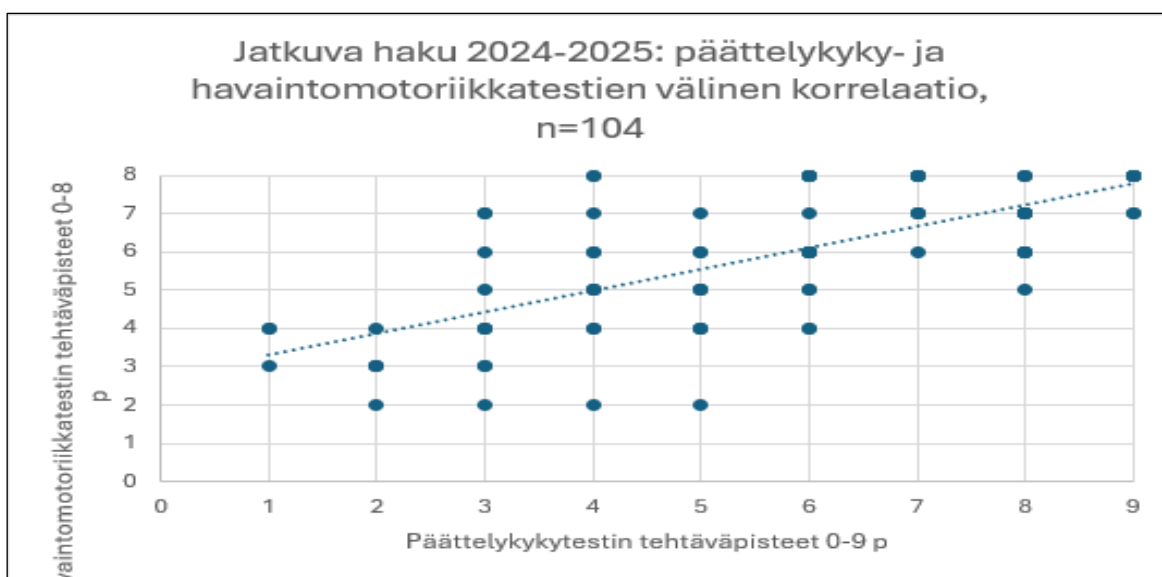
Vuonna 2025 jatkuvan haun pilotoivat Tredun, Osaon Taivalkosken sekä TTS Rajamäen metsäkonkoulutuksen toimipisteet. Testattuja oli yhteensä 28, joista kaikki antoivat luvan käyttää tuloksiaan tässä julkaisussa.

5.5.1 Jatkuvan haun 2023–2025 tulosten tarkastelu

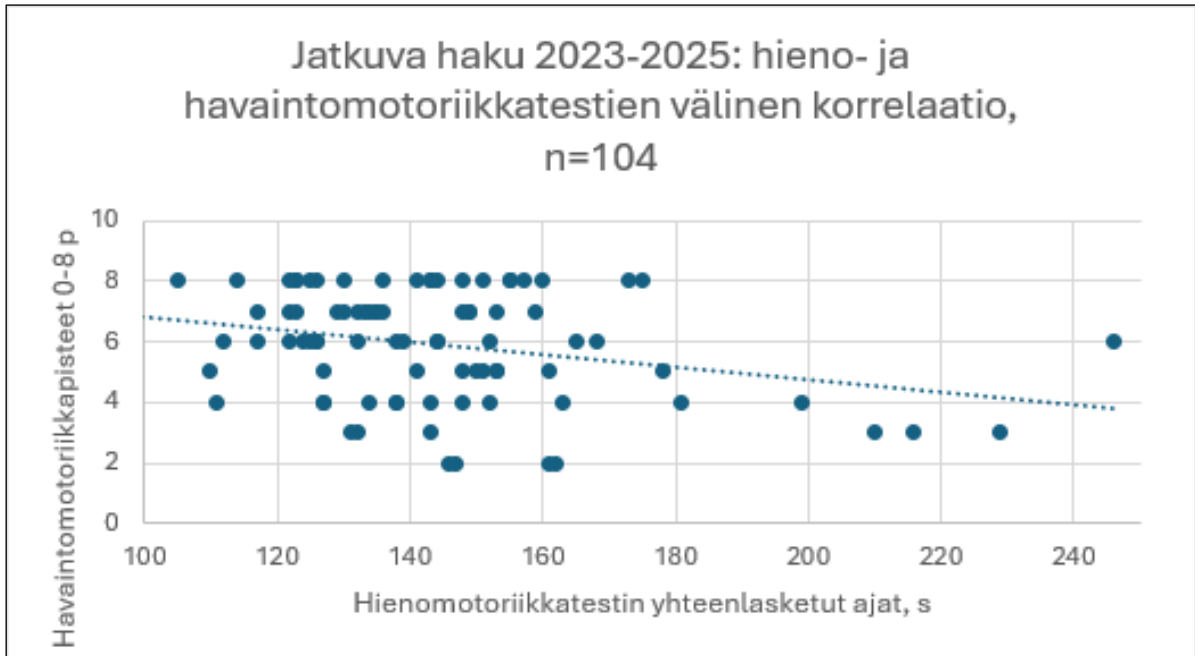
Jatkuvan haun hakijoita testattiin pilotissa vuosina 2023–2025 yhteensä 158 opintoihin valittua, joista 104 antoi luvan käyttää tuloksiaan tässä julkaisussa. Jatkuvassa haussa vuonna 2025 saavutettiin täsmälleen sama tulos valintapisteinä (7,4/10 p.) kuin vuoden 2025 yhteisvalintaryhmällä. Pilotoitu soveltuvuuskoe näyttää tuottavan yhdenvertaisen kohtelun ja tulokset eri valintareittejä opintoihin hakeville (OKM. Sora. 2021)

Tarkasteltaessa jatkuvan haun päättelykykytestien tuloksia ja verratessa niitä havaintomotoriikan testeissä menestymiseen, on havaittavissa selkeä korrelaatio. Ne jatkuvan haun hakijat, jotka menestyivät hyvin päättelykykytestissä, saivat hyvät tehtäväpisteet myös havaintomotoriikassa (kuva 23). Havaintomotoriikkatestissä heikot tehtäväpisteet saaneet eivät puolestaan menestyneet myöskään päättelykykytestin tehtävissä.

Myös jatkuvassa haussa havaintomotoriikan ja hienomotoriikan testitulosten välillä on havaittavissa vahva korrelaatio: ne, joilla oli korkeat tehtäväpisteet havaintomotoriikassa, suoriutuivat nopeimmin molemmilla käsillä yhteenlasketussa ajassa suoritetusta hienomotoriikan testissä (kuva 24, s. 43). Hakijat, jotka suoriutuivat heikosti havaintomotoriikan testissä, käyttivät enemmän myös aikaa hienomotoriikkatestin tekemiseen.

Kuva 23. Jatkuva haku 2023–25: päättelykyky- ja havaintomotoriikkatestien välinen korrelaatio, tehtäväpisteinä, n= 104.

Kuva 24. Jatkuva haku 2023–25: hieno- ja havaintomotoriikkatestien välinen korrelaatio, tehtävapisteinä, n=104.

5.6 Ammattikuljettajien testaus 2024-2025

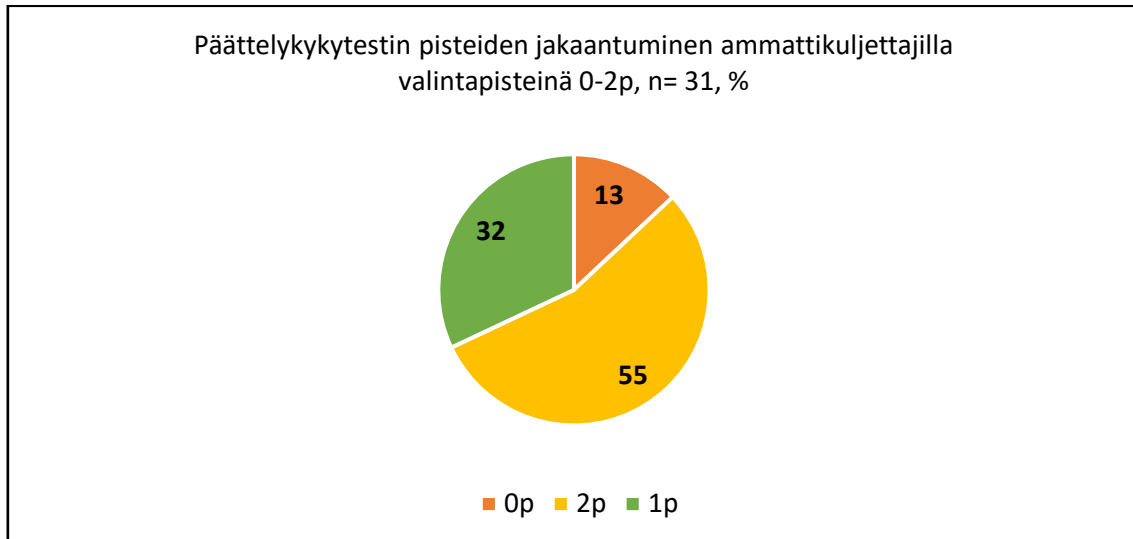
Soveltuvuuskokeen halutaan mittaavan työelämässä metsäkoneenkuljettajan ammatissa tarvittavia taitoja ja kykyjä. Tämän varmistamiseksi testattiin vuosina 2024 ja 2025 yhdeksässä eri yrityksessä yhteensä 31 ammattikuljettajaa, joista 22 ajoi hakkuukonetta, seitsemän ajokonetta ja molemmilla työkoneilla työskenteli kaksi testatuista. Heille tehtiin soveltuvuuskokeen kolme ammattissa vaadittavaa kyvykkyyttä mittaavaa testiosaa: päättelykykytesti sekä havainto- ja hienomotoriikan testit. Ammattikuljettajien testiryhmä toimii myös vertailuryhmänä koulutukseen sekä yhteisvalinnassa että joustavassa haussa hakeutuville ryhmille.

Testeihin osallistuneiden ammattikuljettajien keski-ikä oli 39 vuotta ja työkokemusta heillä oli keskiarvolukuna 15 vuotta. Vaihteluväli ikävuosissa oli 21–64 vuotta ja työkokemuksessa 3–27 vuotta.

5.5.1 Ammattikuljettajien päättelykyky

Päättelykykytestin tehneistä 31 ammattikuljettajasta valintapisteinä asteikolla 0–2 täydet kaksi pistettä saavutti 17 henkilöä (55 %) ja yhden pisteen kymmenen (32 %), neljän jäädessä nollatulokseen (13 %; kuva 25, s.44). Ammattikuljettajaryhmän keskiarvoksi tässä testiosiossa muodostui 1,41 valintapistettä.

Verrattaessa ammattikuljettajaryhmän tulosta kevään 2025 yhteisvalintaryhmän tulokseen (kuva 6. s.19) selkein ero täydet kahden pisteen saavuttaneiden ryhmässä, jonka osuus yhteisvalinnassa oli 30 % kokeeseen osallistuneista, tutkimusluvan antaneista hakijoista ja ammattikuljettajilla 55 % - eroa 25 prosenttiyksikköä.

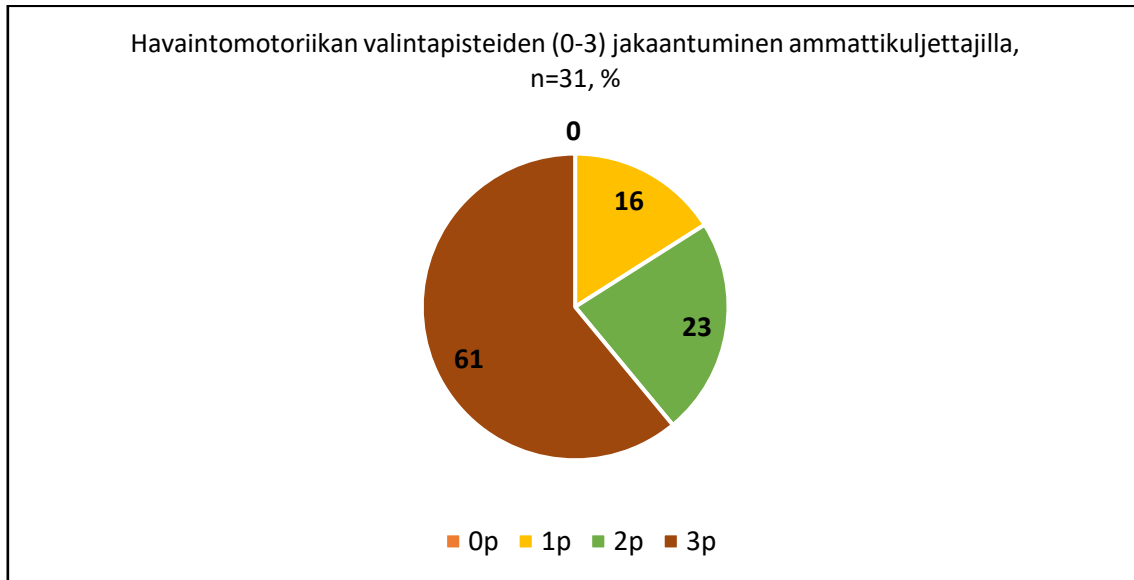
Kuva 25. Päätelykykytestin pisteiden jakaantuminen valintapisteinä (0-2 p) ammattikuljettajilla, n=31, %

5.5.2 Ammattikuljettajien havaintomotoriikka

Havaintomotoriikkatestissä yksikään ammattikuljettaja ei jäänyt nollatulokseen asteikolla 0–3 arvioidaessa, mutta yhteisvalintaryhmässä heitä oli 3 % kokeen tehneistä (kuvat 26 ja 7.s.21). Täydet kolme pistettä ammattikuljettajista saavutti peräti 61 %, mutta yhteisvalintaryhmästä vain 35 %. Koko ammattikuljettajaryhmän havaintomotoriikan testiosan pistekeskiarvoa on 2,4 valintapistettä.

Yksi keskeinen vaatimus metsäkoneenkuljettajan työssä on hyvä havaintomotoriikka, sillä metsäkoneenkuljettajan tarkkaavaisuutta työskentelyn aikana ohjaavat havaintomotoriset kyvyt, mihin sisältyy avaruudellinen hahmottaminen (TTS 473/2024, s.8), kyky muuttaa tuleva informaatio nopeasti hienomotoriseksi suoritukseksi sekä työmuisti.

Kuljettajan tulee kyetä tarkkailemaan samanaikaisesti sekä puutavaran laatua, rungon katkontaa, puuston harvennusvoimakkuutta että omaa työnjälkeä. Myös kaikki työskentelyn aikana vaadittavat hienomotoriset suoritukset perustuvat havainnointitaitoihin (Kukkonen & Piirainen 1990, s.26).

Kuva 26. Havaintomotoriikkatestin pisteiden jakaantuminen valintapisteinä ammattikuljettajilla, n=31, %

Havaintomotorinen kyvykkyys näyttöä 2024–2025 kerättyjen ammattikuljettajien tulosten valossa olevan aiempaa käsitystä merkittävämpi tekijä kiinnittämään metsäkoneenkuljettajan metsäko-
nealalle ammattiin tai ohjaamaan muulle työuralle. Havaintomotoriikkatestissä yksikään ammatti-
kuljettaja ei jäänyt nollatulokseen. Huomattavaa on, että testatuilla ammattikuljettajilla oli keskiar-
vona 15 vuoden työkokemus, lyhinkin työura oli kestänyt kolme vuotta.

Ammattityöhön kykenevillä metsäkoneenkuljettajilla on oltava kyky havainnoida ja hahmottaa mo-
nia asioita samanaikaisesti. Hienomotorisiin taitoihin kuuluvaa koneen hallintalaitteiden käyttöä on
pidetty metsäkoneenkuljettajan tärkeimpänä ominaisuutena. Todellisuudessa kuljettajan hie-
nomotorisia toimintoja ohjaavat hänen havaintomotoriset kykynsä.

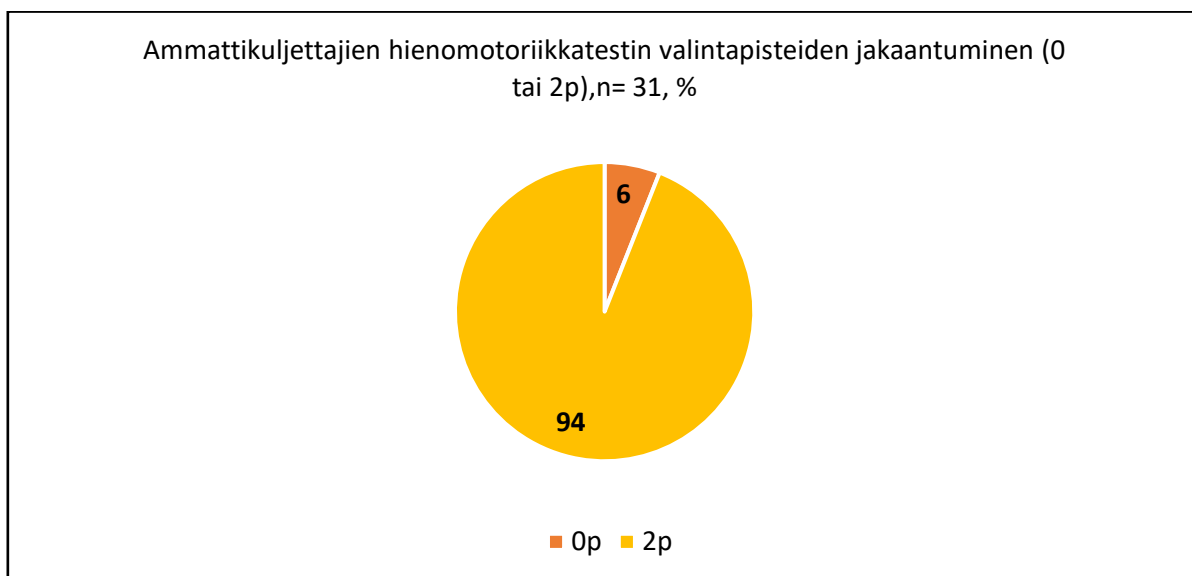
Hyvä havaintomotorinen hahmottaminen sekä havaintomotoriseen kykyyn sisältyvä tarkkaavai-
suus näkyy myös hienomotorisissa suorituksissa nopeina ja tarkkoina liikeratoina sekä työmuistina.

5.5.3 Ammattikuljettajien hienomotoriikka

Hienomotoriikkatestistä on mahdollista saada joko kaksi tai nolla pistettä. Kaksi pistettä vaatii teh-
tävän suorittamisen molemmilla käsillä viitearvoissa (liite 5). Suorituksen onnistuessa vain toisella
kädellä -tai ei kummallakaan- pisteet jäävät nolliin, sillä metsäkonetyöskentely vaatii kykyä käyttää
tehokkaasti molempia käsiä yhtäaikaaisesti.

Testatuista 31 ammattikuljettajasta 29 (94 %) suoritti tämän hienomotoriikkatestin täysillä kahdella
pisteellä kahden testajan jäädessä nolliin (6 %, kuva 27, s.46). Molemmissa nollatuloksissa työ-
skentely onnistui vain toisella kädellä; toisella henkilöllä testatulla dominoivalla kädellä ja toisella ei-
dominoivalla kädellä. Pitkän uran ajaneilla testatuilla, täydet pisteet tehneillä kuljettajilla puoles-
taan oli havaittavissa lähes samat tehtävän suoritusajat sekä dominoivalla että heikommalla kä-
dellä.

Ammattikuljettajien ja yhteisvalinnan 2025 (kuva 8., s.22) ryhmien tuloksia verrattaessa on havaittavissa, että ammattikuljettajilla nolla pistettä suorittaneita oli puolet vähemmän (6 %) kuin yhteisvalinnan ryhmässä (13 %).

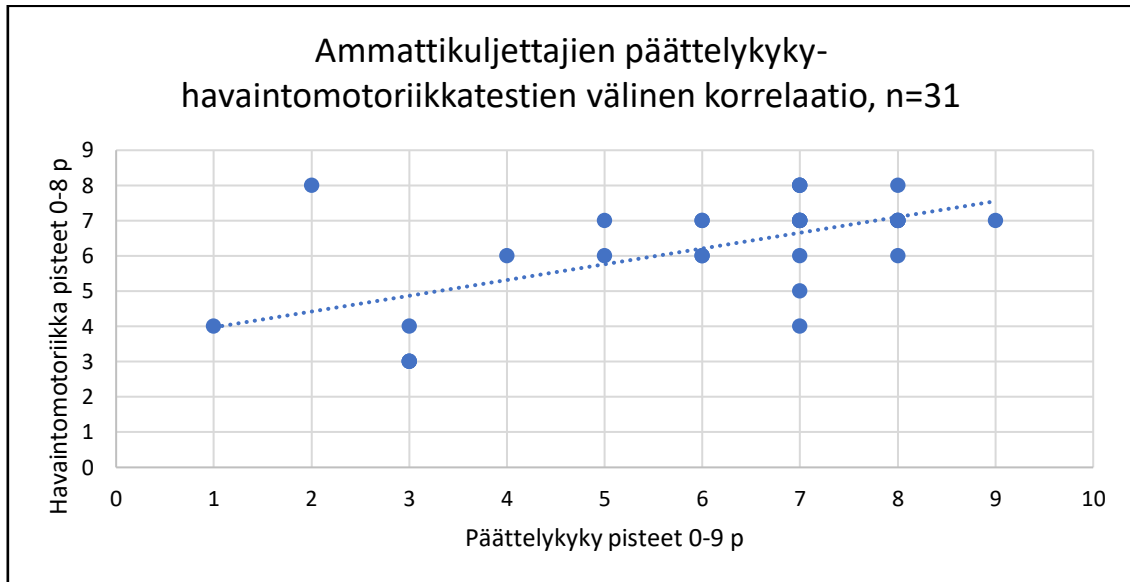
Kuva 27. Hienomotoriikkatestin pisteiden jakaantuminen valintapisteinä ammattikuljettajilla, n= 31, %

5.5.4 Ammattikuljettajien testaustulosten tarkastelu

Merkittävä ero ammattikuljettajien tuloksia yhteisvalintaryhmän 2025 tuloksiin (kuva 6, s.20) on hienomotoriikassa: nollaan pisteeseen jääneiden osuus yhteisvalinnassa oli kokeeseen osallistuneista 13 % eli puolet enemmän kuin ammattikuljettajissa. Työurien keskimääräinen kesto ammattikuljettajilla mittaushetkellä oli 15 vuotta ja lyhimmilläänkin kolme vuotta, minkä voitaneen päätellä vaikuttaneen tulokseen karsimalla tarkkaan ja tuottavaan hienomotoriseen kykenemättömät kuljettajat pois metsäkonealalta. Hienomotorinen kyvykkyys on perinnöllinen ominaisuus, mikä vaikuttaa niihin edellyksiin, mitkä hakija omaa oppia tekemään hienomotoriikkaa vaativia liikkeitä (Magill 2011, s. 48–61).

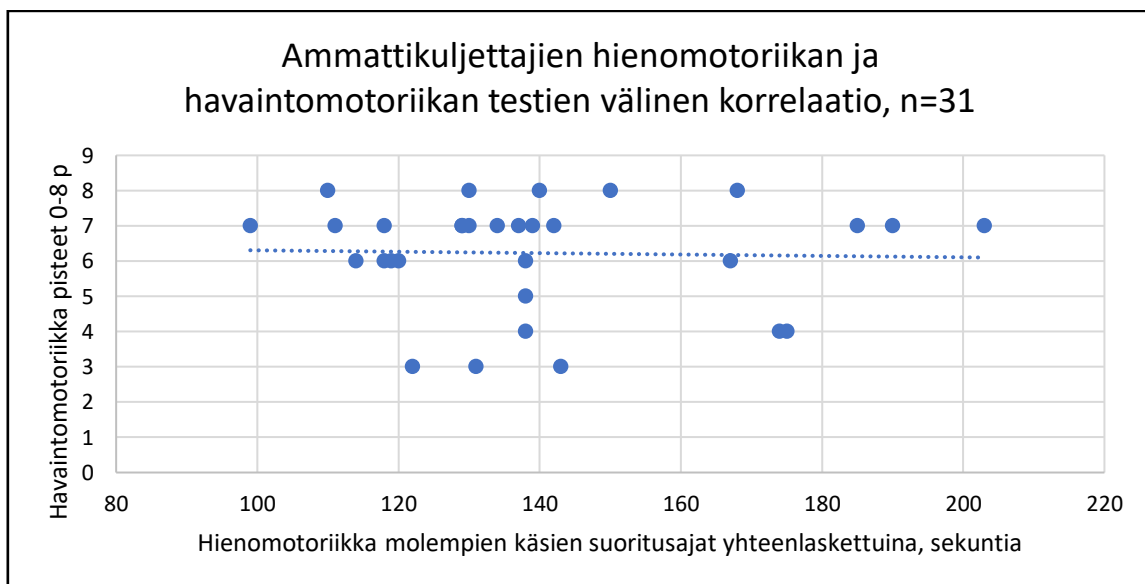
Huomattavaa on, että havaintomotoriikkatestissä yksikään ammattikuljettaja ei jäänyt nollatulokseen. Täydet kolme pistettä havaintomotoriikassa yhteisvalintaryhmästä saavutti 35 % (kuva 7, s.21), mutta ammattikuljettajista peräti 61 %. Havaintomotorinen kyvykkyys näyttäsi tämän pilottitoiminnan vuosina 2024–2025 kerättyjen ammattikuljettajien tulosten valossa olevan aiempaa käsitystä merkittävämpi tekijä kiinnittämään metsäkoneenkuljettajan metsäkonealalle ammattiin tai ohjaamaan muulle työuralle. Tuottavan ja pitkän uran metsäkoneenkuljettajana pystyvät tekemään vain ne henkilöt, joilla on riittävät havaintomotoriset taidot, sillä myös työskentelyn hienomotoriset suoritukset perustuvat havainnointitaitoihin (Kukkonen & Piirainen 1990, s.26).

Korrelaatio päättelykyvyn ja havaintomotoriikan välillä on tuloksissa selkeästi havaittavissa (kuva 28, s.47). Päättelykykytestissä korkeimmat pisteet saavuttaneet kuljettajat menestyivät hyvin myös havaintomotoriikan testissä (kuva 29, s.47).

Kuva 28. Ammattikuljettajien päättelykyky- ja havaintomotoriikkatestien välinen korrelaatio, n=31. Tehtäväpisteinä asteikoilla: havaintomotoriikka 0-8 p ja päättelykyky 0-9 p.

Ammattikuljettajaryhmällä, yhdentyvästi muiden testiryhmien kanssa, on havaittavissa myös hienomotoriikkatestin ja havaintomotoriikan välillä korrelaatio (kuva 29). Ammattikuljettajien kohdalla on huomattava hienomotoriikkatestissä olevan pienet erot yhteenlaskettuja, molemmilla käsillä tehtyjä suoritusajoja, verrattaessa. Tämä kertoo pitkien työurien (ka 16 vuotta) mukanaan tuomasta harjaantumisesta. Hajontaa sen sijaan on havaintomotoriikan tehtäväpisteissä.

Kuva 29. Ammattikuljettajien hienomotoriikan ja havaintomotoriikan testien välinen korrelaatio, n=31. Hienomotoriikka molempien käsien suoritusajat yhteenlaskettuina, sekuntia. Havaintomotoriikka tehtäväpisteinä asteikolla 0p - 8p.

Ammattikuljettajilla on yhtenevästi yhteisvalinnan ja jatkuvan haun 2024 ja 2025 ryhmien tuloksien kanssa, soveltuvuuskokeen osien välillä havaittavissa selkeät korrelaatiot. Hakijat, jotka menestyivät hyvin päättelykykytestissä, pärjäsivät myös havaintomotoriikan testissä ja hyvät hienomotoriset taidot näkyivät menestymisenä päättelykyky- sekä havaintomotoriikan testeissä. Myös ammattikuljettajien vertailuryhmän aineistojen valossa hyvä päättelykyky näyttää olevan positiivisesti yhteydessä sekä hyviin havaintomotorisiin että hyviin hienomotorisiin kykyihin.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tarve soveltuvuuskokeelle opiskelijavalinnassa metsäkoneenkuljettajan osaamisalalla on tullut selkeästi esille ammatillisen koulutuksen laatumittauksissa (TTS Työtehoseura 2011-). Valmistuneista vain 48 % työskentelee ammatissa, johon on valmistunut. Metsäkonekoulujen mukaan heikon koulutusta vastaavaan työhön työllistyvyyden ja osaamisalan opintojen keskeytykset ja aiheuttavat pitkälti ammattiin soveltumattomat, työhön riittämättömät kyvyt omaavat opiskelijat (TTS 450.2020, TTS 451.2020, TTS 464.2023).

6.1 Soveltuvuuskokeelle asetetut vaatimukset

Soveltuvuuskokeella tulee mitata osaamisalan vaatimaa kyvykkyyttä luotettavasti ja se on oltava toteutettavissa hakijalle yhdenvertaisena kokeen järjestäjästä riippumatta. Erilaisten valintamenetelmien kustannustehokkuus ja luotettavuuden tarkastelu ovat tärkeitä soveltuvuuskokeen kehityksessä. Opetus- ja kulttuuriministeriö edellyttää, että opiskelijavalinnan käytäntöjä kehitetään tutkimusperusteisesti (OKM. Sora 2021, s.3).

Soveltuvuuskokeessa tulee mitata ammatin vaatimuksia, joita ei opeteta opinnoissa ja joita ei voi oppia. Edellä mainittu sulkee pois simulaattorien ja yksittäisten työsuoritusten, kuten letkuliitosten teon käytön soveltuvuuskoe tehtävinä. Metsäkoneenkuljettajan työssä vaadittuja ominaisuuksia, joita ei voi harjoittelulla parantaa, ovat ihmisen näkö- ja motorisiin kykyihin liittyvät havaitseminen ja hahmottaminen (havaintomotoriset kyvyt) sekä silmä-käsikoordinaatio, minkä pohjana ovat päättökentekokyky ja hienomotoriset kyvyt. Lisäksi oppimisen edellytyksenä olevat motivaatiotekijät on hyvä kokeessa selvittää. (Lindström 2022. Mikkonen & Leskinen 1981)

Metsäkoneenkuljettajan soveltuvuuskokeella tulee pyrkiä valitsemaan alalle metsäkoneenkuljettajan ammattiin parhaiten sopivat hakijat. Soveltuvuuskokeella tulee voida varmistaa luotettava, tasapuolinen, läpinäkyvä ja puolueeton tapa arvioida hakijoiden soveltuvuutta alalle. Koetta vastaanottavilla henkilöillä on oltava riittävä osaaminen hakijoiden arvioimiseen alalle soveltuvuudessa. Eri valintareittejä opintoihin hakeutuvien (yhteisvalinta, jatkuva haku) soveltuvuuden arviointi on myös saatava yhteneväksi. Tasa-arvoiset ja yhdenvertaiset mahdollisuudet tulee tarjota kaikille hakijoille oppilaitoksesta riippumatta. (OKM. Sora. 2021) Edellä mainituista syistä metsäko-Nealalle olisi eduksi yksi, yhtenäisesti toteutettava soveltuvuuskoe. Sitä valmisteltaessa kaikkien metsäkoneoppilaitosten edellytykset ottaa soveltuvuuskoe käyttöön tulee huomioida.

Kokeeseen osallistuvalla on tärkeää antaa palautetta hänen tekemistään koesuorituksista ja opinnoissa menestymisen edellytyksistään niin hakijan oikeusturvan kuin yksilön kehittymisen näkökulmista. Soveltuvuuskokeen tulee tukea alalle soveltuvien hakijoiden sisäänpääsyä ja samalla ohjata muille aloille jo hakuvaiheessa ne, joilla ei ole edellytyksiä työskennellä alalla. (OKM 2021)

6.2 Metsäkoneenkuljettajan soveltuvuuskokeen pilotoinnissa 2023–2025 saavutetut tulokset

Vuosina 2023–2025 pilotoinnissa yhteisvalinnoissa metsäkoneenkuljettajan soveltuvuuskokeen piirissä oli yhteensä 1962 hakijaa. Heistä 1202 osallistui kokeeseen ja osallistuneista 752 antoi luvan käyttää henkilökohtaisia koesuorituksiaan tutkimusaineistona. Myös niiden 450 kokeeseen osallistuneen, jotka eivät lupaa antaneet, tulokset ovat koulujen ja osa myös tutkijoiden tiedossa. Tutkimuseettisista syistä niistä todetaan ainoastaan se, että ne eivät vaikuta poikkeavan luvan antaneiden tuloksista.

Yhteisvalinnoilla 2023–2025 tuli valituksi yhteensä 500 metsäkoneenkuljettajaopiskelijaa, joista 495 otti opiskelupaikan vastaan (99 %) ja 494 aloitti opinnot (98,8 %). Vuonna 2025 alan opintoihin kiinnittyneiden osuus soveltuvuuskokeella yhteisvalinnassa valituksi tulleilla oli 9,7 noin 10 prosenttiyksikköä korkeampi kuin ilman koetta valituilla (Vipunen 20.10. 2025). Lisäksi vuonna 2025 testattiin kahden oppilaitoksen 23 yhteisvalinnan ja jatkuvan haun kriteereillä valittua opiskelijaa teettämällä heille soveltuvuuskokeen päättelykykyä, havaintomotoriikkaa sekä hienomotoriikkaa mittaavat osiot opintojen alkaessa.

Jatkuvassa haussa 2023–2025 pilottioppilaitoksiin tuli valituksi 158 hakijaa, joista 104 antoi luvan käyttää tuloksiaan tutkimuksessa (TTS 473.2024 ja TTS 480.2025). Soveltuvuuskokeen tulee mitata työelämässä metsäkoneenkuljettajan ammatissa tarvittavia keskeisiä taitoja ja kykyjä. Tämän vaatimuksen todentamiseksi testattiin vertailuryhmäksi vuosina 2024 ja 2025 yhdeksässä eri yrityksessä yhteensä 31 ammattikuljettajaa. Kaikille heille toteutettiin soveltuvuuskokeen kolme ammatissa vaadittavaa kyvykkyyttä mittaavaa testiosaa: päättelykykytesti sekä havainto- ja hienomotoriset testit. Näin saatiin vahvistus soveltuvuuskokeen sisällöllisestä oikeellisuudesta.

Soveltuvuuskokeella valittujen ja ilman soveltuvuuskoetta opintoihin 2025 tulleiden testituloksissa oli havaittavissa merkittävä ero päättelykyvyssä: ilman soveltuvuuskoetta valituista päättelykyvyssä ilman pisteitä jäi kolmannes (30 %) valituista eli kaksi kertaa enemmän kuin soveltuvuuskokeen kautta opintoihin tulleissa. Huomioitavaa tulevaisuuden opinnoissa menestymisen kannalta oli myös se, että ilman koetta opintoihin tulleissa päättelykyvyssä täydet pisteet saavuttaneiden osuus oli puolta pienempi kuin kokeella valituissa. Lisäksi oli nähtävissä eroavaisuus ilman soveltuvuuskoetta valituksi tulleiden havaintomotoriikan testituloksissa, mitkä olivat heikommalla kuin soveltuvuuskokeella valituilla. Kyseiset erot voinevat selittyä opinto-ohjauksessa lisääntyneellä tietoisuudella metsäkoneenkuljettajan ammatissa vaadittavista ominaisuuksista sekä käyttöön otetusta metsäkonekuljettajan taitotestistä. Molemmat ohjaavat jo hakuvaiheessa riittämättömät kyvyt omaavat hakijat muille aloille.

Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeella on osoitettu voitavan luotettavasti tunnistaa hakijan motivoituneisuus metsäkonealasta ja kuljettajan ammatista (strukturoidu haastattelu) sekä kyvystä noudattaa ohjeita (esitietolomake). Yhteismitallisilla testeillä pilotti-

oppilaitoksilla eripuolella Suomea on luotettavasti selvitetty, omaako hakija ammatissa tarvittavat, riittävät päättely-, havainto- ja hienomotoriset kyvyt.

Kaikkien aineistojen valossa hyvä päättelykyky on osoittautunut olevan positiivisesti yhteydessä sekä hyviin havaintomotorisiin että hienomotorisiin kykyihin, sillä kaikkien pilotoitujen ryhmien tuloksissa on yhtenevästi selkeä korrelaatio päättelykyky- ja havaintomotoriikkatestien välillä. Päättelykykytestissä korkeimmat pisteet saavuttaneet yhteisvalintojen ja jatkuvan haun hakijat sekä ammattikuljettajat menestyivät parhaiten myös havaintomotoriikan testissä. Kaikilla ryhmillä ilmenee korrelaatio myös havaintomotoriikan ja hienomotoriikan mittaustulosten välillä. Hakijat ja ammattikuljettajat, jotka menestyivät hyvin päättelykykytestissä, pärjäsivät hyvin myös havaintomotoriikan testissä ja hyvät hienomotoriset taidot näkyivät menestymisenä päättelykyky- sekä havaintomotoriikan testeissä.

Huomattavaa oli, että ammattikuljettajista, joiden työurat olivat kestäneet keskiarvolukuna 15 vuotta, yksikään ei tehnyt nollatulosta havaintomotoriikassa. Tämä vahvistaa paitsi havainnointikykyjen merkitystä metsäkoneenkuljettajien työssä, myös soveltuvuuskokeella mitattavan keskeisiä työnvaatimuksia. Myös ammattikuljettajien päättelykykytestien tulokset olivat muita vertailtuja ryhmiä paremmat. Molemmat edellä mainitut kyvyt näyttävät olevan vähintään yhtä tärkeitä metsäkoneenkuljettajan työuralla menestymiseksi kuin aiemmin tärkeimpänä pidetty hienomotorinen kyvykkyys.

Soveltuvuuskokeen tulosten hyödynnettävyys on havaittu oppilaitoksilla oppilasvalinnan lisäksi opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa sekä opiskelijan tukipalveluissa. Ammattiaineiden opettajilta on saatu palautetta mielekkyydestä opettaa soveltuvuuskokeen kautta tulleita ryhmiä, kun oppilaiden motivaatio ja kyvyt opiskella ammattiin ovat riittävät, eikä opintojen keskeytyksiä tapahdu. Lisäksi oppilaanohjaajat ja erityisopettajat ovat viestineet soveltuvuuskokeen tuottamien tietojen auttavan heitä omassa työssään. Soveltuvuuskokeen tulosten hyödynnettävyydestä metsäkoneopetuksessa ja oppilaitosarjessa on valmistunut tutkimus- ja selvitystyö huhtikuussa 2025 (TTS.484.2024; TTS- Winnova, rahoittajana Metsämiesten Säätiö)

Tässä kolmevuotisessa pilotoinnissa on osoitettu, että metsäkoneenkuljettajan soveltuvuuskokeella ohjautuu koulutukseen enemmän ammattiin soveltuvia hakijoita. Soveltuvuuskokeen kautta valituksi tulleet hakijat vaikuttavat olevan alasta ja opinnoista motivoituneempia, sillä he ottivat varmemmin opiskelupaikan vastaan ja aloittivat opinnot. Soveltuvuuskokeella saatavien lisäpisteiden ohella kokeen merkitys metsäkoneenkuljettajakoulutuksessa tällä hetkellä perustuu sen hakijalle tuottamaan tietoon omista edellytyksistä menestyä opinnoissa ja ammatissa. Tämän toivotaan auttavan lopullisessa alanvalintapäätöksessä niitä hakijoita, jotka jäävät nollaan pisteeseen päättelykyky-, havaintomotoriikka- tai hienomotoriikkatesteissä.

Pilotissa kokeeseen osallistuneille, opinnot aloittaneille tehdyt palautekyselyt ovat tuottaneet tutkimustietoa soveltuvuuskokeen vaikutuksista hakijoihin ja hakeutumiseen kokeen järjestäviin oppilaitoksiin. Kokeella valituksi tulleista hakijoista kolmasosalle tieto valintaan kuuluvasta soveltuvuuskokeesta oli saanut aikaan valmistautumista siihen niin, että pääsee opiskelemaan haluamaansa alaa. Viidennekselle koe oli lisännyt varmuutta saada opiskelupaikka metsäkonealalta pääsemällä näyttämään osaamisensa ja puoleen hakijoista kokeen sisältyminen yhteisvalintaan ei vaikuttanut mitenkään.

Merkille pantavaa on, että kolmasosa soveltuvuuskokeella valituista kokee ylpeyttä siitä, että oli tullut valituksi koulutukseen soveltuvuuskokeen kautta. Soveltuvuuskoe luo pohjaa alalla tarvitta-

valle, terveen ammattiidentiteetin kasvulle ja metsäkonealan ja kuljettajan ammatin imagon nostolle, mitkä tulevat kasvattamaan merkitystään ikäluokkien pienentyessä ja alojen kilpaillessa vähenevistä hakijoista.

Metsäkonekoulujen toimipisteistä yhtä koulutuksen järjestäjää, tämän kahta toimipistettä ja toisen koulutuksen järjestäjän kahta toimipistettä kolmesta lukuunottamatta (kartta liitteenä 9) ollut mukana joko pilotoimassa yhteisvalintoja, jatkuvaa hakua tai molempia tai osallistumalla työpajoihin. Työpajat ovat osoittautuneet tuloksetta tiedonvälittämistilaisuuksiksi soveltuvuuskokeen etenemisestä, käytännön järjestelyistä koetilanteissa ja siten madaltamaan ei vielä mukana olevien koulujen kynnystä lähteä toteuttamaan soveltuvuuskoea omissa yksiköissään

Metsäkoneenkuljettajan soveltuvuuskoea on kehitetty tutkimusperusteisesti ja se on laajassa pilotoinnissa 2023-2025 osoitettu hyvin ja luotettavasti toimivaksi. Metsäkoneenkuljettajan soveltuvuuskoe sopii käytettäväksi sekä jatkuvan haun että yhteisvalinnan opiskelijavalinnoissa. Pilotoinnissa kokeen toimivuus ja mittauksien luotettavuus todennettiin 158 joustavan haun ja yhteisvalinnoissa 1202 kokeeseen osallistuneen hakijan valinnassa. Molempien ryhmien tulokset osoittavat yhtenevästi kokeen käyttökelpoisuuden ja toimivuuden. Kokeen sisällöllistä oikeellisuutta on varmistettu testaamalla ammattikuljettajia vertailuryhmäksi yhdeksästä eri yrityksestä. Soveltuvuuskokeesta kokonaisuutena voidaan todeta, että

- koe pystytään järjestämään resurssien puolesta kaikissa metsäkoneoppilaitoksissa
 - soveltuvuuskokeen järjestäminen on tehty oppilaitoksille mahdollisemman helpoksi, koe ei vaadi mainittavia rahallisia sijoituksia laitteistoihin ja soveltuvuuskokeen käyttöönotto on yksinkertaista pilotoinnin työpajatyöskentelyn kautta
- valintakokeen eri osissa käytetyt menetelmät ovat testattuja, luotettavia ja kustannustehokkaita
 - testauksissa käytetään laajasti tunnettuja menetelmiä, joista löytyy aikaisempaa tieteellistä tutkimusta mm. liikuntatieteistä ja neuropsykologiasta
 - valintamenetelmät eivät perustu mielipiteisiin
- koe varmistaa kaikille hakijoille yhteiseen soveltuvuuskokeeseen osallistuvissa oppilaitoksissa tasapuolisen ja läpinäkyvän kohtelun
- koe kohtelee tasapuolisesti eri reittejä hakevia opiskelijoita

On tärkeää metsäalan, metsäkoneenkuljettajakoulutuksen imagon, koulutusta toteuttavien oppilaitosten, metsäkoneyrittäjien ja ennenkaikkea hakijoiden kannalta, että metsäkonealalle saadaan käyttöön yksi, yhteinen soveltuvuuskoe. Metsäkonealan, yrittäjien ja metsäkoneenkuljettajan yhteistä soveltuvuuskoea kehittäneiden ja sitä käyttävien metsäkoneoppilaitosten näkökulmasta huolestuttavana voidaan pitää ilmiötä koulutuksen järjestäjien käyttöönottamista järjestäjäkohtaisista, kaikkia koulutusaloja yhteisesti koskevista pääsykokeista. Niillä pystytään mittaamaan hakijan yleisiä edellytyksiä opiskella, mutta ei mitata hakijan soveltuvuutta metsäkoneenkuljetuksen osaamisalan ammattiin. Pienenä koulutusalan osana suuria koulutuksen järjestäjiä metsäkoneala on näissä tapauksissa pakotettu toteuttamaan koulutuksen järjestäjän päätöstä käyttää yleisiä opiskeluedellytyksiä mittavaa pääsykoetta ja luopumaan alakohtaisesta metsäkoneenkuljettajan soveltuvuuskokeen käytöstä. Sama huoli koskee metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskoe-nimityksen käyttämistä yksittäisen oppilaitoksen omista, opetettavia asioita mittaavista pääsykoetehtävistä, mitkä eivät täytä soveltuvuuskokeella asetettuja vaatimuksia (OKM.Sora.2.2021).

6.3 Jatkotoimenpiteet soveltuvuuskokeen käyttöönoton edistämiseksi

Soveltuvuuskoetoiminnan tulee jatkua pilotointihankkeen päätyttyä 31.12.2025. Metsä- ja metsäkonealan, metsäkoneyritysten, metsäkoneenkuljettajakoulutuksen imagon ja oppilaitosten opiskelijahankinnan sekä hakijoiden kannalta on tärkeää, että metsäkonealalla otetaan valtakunnallisesti käyttöön yksi, yhteinen soveltuvuuskoe.

Pilotoinnissa on tutkimusperusteisesti kehitetty metsäkoneenkuljettajan soveltuvuuskoe, mikä on kattavilla testausaineistoilla osoitettu hyvin toimivaksi ja osaamisalan vaatimaa kyvykkyyttä luotettavasti mittaavaksi. Koe varmistaa tasapuolisen kohtelun kaikille hakijoille, myös eri reittejä opintoihin hakeutuville opiskelijoille ja on toteutettavissa kaikissa metsäkonekouluissa.

Pilotoinnissa soveltuvuuskokeen järjestäjien oppilaitosten hakijamäärät ovat kasvaneet ja opintoihin on saatu valittua alasta motivoituneita, metsäkoneenkuljettajan työhön paremmin soveltuvia opiskelijoita. Yhteisen, mutta koulutuksen järjestäjäkohtaisesti haetun ja toteutetun vapaaehtoisen soveltuvuuskokeen tehtävistä saatavat lisäpisteet ovat osoittautuneet hakijoita motivoiviksi hakeutumaan koetta järjestäviin toimipisteisiin.

Pilotissa 2023–2025 valmisteltu soveltuvuuskoe on valmis käyttöönotettavaksi kaikissa metsäkoneenkuljettajakoulutusta toteuttavissa oppilaitoksissa. Vuosina 2023–2025 soveltuvuuskokeen testauksessa saavutettujen tulosten valossa vapaaehtoisen soveltuvuuskokeen valtakunnallisella käytöllä on vain voitettavaa.

Valtakunnallisen metsäkoneenkuljettajan soveltuvuuskokeen käyttöönoton tulee tapahtua

- ensisijaisesti vapaaehtoisena, lisäpisteitä hakijalle antavana soveltuvuuskokeena, minkä kaikki metsäkonekoulutuksen järjestäjät ilmoittavat järjestäjä- ja toimipistekohtaisesti Opetushallitukselle Opintopolku.fi- järjestelmään vuosittain. Kokeen kuvaus, sisältö ja pisteytys ovat valtakunnalliset.
- pilotissa valmistellun, yhteisen lisäpisteitä antavan vapaaehtoisen soveltuvuuskokeen käyttöä koko metsäkoneopetusta koskevaksi edistetään kolmevuotisella TTS Työteho-seuran tutkimus- & kehittämisyksikön vetämällä työpaja-, tilastointi- ja koordinoitihankkeella 2026–2028. Sen tavoitteena saada mukaan viimeinen, ei vielä toimitaan osallistuva metsäkonekoulutuksen järjestäjä ja neljä toimipistettä, jotka eivät ole osallistuneet (liite 9.kartta).
- pilotissa testatun metsäkoneenkuljettajan soveltuvuuskokeen tunnettuutta ja erottumista yleisiä opiskeluedellytyksiä mittavista tai soravaatimuksia täyttämättömistä pääsykoetehtävistä (OKM 2. 2021) tullaan edistämään pilotoidun soveltuvuuskokeen yksilöidyllä nimellä sekä logolla, joiden käyttöoikeudet saavat vain ne oppilaitokset ja toimipisteet, mitkä käyttävät pilotoitua, täysimittaista metsäkoneenkuljettajan soveltuvuuskoetta. Menettely toimii myös oppilaitosten markkinaetuna sekä tietolähteenä metsäkoneyrittäjille, mitkä koulut soveltuvuuskoetta käyttävät.
- mikäli vapaaehtoisen soveltuvuuskokeen käyttöönottamisessa ei kohtien 1–2 toimilla edistytty, on metsä- ja metsäkonealan sekä opetuksen edun mukaista käynnistää OKM:n asetuksen 699.2017 oppilaaksi ottamisen perusteiden muutosprosessi (karsiva koe).

Lähteet

Asunta, P.2018.Motorisen oppimisen vaikeuden tunnistaminen ja tukeminen kouluympäristössä. JYU.Saata-
vissa: https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/59850/Piritta_Asunta_screen_korjattu.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Jaakkola, S., Kilpeläinen, R., Lautanen, E., Sirviö, J.TTS 451.2020. Muille aloille siirtyvät koulutetut metsäko-
neenkuljettajat – syyt siirtymisiin ja ratkaisuja niihin. <https://www.tts.fi/hankkeet/metsatalous/metsakoulutuksen-tutkimus-ja-kehittaminen/>

Jaakkola,T.JYU.Puhelin ja sähköpostikonsultaatiot.10/2023.

Juntunen, M-L. 1996. Hakkuukoneen kuljettajakurssilaisten sijoittuminen työelämään. *Folia Forestalia* 1, 3-
16. Verkkojulkaisu. Saatavissa: <https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/524141/6150.pdf?sequence=1>

Jylänki, P.2019.Motorinen koordinaatio ja sen yhteys juoksun aikaiseen reisirahasten yhteisaktivaatioon ala-
kouluikäisillä lapsilla.JYU 2019.Saataavissa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/64775/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-201906203365.pdf?sequence=1>

Karhu, N.& Lautanen, E.2024.Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeen valmistelu ja pilotointi
2023.TTS 473.2024. <https://www.tts.fi/hankkeet/metsatalous/metsakoulutuksen-tutkimus-ja-kehittaminen/>

Kariniemi, A. 2006. Kuljettajakeskeinen hakkuukonetyön mallityön suorituksen kognitiivinen tarkastelu. Hel-
singin yliopisto. Maatalous-metsätieteellinen tiedekunta. Väitöskirja. Helsingin yliopiston metsävarojen
käytön laitoksen julkaisuja 38. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://helda.helsinki.fi/items/0425832f-85a5-44a1-9eca-9af373e3a0a4>

Kauppi, J. 2017. Aikuisten motoristen taitojen ja liikuntataitojen oppiminen sekä harjoittelu- SuperSkills.
Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelma. AMK-opinnäyte. PDF-doku-
mentti. Saatavissa: <https://www.theseus.fi/handle/10024/136509>

Kilpeläinen, R. & Lautanen, E. 2024, Metsäalan ammatillisesta koulutuksesta vuosina 2011-2018 valmistu-
neiden työllisyys ja alan pitovoima. TTS 477.2024. <https://www.tts.fi/hankkeet/metsatalous/metsakoulutuksen-tutkimus-ja-kehittaminen/>

Kilpeläinen, R. & Lautanen, E. 2024, Metsäalan ammatillisen perustutkinnon työelämävastaavuus ja kehittä-
minen. TTS 476.2024. <https://www.tts.fi/hankkeet/metsatalous/metsakoulutuksen-tutkimus-ja-kehittaminen/>

Kilpeläinen, R. & Lautanen, E. 2023, Metsäalan ammatillisesta koulutuksesta vuosina 2019–2021 valmistuneiden oppimistulosten työelämävastaavuus ja laadullinen työllisyys. TTS 464.2023. Saatavissa: https://www.tts.fi/tutkimus_ja_kehitys/metsatalous/metsakoulutuksen_tutkimus

Kukkonen, S. & Piirainen, A. 1990. Ihmisen perusliikkuminen ja sen edistäminen. Jyväskylä. Gummerus.

Kyttälä, M. Matemaattiset oppimisvaikeudet ja työmuisti. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.luki-mat.fi/matematiikka/tietopalvelu/oppimisvaikeudet/nakokulmia-matematiikan-oppimisvaikeuksiin/kognitiiviset-selitysmallit/matemaattiset-oppimisvaikeudet-ja-tyomuisti>

Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017, 37§ ja 39§. Saatavissa: <https://finlex.fi/fi/laki/ajan-tasa/2017/20170531>

Lautanen, Karhu 2025. Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeen valmistelu ja pilotointi 2024. TTS 480.2025. Saatavissa: [Metsäkoulutuksen tutkimus ja kehittäminen - Työtehoseura](#)

Lautanen, Karhu 2024. Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeen valmistelu ja pilotointi 2023. TTS 473.2024. Saatavissa: [Metsäkoulutuksen tutkimus ja kehittäminen - Työtehoseura](#)

Lautanen, Karhu, Hämäläinen 2025. Soveltuvuuskokeella mitattavat metsäkoneopiskelijoiden opintomenestykseen vaikuttavat tekijät ja niiden hyödynnettävyys opetuksessa. TTS 484.2025. Saatavissa: [Metsäkoulutuksen tutkimus ja kehittäminen - Työtehoseura](#)

Lautanen, E & Kilpeläinen, R. 2020, Metsäalan ammatillisesta koulutuksesta vuosina 2017–2019 valmistuneiden oppimistulosten työelämävastaavuus ja laadullinen työllisyys. TTS 450.2023. Saatavissa: https://www.tts.fi/tutkimus_ja_kehitys/metsatalous/metsakoulutuksen_tutkimus

Leskinen, M. & Mikkonen, E. 1981. Metsäkoneiden kuljettajille asetettavat vaatimukset. Metsäteho. Tiedotus 369. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www.metsateho.fi/metsakoneiden-kuljettajille-asetettavat-vaatimukset/>

Lestelin, M. 2021. Motorisen oppimisen vaikeus esi- ja alakouluikäisillä lapsilla. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Terveys- ja hyvinvointialat. AMK-opinnäyte. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.the-seus.fi/bitstream/handle/10024/493669/Opinnaytetyo_Lestelin_Mia.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Lindström, M. 2022. Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeen perusteet. Hämeen ammattikorkeakoulu. Bioliiketoiminnan kehittäminen. YAMK-opinnäyte. PDF-dokumentti.

Maa- ja metsätalousministeriö. 2023. Kansallinen metsästrategia 2035.

Maa- ja metsätalousministeriö. 2022. Metsätalouden koulutuksen kehittäminen. Metsätalouden koulutuksen kehittämisverkoston 2020–2021 loppuraportti. 2022:3.

Magill, R. A. 2011. Motor learning and control. Concepts and Applications. 9. painos. New York: McGrawHill.

Motorisen oppimisen vaikeudet – mistä on kyse? Suomen CP-liitto. 2020. Saatavissa: <https://innostunliikku-maan.fi/motoriset-taidot-arjessa-ja-niiden-oppimiseen-vaikuttavat-tekijat/motorisen-oppimisen-vaikeudet-mista-on-kyse/>.

Opetushallitus. Vipunen. 2023. Perusopetuksen jälkeisiin koulutuksiin hakeneet ja paikan vastaanottaneet. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://vipunen.fi/fi-fi/layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Haku-%20ja%20valintatiedot%20-%20toinen%20aste%20-%20live.xlsb>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Sora 2021. Tutkimus oppilaitosten soveltuvuuskokeen käytännöistä. <https://www.innolink.fi/wp-content/uploads/2022/03/Sora2021-2.pdf>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2019. *Soveltuvuuskokeet palaavat sote-ammattilaisten koulutukseen*. Tiedote opetus- ja kulttuuriministeriön verkkosivuilla 8.2.2019. Saatavissa. <https://okm.fi/-/soveltuvuuskokeet-palaavat-sote-ammattilaisten-koulutukseen>

Ovaskainen, H. 2009. Hakkuukoneenkuljettajien työtekniikka ensiharvennuksella. *Metsätieteen aikakauskirja* 2, 177-178. Verkkojulkaisu. Saatavissa: <https://www.metsatieteenaikakauskirja.fi/article/5776> [viitattu 15.11.2023].

Pursio, H. 2021. Työkyky ja työkuormituksesta palautuminen. Työn vaatimukset ja voimavarat muuttuneessa metsänhakuutyössä. Tampereen yliopisto. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Väitöskirja. Tampereen yliopiston väitöskirjat 491. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/134838>

Rantanen, P. (2004). *Valinnasta työelämään – Ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen opiskelijavalinnan tarkastelu*. Opetusministeriön julkaisuja 2004:19. Saatavissa: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80386/opm19.pdf>

Rautio, A. & Sederqvist, J. 2022. Lapsen hienomotoriikan tukeminen kädentaitojen avulla: ideapankki varhaiskasvattajalle. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Sosiaaliala. AMK-opinnäyte. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www.theseus.fi/handle/10024/751766>

Syväoja ym. 2021. How physical activity, fitness, and motor skills contribute to math performance: Working memory as a mediating factor. Scandinavian journal of medicine & science in sports. WWW-dokumentti. Päivitetty: 14.9.2021. Saatavissa: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/sms.14049>

Örn, J. & Taivalaho, J. 1999. Asiakasyhteistyön kehittäminen metsäkonealan koulutuksessa. Metsäteho. Raportti 67. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.metsateho.fi/wp-content/uploads/2015/02/metsatehon_raportti_067.pdf

Liitteet 1-5 : soveltuvuuskoelomakkeet

Liite1.Esitietolomake

Tällä lomakkeella kerättyjä tietoja käytetään (oppilaitos) metsäkoneenkuljettajaopiskelijoiden valinnassa. Palautettuasi lomakkeen saat kutsun valintahaastatteluun ja -kokeeseen, jotka järjestetään (oppilaitos).

1

TAUSTATIEDOT:
Etunimi, sukunimi, kotipaikkakunta *

Kirjoita vastaus

2

Mikä oli hakutoiveesi metsäalan koulutukseen? *

☐ 1 hakutoive

☐ 2 hakutoive

☐ 3 hakutoive

☐ 4 hakutoive

☐ 5 hakutoive

☐ Hain jatkuvan haun kautta

3

Oletko käynyt tutustumassa metsäalan oppilaitoksissa *

☐ Kyllä

☐ En

4

Haitko harkinnanvaraisessa haussa? *

☐ Kyllä

☐ En

5

Aiempi koulutus? *

☐ Peruskoulu

☐ Ammatillinen koulutus

☐ Keskeytynyt koulutus

☐ Joku muu mikä?

6

Jos edellinen koulutuksesi on jäänyt kesken tai se on joku muu kuin edellä mainitut, niin kerrotko tästä lisää?

Kirjoita vastaus

7

Kerro itsestäsi (missä asut, perhe, harrastuksesi, kiinnostuksen kohteet, missä olet hyvä, mitkä asiat ovat elämässäsi tärkeitä ym.) *

Kirjoita vastaus

8

Oletko tehnyt aikaisemmin metsäalan työtehtäviä? tai muita työtehtäviä esim. kesätyö *

Kirjoita vastaus

9

OPISKELUVALMIUDET:
Mikä aiemmissa opinnoissa sujui hyvin? *

Kirjoita vastaus

10

Mikä aiemmissa opinnoissa oli sinulle vaikeaa? *

Kirjoita vastaus

11

Onko sinulla yksilöllistettyjä (mukautettuja) oppiaineita? Jos on, niin mitä? *

Kirjoita vastaus

12

Minkälaisia arvelet opiskelun metsäalalla olevan? *

13

Miksi tämä koulutus kiinnostaa sinua? *

Kirjoita vastaus

14

Mihin työelämän tehtäviin tämä koulutus valmistaa? *

Kirjoita vastaus

15

Kerro, miksi mielestäsi soveltuisit metsäkonealalle? *

Kirjoita vastaus

16

Onko sinulla jokin ajolupa (esim. Traktori-kortti tms.) ? *

17

Kerro miten suhtaudut seuraaviin asioihin? *

	En tykkää	Ehkä	Onnistuu	Sopii hyvin
Itsenäinen työskentely	☐	☐	☐	☐
Työskentely aamu ja iltavuorossa	☐	☐	☐	☐
Vastuullisuuteen työskentelyssä	☐	☐	☐	☐
Huolto ja korjaus töihin	☐	☐	☐	☐

18

Onko sinulla terveydellisiä tekijöitä, jotka saattavat olla esteenä opinnoille / työskentelyyn alalla?

Terveystilasi tai toimintakykysi ei tarvitse olla opiskelijavalinnan esteenä. Sinua ei kuitenkaan voida valita koulutukseen, jos et kykene opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin oppilaitoksessa, työpaikalla tai muussa oppimisympäristössä, jos tutkintoihin liittyvät turvallisuusvaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa.

Oppilaitos arvioi mahdollisten sairauksien aiheuttamat rajoitteet ja niiden hoitotilanteen seuraavissa tutkimuksissa: Metsäalan perustutkinto, metsäkoneenkuljetuksen osaamisala

Seuraavat kohdat voivat olla opiskelijaksi ottamisen esteenä metsäkoneenkuljettajan osaamisalalla:

- insuliinihoitoon diabetes
- epilepsia tai muut tasapainoelimistön sairaudet ja toimintahäiriöt
- sellainen näön tai kuulon heikkous, jota ei voida korjata apuvälineillä
- sydän- ja verenkiertoelinten sairaus
- fyysisen kuormituksen sietoa ja ulkotyössä selviytymistä rajoittava hengityselinten sairaus
- tuki- ja liikuntaelimestön sairaus
- munuaissairaudet
- psyykinen sairaus, joka estää käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen osallistumisen päihteiden ongelmakäyttö tai päihderiippuvuus. *

- ☐ Ei ole
- ☐ Kyllä
- ☐ En tiedä

19

Olisiko metsäala sinun alasi? *

- ☐ Kyllä
- ☐ Ehkä
- ☐ En osaa sanoa

20

Voit vuorostasi lähettää meille kysymyksen, johon vastaamme haastattelun yhteydessä. *

Kirjoita vastaus

Haastattelussa tullaan kysymään hieman sinun taustatietoja, opiskeluvalmiuksia ja alan tuntemusta. Osa kysymyksistä on pisteytetty ja ilmoitan sinulle haastattelun edetessä, mitkä kysymykset pisteytetään. Haastattelun lopuksi voit esittää kysymyksiä meille

1. TAUSTATIEDOT	Max pisteet	Pisteet
1.1 Kerro vähän itsestäsi? Kuka olet missä asut? (henkilötodistuksen tarkistaminen)	Ei pisteytetä	
1.2 Mitä teet vapaa-ajallasi?	Ei pisteytetä	
1.3 Mitä ominaisuutta pidät omana vahvuutenasi? 1 p= hakija kuvailee omia taitojaan ja vahvuuksiaan 0 p= hakija ei osaa kuvailla taitojaan tai vahvuuksiaan	1	
1.4 Mikä sinut innosti hakemaan metsäalalle? 0 p= hakija ei osaa selittää kiinnostustaan 1 p= hakija osaa kuvailla yhden syyn 2 p= hakija osaa kuvailla useita syitä	2	
YHTEENSÄ	3	
2. OPISKELUVALMIUDET	Max pisteet	Pisteet
2.1 Mikä aiemmissa opinnoissa sujui hyvin? (koulutodistuksien tarkistus: JATKUVA HAKU) 1 p= hakija kuvailee aiempia koulukokemuksiaan 0 p= hakija ei osaa tai halua kuvailla aiempia koulukokemuksiaan, eikä tähän löydy perusteltua syytä	1	
2.2 Mikä aiemmissa opinnoissa oli sinulle vaikeaa? 1 p= hakija kuvailee aiempia koulukokemuksiaan (kokemus voi olla myös se, ettei mikään ollut erityisen vaikeaa) 0 p= hakija ei osaa tai halua kuvailla aiempia koulukokemuksiaan, eikä tähän löydy perusteltua syytä	1	
2.3 Oletko tutustunut esitietolomakkeessa esitettyihin terveydentilavaatimuksiin? (ei koske metsuri) kyllä ____ Ei ____ → hakijan annetaan tutustua terveydentilavaatimuksiin	Ei pisteytetä	
2.4 Onko sinulla jokin ajokortti (mopo-, traktori-, autokortti)?	Ei pisteytetä	
YHTEENSÄ	2	

3. SOVELTUVUUS ALALLE		Max pisteet	Pisteet
3.1 Mihin työelämän tehtäviin tämä koulutus valmistaa?			
2 p = Hakija tietää useita alan työtehtäviä tai mainitsee useita työn todellisia toimintaympäristöjä		2	
1 p = Hakija mainitsee yhden alan työtehtävän tai työn toimintaympäristön			
0 p = Hakija ei tiedä yhtään alan työtehtävää tai toimintaympäristöä			
3.2 Millaisessa työssä sinä haluaisit toimia valmistuttuasi tästä tutkinnosta? Miksi?			
2 p= Hakija kuvailee perustellen mihin työtehtäviin valmistuttuaan hakeutuisi			
1 p= Hakija kuvailee mihin työtehtäviin valmistuttuaan hakeutuisi		2	
0 p= Hakija ei osaa perustellen kuvata itseään kiinnostavia työtehtäviä tai työympäristöjä			
3.3 Miksi mielestäsi soveltuisit tällaisiin tehtäviin?			
1 p= Hakija kuvailee soveltuvuutensa realistisesti		1	
0 p= Hakija ei osaa perustella soveltuvuuttaan millään tavalla realistisesti			
3.4 Työn ominaispiirteet ja mahdollisuudet			
Itsenäistä ja vastuullista työskentelyä, toisten omaisuuksien käsittely, huolellisuus ja omatoimisuus,		Ei pisteytetä	
koneiden käsittely ja huoltaminen, vuorovaikutustaidot, vuorotyö			
3.5 Opintojen esittely ja oppilaitoksen käytänteet			
Hakijalle esitellään suullisesti opintojen rakenteesta, suuntautumisvaihtoehdoista, työpaikalla oppiminen		Ei pisteytetä	
Harjoittelua metsätyömailla vuoroissa, koneiden kunnossapitoa ja huoltoa, C-ajokortti ja perustason ammattipätevyys			
3.6 Opintojen aikaisen toimeentulon selvittely (JATKUVA HAKU)			
Eri rahoitusvaihtoehtojen esittely, taloudellisesti mahdollista opiskella?		Ei pisteytetä	
3.7 Hakijan kysymykset			
Kiitetään hakijaa		Ei pisteytetä	
YHTEENSÄ		10/	
Pisteytys			
0-5p: 0 pistettä			
6-8p: 1 pistettä			
9-10p: 2 pistettä			

Liite 3.Päättelykykytesti

1

Kirjoita etu ja sukunimi *

Kirjoita vastaus

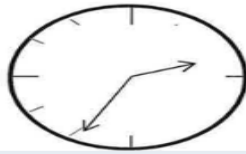
2

Ikä? *

Kirjoita vastaus

3

Oikea aika on 15.25. Kuinka paljon kuvassa oleva kello on jäljessä? * (1 piste)

- ☐ 45 min
- ☐ 31 min
- ☐ 61 min
- ☒ 51 min ✓

4

Paljonko 3,2 kg on grammoina (g) * (1 piste)

- ☐ 32 grammaa
- ☐ 32000 grammaa
- ☐ 320 grammaa
- ☒ 3200 grammaa ✓

5

Valitse oikeat vaihtoehdot 50cm on? * (1 piste)

- ☐ 5 metriä
- ☒ 0,5 metriä ✓
- ☒ 500mm ✓
- ☐ 5000mm
- ☐ 0,50mm

6

Valitse oikea vaihtoehto/vaihtoehdot. 203,4 m on yhtä suuri kuin * (1 piste)

- ☐ 20 340 cm ✓
- ☐ 2,034 km
- ☐ 0,2034 km ✓
- ☐ 2 023 000 mm

7

Ostat uuden moottorisahan, 600 € hintaisesta moottorisahasta saa alennusta 20 %:a. Kuinka paljon tuote maksaa alennuksen jälkeen?

HUOM! Syötä vastauskenttään ainoastaan numeroita, ei € merkkiä! * (1 piste)

Kirjoita vastaus

Oikeat vastaukset: 480

8

PÄÄTTELE LUVUT: * (1 piste)

Kukin kysymysmerkki vastaa jotakin lukua. Viiden eri kokonaisluvun summa 15. Kun luvut kerrotaan keskenään, saadaan 120. Mitkä luvut ovat?

$$? + ? + ? + ? + ? = 15$$

$$? \times ? \times ? \times ? \times ? = 120$$

- ☐ 3,3,3,3,3
- ☐ 2,3,5,2,3
- ☐ 1,2,3,4,5 ✓

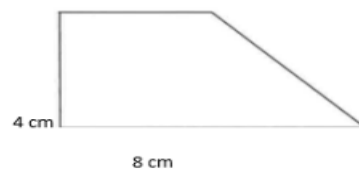
9

Mitkä luvut sopivat keltaisiin ruutuihin? * (1 piste)

$$\begin{array}{rcl} \boxed{} & + & \boxed{} = 12 \\ + & & + \\ \boxed{} & - & \boxed{} = 5 \\ = & & = \\ 13 & & 10 \end{array}$$

10

Metallilevy on alla olevan mukainen. Mikä sen pinta-ala on neliösenttimetreinä? * (1 piste)

- ☐ 20 cm²
- ☐ 32 cm²
- ☒ 24 cm² ✓
- ☐ 36 cm²

11

Mikä on viimeisen laskun vastaus? merkitse vastaus numeroin * (1 piste)

$$\begin{array}{rclcl}
 \text{Ladybug} & + & \text{Ladybug} & + & \text{Ladybug} & = & 21 \\
 \text{Ladybug} & - & \text{Grasshopper} & - & \text{Grasshopper} & = & 3 \\
 \text{Grasshopper} & \times & \text{Fly} & = & 24 \\
 \text{Fly} & \div & \text{Grasshopper} & = & ?
 \end{array}$$

Liite 4. Havaintomotoriikkatesti

1

Kirjoita nimesi *

Kirjoita vastaus

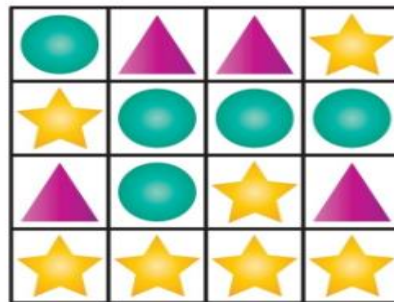
2

Ikä *

Kirjoita vastaus

3

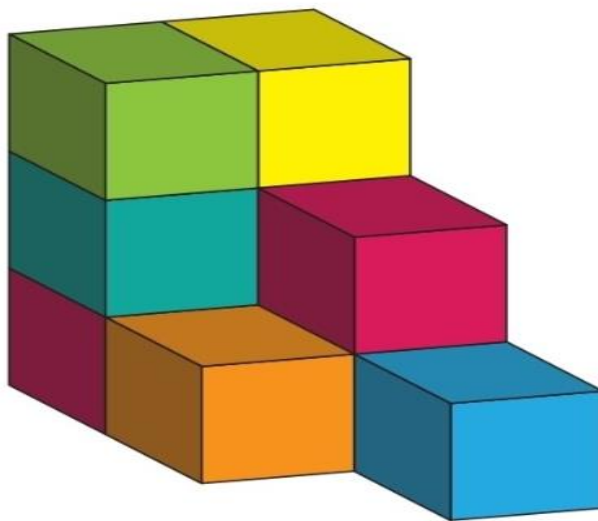
Kuinka monta tähtikuviota on yhteensä? * (1 piste)

4

Kuinka monta palikkaa on pinossa?

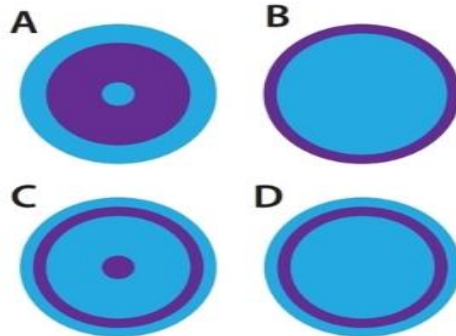
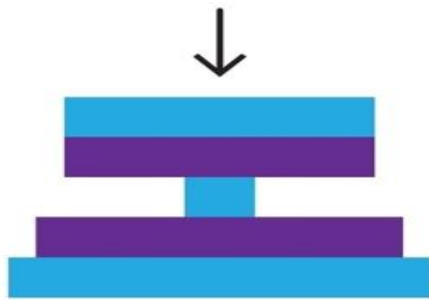
HUOM! Vastaa vain lukuarvolla! Ei kirjaimia tai tekstiä! * (1 piste)

Kirjoita vastaus

5

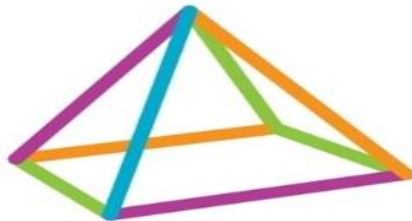
Miltä esine näyttää ylhäältä päin? * (1 piste)

- ☐ A
- ☐ B
- ☐ C
- ☒ D ✓
- ☐ En tiedä

6

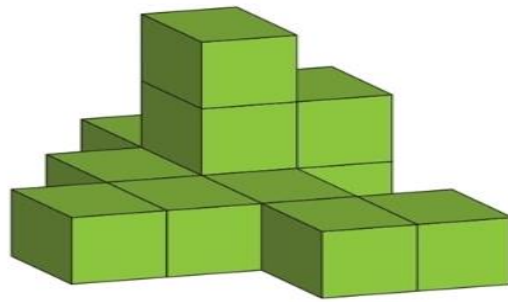
Miltä pyramidi näyttää ylhäältä katsottuna? * (1 piste)

- ☐ A
- ☒ B ✓
- ☐ C
- ☐ D
- ☐ En tiedä

7

Miltä pino näyttää, kun katsot sitä nuolen suunnasta? * (1 piste)

- ☐ A
- ☐ B
- ☐ C
- ☒ D ✓
- ☐ En tiedä

8

Kuinka monta neliötä kuviossa on? Kaikki neliöt lasketaan mukaan, myös vinottain olevat. * (1 piste)

- ☒ 10 ✓
- ☐ 4
- ☐ 9
- ☐ 12
- ☐ En tiedä

Mihin suuntaan autonkeula lopussa osoittaa?

Istut autossa kuvan osoittamaan suuntaan metsätiellä ja auton keula näyttää etelään.

Soitat ystävällesi ja kysyt ajo-ohjeita. Ystäväsi ohjeistaa sinua seuraavasti:

- Aja tietä suoraan eteenpäin, kunnes tulet T-risteykseen
- Käänny T-risteyksestä oikealle
- Jatka eteenpäin, kunnes tulet pellon kohdalle
- Heti pellon jälkeen käänny pienelle tielle kohti pohjoista
- Tien alkupätkä on huonoa, mutta jatka eteenpäin ja kun tie kääntyy 90 astetta oikealle, olet perillä

MIHIN SUUNTAAN AUTONKEULA NYT OSOITTA?

* (1 piste)

- ☐ Lanteen
- ☐ Pohjoiseen
- ☒ Itään ✓

10

Olet saapunut perille, ja loppumatka kohteelle jatkuu kävellen.

- Seisot kuvan suuntaan kasvot kohti pohjoista
- Jatkat matkaa kävellen eteenpäin koivikon ohi
- Käännyt 90 astetta vasemmalle ja jatkat polkua pitkin
- Kävelet polulla, kunnes polku kääntyy kohti etelää
- Jatkat pienen mäen yli, kunnes polku kääntyy 90 astetta oikealle
- Jatkat eteenpäin, kunnes joki tulee vastaan ja polku kääntyy 90 astetta vasemmalle
- Olet juuri saapumassa perille, kun sorsaparvi lähtee lentoon joelta ja käännät päätäsi 90 astetta oikealle

MIHIN SUUNTAAN KASVOT LOPUSSA OSOITTAVAT? *
(1 piste)

- ☒ Länteen ✓
- ☐ Pohjoiseen
- ☐ Itään
- ☐ Etelään

Liite 5. Grooved Pegboard viitearvotaulukko

Pistetaulukko (2p jos molemmat kädet viitearvojen sisällä)

Ikä	dominoiva käsi	ei dominoiva käsi
15	80s	82s
16	81s	82s
17	82s	82s
18	82s	82s
19	83s	83s
20	83s	85s
21	84s	86s
22	84s	87s
23	85s	87s
24	85s	89s
25	86s	90s
26	87s	92s
27	87s	93s
28	87s	94s
29	88s	95s
30	88s	96s
31	89s	98s
32	90s	99s
33	90s	100s
34	91s	101s
35	91s	102s
36	91s	103s
37	92s	105s
38	92s	105s
39	93s	106s
40	94s	108s
41	95s	108s
42	95s	108s
43	95s	109s
44	96s	109s
45	97s	109s
46	97s	109s
47	97s	110s
48	98s	110s
49	98s	110s
50	99s	110s

Pyydämme suostumustasi käyttää soveltuvuuskokeen tuloksia sen jatkokehittämistä koskevassa tutkimuksessa. Pyydämme palauttamaan tutkimusluvan allekirjoituksella (alle 18-vuotiaat: huoltajan allekirjoituksella) varustettuna oppilaitokseen haastattelun yhteydessä.

Tutkimuksessa soveltuvuuskokeen tuottamia tuloksia käytetään metsäalan perustutkinnon metsäkoneenkuljettajien soveltuvuuskokeen kehittämiseksi. Metsäkoneenkuljettajien soveltuvuuskoe-hanke on Maa- ja metsätalous ministeriön rahoittama.

Tuloksia käsitellään luottamuksellisesti ja nimettömästi. Kaikki osallistuvat tutkimukseen anonyymisti, eikä heitä voi tunnistaa tutkimustuloksista.

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Tulokset tulevat vain ja ainoastaan Työteho-seuran käyttöön metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskoetta varten. Lomakkeella annat TTS Työtehoseura ry:lle luvan käsitellä soveltuvuuskokeen tuloksiasi luottamuksellisesti. Haastattelutilaisuudessa tarvittaessa oppilaitos kertoo tutkimuksesta myös suullisesti ja vastaa kaikkiin kysymyksiisi asiaa koskien.

Suostumus osallistua metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskoetutkimukseen

Olen lukenut yllä olevat tiedot ja ymmärtänyt ne. Olen saanut tarpeeksi tietoa tutkimuksesta.

Ymmärrän, että tähän tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Minulla on oikeus, milloin tahansa tutkimuksen aikana keskeyttää tutkimukseen osallistuminen. Minun ei tarvitse ilmoittaa keskeyttämisen syytä, eikä siitä aiheudu minulle mitään seuraamuksia.

☐

Kyllä, tuloksiani saa käyttää tutkimukseen

Paikka ja pvm. _____

Tutkimukseen osallistujan nimi ja allekirjoitus _____

Huoltajan allekirjoitus _____
(alle 18-vuotiailta)

Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeeseen 2025 osallistuneet 1. vuoden metsäkoneopinnot aloittavat opiskelijat

Tämä kysely on kohdistettu kaikille kevään 2025 yhteisvalinnassa metsäkoneenkuljettajakoulutukseen soveltuvuuskokeen kautta valituksi tulleille, opinnot aloittaneille opiskelijoille. Tarvitsemme arvokkaan kokemuksesi kehittääksemme soveltuvuuskoetta paremmaksi; käytäthän hetken aikaasi! Kaikkien vastanneiden kesken arvomme 50 euron lahjakortin 5-marketketjuun.

Vastauksesi käsitellään anonyymisti hyvää tieteen etiikkaa noudattaen ja ne tulevat vain soveltuvuuskoetutkimuksen käyttöön. Vastaaminen ei vie kuin muutaman minuutin aikaasi.

Muistin virkistämiseksi palautellaan mieleen, että soveltuvuuskoee jonka keväällä 2025 teit, koostui viidestä osasta. Ne olivat

- esitietolomake, minkä toimitit etukäteen oppilaitokselle
- ja soveltuvuuskoee-osiot, mitkä teit varsinaisessa koetilaisuudessa
- haastattelu
- päättelykykytesti
- havaintomotoriikan testi
- hienomotoriikkatesti

Kysymme myös aluksi, oletko mahdollisesti tehnyt jo hakuvaiheessa peruskoulusi opinto-ohjauksessa testin mkk-ammattiin soveltuvuudesta.

1. Olen tehnyt jo peruskoulussa opinto-ohjauksen yhteydessä testin soveltuvuudestani metsäkoneenkuljettajan ammattiin

- ☐ Kyllä olen tehnyt
- ☐ En ole tehnyt
- ☐ En muista

2. Oppilaitos jossa opiskelet metsäkoneenkuljettajaksi?

- ☐ Sedu
- ☐ Tredu

- ☐ Esedu, Pieksämäki
- ☐ Kpedu
- ☐ Osao, Muhos
- ☐ Osao, Taivalkoski
- ☐ TTS Työtehoseura

3. Hait metsäkoneenkuljettajakoulutukseen yhteishaussa 2025. Koulutukseen tuli hakeutua soveltuvuuskokeen kautta, miten tieto kokeesta vaikutti hakuusi? (voit valita useamman vastausvaihtoehdon)

- ☐ sai harkitsemaan, etten hae metsäkoneenkuljettajaksi
- ☐ sai valmistautumaan kokeeseen, jotta pääsen opiskelemaan haluamaani alaa
- ☐ herätti epävarmuutta, onko minulla mahdollisuuksia päästä opiskelemaan alaa
- ☐ lisäsi varmuutta, että tulen pääsemään opiskelemaan näyttämällä osaamiseni soveltuvuuskokeessa
- ☐ ei vaikuttanut mitenkään
- ☐ en ollut tietoinen koko soveltuvuuskokeesta
- ☐ muuten; miten? _____

4. Hakeutuessasi metsäkoneenkuljettajakoulutukseen, soveltuvuuskokeen ensimmäisenä vaiheena oli palauttaa koululle sähköisesti esitietolomake. Millaiseksi koit esitietolomakkeen täyttämisen ja lähettämisen? (voit valita useamman vaihtoehdon)

- ☐ lomakkeen tekninen lähettäminen oli vaikeaa
- ☐ lomakkeen tekninen lähettäminen oli helppoa
- ☐ en lähettänyt esitietolomaketta
- ☐ esitietolomakkeen kysymyksiin oli helppo vastata
- ☐ esitietolomakkeen kysymyksiin vastaaminen teetti paljon töitä
- ☐ muuten; millaisia kokemuksia Sinulle tuli esitietolomakkeesta? _____

5. Lähetettyäsi esitietolomakkeen, sait koululta kutsun ja ohjeet pääsykokeeseen osallistumisesta. Millaiset ne olivat?

- ☐ sain selkeän kuvan, millainen koetapahtuma on ja mitä minun tulee tehdä
- ☐ en saanut selkeää kuvaa, millainen koetapahtuma on ja mitä minun tulee tehdä

6. Minkälaiseksi koit soveltuvuuskoetilanteen ja sen järjestelyt oppilaitoksella? (voit valita useamman vastausvaihtoehdon)

- ☐ antoi minulle hyvää informaatiota alasta, oppilaitoksesta ja opinnoista
- ☐ tilanne oli jännittävä, enkä pystynyt näyttämään parasta osaamistani
- ☐ tilanne oli ahdistava, menin täysin lukkoon
- ☐ tilanne oli rento ja pystyin näyttämään parhaan osaamiseni
- ☐ olin motivoitunut osoittamaan osaamiseni soveltuvuuskokeessa
- ☐ minut otettiin hyvin vastaan ja ilmapiiri oli kannustava
- ☐ ilmapiiri oli välinpitämätön
- ☐ Muu kokemus: Mikä _____

7. Millaiseksi koet nyt alan opinnot aloittaessasi viime keväällä läpäisemäsi soveltuvuuskokeen? (voit valita useamman vastausvaihtoehdon)

- ☐ se vakuutti minun hakeutuvan oikealle alalle
- ☐ sai minut miettimään, olenko hakeutumassa oikealle alalle
- ☐ oli tarpeellinen
- ☐ ei vaikuttanut mitenkään
- ☐ oli tarpeeton
- ☐ koen onnistuneeni kokeessa
- ☐ koen epäonnistuneeni kokeessa
- ☐ olen ylpeä siitä, että olen tullut valituksi opintoihin metsäkoneekuljettajan soveltuvuustestit läpäisseenä

8. Anna vapaata palautetta metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeesta 2025. Mitä hyvää? Mitä parannettavaa?

9. Mikäli haluat osallistua lahjakortin arvontaan, laitaathan yhteystietosi tähän!

8. Anna vapaata palautetta metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeesta 2025. Mitä hyvää? Mitä parannettavaa?

Vastaajien määrä: 100

Vastaukset
oli hyvä
Vähän suppea matemaattinen testi olisi voinut olla vaikeampi
Oottelen innolla että millon pääsee oikean koneen kyytiin
helppo ei parannettavaa.
kaiki olivat Hyviä
Soveltuvuuskokeessa oli matemaattisia tehtäviä, mitkä minun mielestäni olivat todella hyvin laadittu ja eivät olleet liian vaikeita, minun mielestäni sorminäppäryys-testi onnistui todella hyvin ja nautin tämän suorittamisesta.

Se oli hyvä että siinä oli nii paljon erillaisia asioita mutta pitäisi olla vähän vaikeampia kysymyksiä
.
Eipä äkkiseltään tule mitään mielen hyvä se oli verrattuna nivalan jeduun
Ei mitään
-
Hyvä koe, ei parannettavaa
oli hyvi ei minun mielestö ole mitän parannettavaa
Ei ole oikein mitää sanottavaa.
Se oli aika helppo kun vähän harjoitteli siihen.
Ei mitään
Pelkkää hyvää
Hyvää on se että jos tilanne on ettei opintopisteet riitä niin koe helpottaa hieman että saat pisteitä
Ei mitään vaihtoa

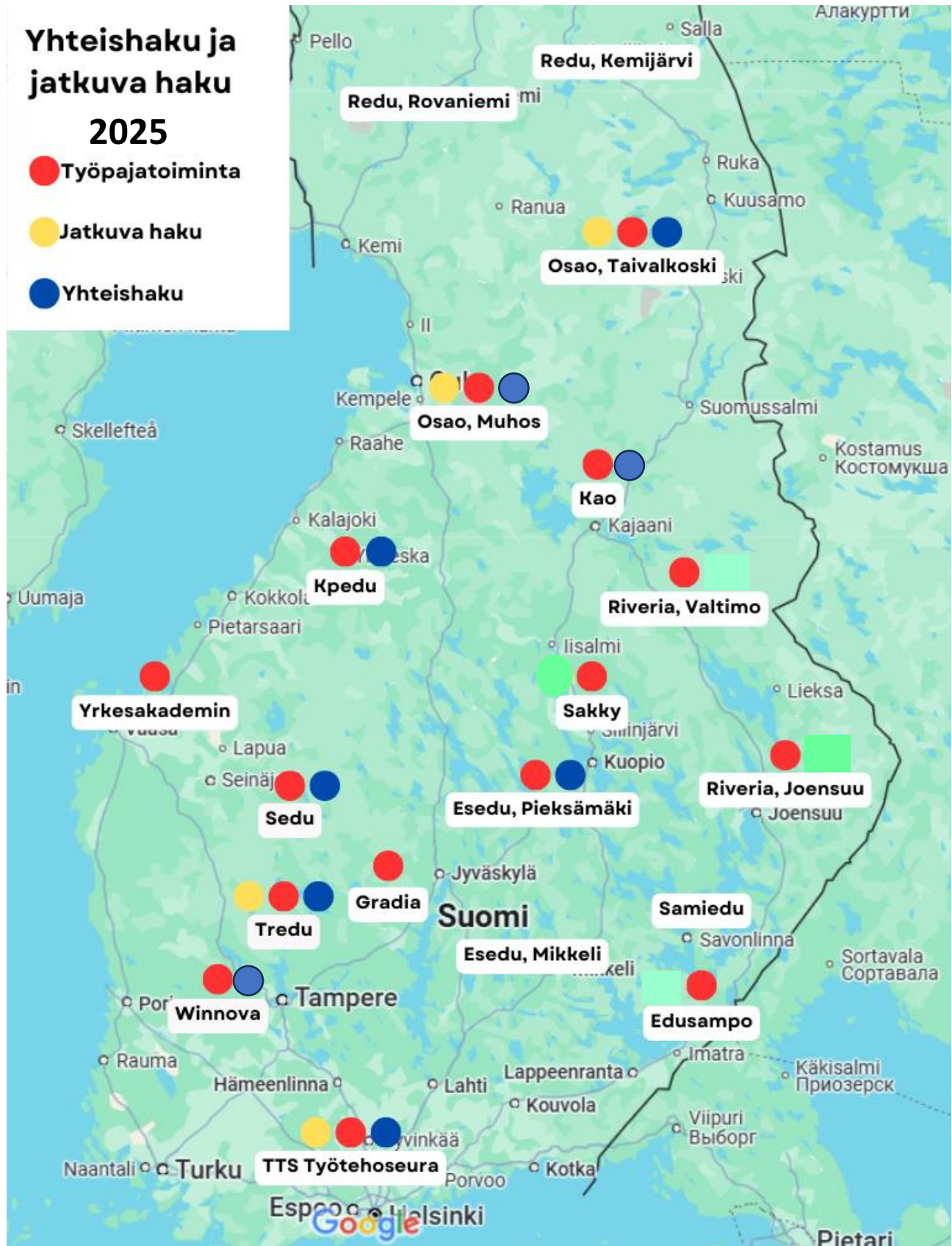
Koe oli kaiken puolin mahtava.
Iha hyvä oli
Ei ole parannettavaa
Koe oli hyvin toteutettu.
Kaikki oli hyvää
hyvät koulu ajat ja mukavaa on ollut
Hyvä oli ei kannata muuttaa
Hyvä oli
Koe oli hyvä enkä keksi parannettavaa.
Iha hyvä ja ei parannettavaa
Juu
Ei mitään oli priima
.
Oli hyvä
helppo oli se koe ei kai siinä mittää parannettavaa
Oli paljon odoteltavaa ja sitä ei ollut järjestetty kovin hyvin.
En tiä
Oli iha hyvä, piti vaan hienomotoriikka testiin oottaa kauan, onneks asuu lähellä
Hyvät kysymykset
Kaikki oli iha hyvää
En tiedä
helppo
En tiedä
Selkeä
Kona
Kaikki oli hyvää

Oli hyvä
en kyllä tiä
kaikki suju näppärästi
Entiä
En kovin ennää muista sitä mutta mahto se olla hyvä
24
ihan hyvä oli koe kyllä
Oli rento soveltuvuuskoe ja ei ollut hankala
Entii
Se oli helppo ja nopea tehdä
Oli kaikinpuolin hyvä
Hyvä ois jos pääsisi ammattiin äkkiä
Ei mitään
Ei mitään parannettavaa
Hyvä
Oli tarpeeksi vaativa ja hyvä että soveltuvuuskoe on
Hyvä oli
pystyi valmistumaan tulevaan kouluun ja tietämään millaista se on. eipä juuri mitään parannettavaa
Kokeet oli hyviä ja sopivan haastavia
Yksin kertainen mutta jotkut kysymykset oli mutoiltu oudolla tavalla
Oli hyviä ja tärkeitä kysymyksiä ja testejä asiaan liittyen. En keksi parannettavaa
Ei parannettavaa
Koe oli yksinkertainen
En tiedä
Oli hyvä

Kaikki oli suunniteltu täydellisesti, minulla ei ole mitään kritisoitavaa.
Ei ole tarvetta muuttaa koetta
Mielestäni oli hyvä kun oli haastattelu sekä piti näyttää sorminäppäryyttä.
Hyvää on se että ne jotka oikeasti haluaa tänne niin on isompi todennäköisyys päästä opiskelemaan
Kaikki toimi oikein hyvin enkä näe mitään parannettavaa
Oli kyllä hyvä koe.
Ihan hyvin oli järjestetty kokeet. Sai rauhassa tehdä koetta. En keksi parannettavaa
Se oli helppo ymmärtää ja tehdä. Opettajat selittivät kaikki hyvin ja ymmärsin kaikki paremmin että mitä mun pitää tehdä ja millä tavalla
Mielestäni koe on toimiva tällä hetkellä mikään ei ollut erityisen hyvää eikä huonoa
En tiedä
No se voisi olla vähän vaikeampi.
Soveltavuuskoe oli hyvä en keksi mitään parannettavaa kokeeseen
En tiä
Soveltavuuskoe auttoi minua ainakin ja sain varmuuden että olen oikealla alalla
kaikki oli hyvää mun mielestä
En muista
Ei juuri parannettavaa
-
en tiedä
Oli iha hyvä vähän epäselvä mitä missä milloinkin.
Gaastattelua en saanut tehtyä
Ei mitään sanomista minun mielestäni, haastattelut olisivat voineet olla paikan päällä.
Eipä mitää

-
-
.
Helppo testi
jtv
Käsien ja silmien motoriikka testi oli todella pätevä ja hyvä.
Helppo

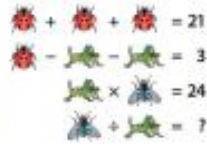
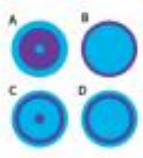
Liite 9. Metsäkoneenkuljettajan soveltuvuuskokeen pilotoinnissa 2023–2025 mukana olleet metsäkoneoppilaitokset osallistumistavoittain. Tilanne 3.12.2025.

Metsäkoneenkuljettajan taitotesti – Helppo tapa selvittää soveltuvuutta ammattiin

$3 \text{ beetles} + 3 \text{ beetles} + 3 \text{ beetles} = 21$
 $1 \text{ beetle} - 1 \text{ grasshopper} - 1 \text{ grasshopper} = 3$
 $2 \text{ grasshoppers} \times 2 \text{ grasshoppers} = 24$
 $1 \text{ grasshopper} + 1 \text{ grasshopper} = 7$

Metsäkoneenkuljettajan taitotesti

Metsäkoneenkuljettajan taitotesti on opinto-ohjaajan käyttöön tehty kevyt ja käytännönläheinen kevytversio metsäkoneenkuljettajan soveltuvuuskokeesta. Pääset testiin oheisen QR-koodin kautta.

Taitotesti on suunniteltu peruskoulun yläluokkalaisille, jotka pohtivat tulevia opintovalintojaan. Taitotestin avulla voi saada konkreettista tietoa opiskelijan valmiuksista metsäalan opintoja varten.

Lisätietoja:
Niko Karhu, asiantuntija
niko.karhu@tts.fi, 041 731 8787

Maa- ja metsätalousministeriö

METSÄMIESTEN SÄÄTIÖ

Soveltuvuuskoe Metsäala flyer.indd 2

27.1.2025 16.32.46

